

LIEFDE
en
TROUW

Inleiding

Trouwdiensten

Sedert eeuwen worden er in de kerk trouwdiensten gehouden. Toch is de kerkelijke huwelijkszegening historisch niet direct uit nieuwtestamentische teksten af te leiden. Weliswaar is de huwelijkszegening in het Oude Testament niet onbekend, maar van een godsdienstige plechtigheid of de aanwezigheid van een priester bij een huwelijksluiting horen we niets. In het boek Tobit is het de vader van de bruid die het paar zegent (7:13). Vader Isaäk geeft Jakob zijn zegen en stuurt hem naar Laban om één van zijn dochters tot vrouw te nemen (Genesis 28:1-4). Rebekka wordt gezegend door haar broers (Genesis 31:55).

De eerste huwelijksmis is vermoedelijk gehouden in Rome in de vijfde eeuw. Daarbij moet gedacht worden aan de kerkelijke viering van een reeds gesloten huwelijk. Het eerste millennium blijft een trouwdienst nog een privilege dat slechts voor enkelen is weggelegd. De huwelijksvoltrekking werd in de Middeleeuwen steeds meer een kerkelijke aangelegenheid. Tijdens het concilie van Lyon (1271) werd het huwelijk aangemerkt als één van de zeven sacramenten en tijdens het concilie van Trente (1563) stelde de bisschoppenvergadering vast dat het niet mogelijk is buiten de kerk om een geldig huwelijk te sluiten. De reformatoren hebben zowel de ene als de andere opvatting bestreden.

In de christelijke gemeente gaat het om een gelovig perspectief, een theologische duiding van de huwelijksrelatie. Wie een levensgezel gevonden heeft om lief en leed mee te kunnen delen, weet zich een gezegend mens. In dankbaarheid erkennen beide partners dat zij elkaar aanvaarden 'als een geschenk uit Gods hand'. Daarmee wordt deze specifieke tweerelatie geplaatst binnen de context van het handelen van God. In die zin spreken de reformatorische kerken over het huwelijk als 'een teken van Gods liefde en trouw'. In de kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland wordt het huwelijk omschreven als een 'verbond van liefde en trouw' (Ordinantie 5-3). Waar sprake is van een verbintenis op basis van liefde en trouw kan over dit paar in naam van de Eeuwige een zegen worden uitgesproken: de liefde en trouw waarmee man en vrouw zich aan

elkaar binden, worden gerelateerd aan de liefde en trouw die God bewijst aan mensen. De liefde en trouw die twee mensen elkaar toezeggen, wordt gedragen door de liefde en trouw van God. De zegening van het bruidspaar vormt dan ook het centrale moment in een trouwdienst. Het broze jawoord van de gehuwden wordt gefundeerd in het jawoord van de Eeuwige. Kenmerk van een christelijk huwelijk is de wil van twee mensen zich in hun leven en samenleven te laten inspireren door het evangelie van Gods liefde en trouw.

In de kerkorde wordt nadrukkelijk de mogelijkheid opengelaten dat ook 'andere levensverbintenissen' dan het huwelijk van één man met één vrouw zijn aan te merken als een verbond van liefde en trouw (Ordinantie 5-4). Ook twee personen (m/v, m/m, v/v) die een 'andere' levensverbintenis zijn aangegaan, kunnen gezegend worden. Op dit punt zal verderop onder het kopje 'ontwikkelingen in de kerken' worden teruggekomen.

Bijbelse grondwoorden

Bij de zoektocht naar een leven en samenleven dat naar bijbelse maatstaven als gezegend gekwalificeerd kan worden, kunnen vier trefwoorden als oriëntatiepunten dienen. Naast de reeds genoemde – *liefde*, *trouw* en *verbond* – is dat het begrip *vrede* (*sjaloom*). Deze grondwoorden vormen ook de pijlers voor de liturgische teksten in een trouwviering.

Van oudsher staat het begrip *vrede* centraal in kerkelijke huwelijksformulieren. In hun verbintenis worden gehuwden 'in vrede en door vrede en eendracht bijeengehouden', aldus Simeon van Thessalonica (15^e eeuw). Vrede is als een allesomvattend woord de inhoud van de zegen. Met het woord *sjaloom* tekenen de oudtestamentische profeten de verwachting van de eindtijd, het grote toekomstperspectief (Jesaja 52:7v.; Ezechiël 37:26). Telkens wanneer de gemeente samenkomt, wordt zij eraan herinnerd dat zij mag delen in de vrede van God: vrede zij met u! Dit is ook de boodschap die echtparen meekrijgen en die zij samen met anderen vieren: een gaaf leven, vol vreugde en geluk wordt hun in het vooruitzicht gesteld als gave én opgave. Teleurstellingen en tegenslagen zullen niet uitblijven, maar zij mogen kracht en hoop putten uit het geloof dat (ook) hun leven verankerd ligt in Gods toekomst. Samen, en samen met anderen, mogen zij de grote messiaanse vrede najagen (Hebreeën 12:14). Dat is het grote en laatste perspectief waarin ook hun levensverbintenis gesteld is.

In de relatie van *liefde* geven en liefde ontvangen volgen mensen hun meest centrale roeping en verwerkelijken zij hun ware wezen: 'Hierin is de liefde, niet dat wij God liefhebben, maar dat Hij ons heeft liefgehad [...] Geliefden, indien God ons zó heeft liefgehad, behoren ook wij elkaar lief te hebben'(1 Johannes 4: 10v.). Een leven dat gevoed wordt door de zekerheid van Gods liefde en dat daardoor tot allerlei vormen van wederliefde wordt geïnspireerd, is een leven dat aan zijn bestemming (vergelijk 'vrede') reikt. 'Waar liefde woont, gebiedt de Heer zijn zegen.'

Trouw verwijst naar de veiligheid en de duurzaamheid van een relatie. Het gaat daarbij niet om een kwantitatief, maar om een kwalitatief begrip. De notie trouw is allereerst ontleend aan het tweede deel van de bemoediging waarmee de eredienst kan beginnen: 'Die trouw houdt tot in eeuwigheid en niet laat varen het werk van zijn handen' (Psalm 146:6 en 138:8). God is niet alleen de God van de vrede en de God van de liefde, Hij is ook de God die 'trouw houdt tot in eeuwigheid'. Daarmee wordt trouw aangemerkt als een derde ijkpunt voor een mens-zijn dat beantwoordt aan het criterium van Gods beeld en gelijkenis. Wanneer God trouw genoemd wordt, wil daarmee gezegd zijn dat je van Hem op aan kunt, dat Hij betrouwbaar is. Hij is en blijft onder alle omstandigheden van het leven het houvast van mensen. Van mensen die een verbond voor het leven met elkaar aangaan, mag verondersteld worden dat zij betrouwbaar en geloofwaardig voor elkaar zijn. Wederzijds vertrouwen vormt de grondslag voor iedere duurzame relatie. Je moet weten wat je aan elkaar hebt. In dit verband kan verwezen worden naar de profeet Hosea die schetst hoe een samenleving ontwricht raakt, wanneer bedrog, onwaarachtigheid en leugen de overhand krijgen en de goede verhoudingen aantasten. Zijn aanklacht luidt dan dat er 'geen trouw, geen liefde, geen kennis Gods in het land is' (Hosea 4:1).

Een *verbond* wordt gesloten om de vrede (*sjaloom*) te garanderen en te bevorderen. Bijbels illustratief voor het verbond tussen twee mensen is de geschiedenis van de boezemvrienden David (koning in wording) en Jonathan (een zoon van koning Saul): 'Jonathan sloot een verbond met David, omdat hij hem liefhad als zichzelf (1 Samuël 18:3). Een affectieve relatie verliest daarmee zijn vrijblijvend karakter. Zij zijn elkaar vanaf dat moment trouw verschuldigd. Het is een verbond 'bij de Heer' (23:18), wat zoveel zal betekenen dat God garant staat voor de naleving ervan. In de bijbel liggen liefde en recht in elkaars verlengde. Zij veronderstellen elkaar: de kwetsbare

liefde zoekt omwille van zichzelf een rechtsorde waarbinnen zij tot ontplooiing kan komen. Het verbond dat twee mensen met elkaar sluiten, is dus ingebed in het verbond van God met de mensen. Het is geënt op en komt voort uit het besef gezegend te zijn.

De zegen

Kenmerkend voor een zegen is de wisselwerking: God zegent mensen en omgekeerd zegenen mensen God en zijn zij elkaar tot zegen. Die dubbelheid ligt ook ten grondslag aan een trouwviering: het (bruids)paar – en allen die in hun geluk willen delen – komen voor Gods aangezicht samen om de zegen te vieren die hen ten deel is gevallen. De partners ervaren en aanvaarden elkaar als een geschenk uit de hemel en zij geven te kennen elkaar tot zegen te willen zijn. Zij zegenen God voor de zegen die Hij geschonken heeft en vragen zijn zegen op de levensweg die zij samen hopen te gaan. Met andere woorden, de zegen omvat het lofprijzend gedenken (*anamnese*) en het aanroepen van de Geest om een zegen (*epiclese*). Iedere zegen is een belijden van de overmacht van Gods liefde, die de gebrokenheid van het menselijk bestaan doorbreekt en tenietdoet. Het is een bemoediging voor paren om er samen het beste van te maken, om elkaar vast te houden in voor- én tegenspoed, in lief én leed. De zegen is te duiden als het ervaren van Gods nabijheid. Het is een beleven van Gods goedheid in de actualiteit van het leven en een leven in de actualiteit van Gods goedheid. In de zegen gaat het om Gods werkzame tegenwoordigheid. Met andere woorden, zegen is de ervaring van de kracht die uitgaat van God-met-ons, een effectieve kracht ten goede.

Op zich is de zegen natuurlijk geen garantie voor een ‘geslaagde’ levensverbintenis. Ook wanneer een relatie onverhoopt strandt en het (echt)paar zich voor de pijnlijke beslissing gesteld ziet de levensverbintenis te beëindigen, is daarmee Gods zegen niet ten einde of ongedaan gemaakt. Zijn toezegging ‘Ik zal er zijn voor jou’ blijft van kracht, ook wanneer mensen niet bij machte blijken te zijn elkaar vast te houden en zich genoodzaakt zien ieder hun eigen weg te gaan.

Ontwikkelingen in de kerken

Aan de Protestantse Kerk in Nederland zijn de maatschappelijke ontwikkelingen rond huwelijk en niet-huwelijkse relaties niet ongemerkt voorbijgegaan. In bepaalde delen van de kerken zijn deze ontwikkelingen met instemming begroet, maar dat is

bepaald niet kerkbreed het geval geweest. Een aanzienlijk deel van de kerkleden wil vasthouden aan het klassieke heteroseksuele huwelijk als enige vorm van samenleving. Zij baseren zich daarbij op de overtuiging dat deze vorm door God in de schepping gegeven is. Andere staan meer open voor de culturele veranderingen en hebben liturgieën ontwikkeld voor de zegening van hetero- en homoseksuele paren.

De verschillende betekenissen die mensen aan het huwelijk en andere levensverbintenissen toekennen, hebben binnen de toenmalige Samen op Weg-kerken tot spanningen geleid, die zich hebben toegespitst op het door de gezamenlijke synoden vast te stellen artikel aangaande trouwdiensten in de nieuwe kerkorde (Ordinantie 5-3). Na de menings- en besluitvorming in eerste lezing kwam de triosynode tot de slotsom dat het niet gelukt was elkaar te vinden: 'We zijn het erover eens dat het huwelijk als een verbond van liefde en trouw voor Gods aangezicht heilig gehouden behoort te worden. Er is met pijn vastgesteld dat er op dit moment geen eenstemmigheid bestaat over andere levensverbintenissen als een verbond van liefde en trouw voor Gods aangezicht.' Vanwege deze pluriformiteit is ervoor gekozen aan de plaatselijke kerkenraden – na raadpleging van de gemeente – over te laten of ook 'andere levensverbintenissen' voor een zegen in aanmerking kunnen komen. Deze regeling verdient wellicht niet de schoonheidsprijs, maar is wel een wijs compromis waarop voor- en tegenstanders elkaar uiteindelijk gevonden hebben en een dreigende patstelling voorkomen is.

Huwelijk van man en vrouw

Toen de synode in november 2001 de betreffende artikelen van de kerkorde definitief moest vaststellen deed zich een complicatie voor doordat de Tweede en Eerste Kamer inmiddels hadden ingestemd met het kabinetsvoorstel om het huwelijk open te stellen voor twee mensen van hetzelfde geslacht. Voor de meerderheid van de synodeleden was dit een brug te ver. In lid 1 van het betreffende artikel over de inzegening van een huwelijk, waar uitgesproken wordt waarom en hoe de kerk betrokken kan zijn bij een burgerlijke aangelegenheid als het huwelijk, werd daarom een viertal woorden toegevoegd: 'De inzegening van een huwelijk *van man en vrouw* als een verbond van liefde en trouw voor Gods aangezicht geschiedt in een kerkdienst.' Dit betekent dat de Protestantse Kerk in Nederland een andere definitie van het huwelijk hanteert dan

de Staat. Het voorstel om aan kerkenraden over te laten of ter plaatse ook andere levensverbintenissen (m/v, v/v, m/m) voor een zegening in aanmerking kunnen komen, werd gehandhaafd. Om het verschil met het huwelijk van man en vrouw te onderstrepen, werd deze bepaling ondergebracht in een afzonderlijk artikel (Ordinantie 5-4).

Zegenen en inzegenen

Wij moeten nog stilstaan bij een ander aspect in de formulering van deze artikelen, namelijk het onderscheid dat gemaakt wordt tussen het *inzegenen* van een huwelijk en het *zegenen* van een andere levensverbintenis. Zowel bij de bespreking in eerste als in tweede lezing zijn ter synode voorstellen gedaan de terminologie te uniformeren, bij voorkeur door in beide gevallen te spreken van een zegening. De term *inzegenen* heeft, aldus de toelichting van de Werkgroep Kerkorde, 'oude papieren. Het vervangen van dit woord door *zegening* kan de suggestie oproepen dat de kerk nu het huwelijk anders beoordeelt dan voorheen. En dat is niet het geval.' Anderzijds heeft de werkgroep geen reden gezien in het geval van een (andere) levensverbintenis eveneens 'het voor het huwelijk karakteristieke woord *inzegening*' te gebruiken. Of er ook inhoudelijk verschillen bestaan tussen het zegenen of het inzegenen van twee mensen wordt in het midden gelaten. Een 'hard' theologisch-liturgisch onderscheid tussen *zegenen* en *inzegenen* laat zich lastig of eigenlijk helemaal niet formuleren. Over het verschil tussen beide termen is wel opgemerkt dat het 'in' van inzegenen een ingressief moment aangeeft. Hoe het zij, in onze kerk dienen de beide termen om verschillende manieren aan te geven waarop men over het huwelijk denkt op grond van een andere manier van het lezen van de Schrift. Om die reden wordt in Ordinantie 5 onderscheid gemaakt tussen *inzegenen* (5-3) en *zegenen* (5-4). Voor het dienstboek is van belang dat in de kerkorde als uitgangspunt gekozen is dat zowel het huwelijk van man en vrouw als een andere levensverbintenis (m/v, v/v, m/m) beschouwd wordt als een verbond van liefde en trouw voor Gods aangezicht.

Civielrechtelijke basis

Een opmerkelijk gegeven in de beide artikelen Ordinantie 5-3 en 5-4 is het ontbreken van een verwijzing naar het tevoren gesloten (burgerlijk) huwelijk dan wel naar een civielrechtelijke basis van de levensverbintenis. Dit zou met name voor

het artikel over het zegenen van levensverbintenissen een zeer brede toepassingsmogelijkheid kunnen betekenen. Daarbij dient echter bedacht te worden dat in de Protestantse Kerk in Nederland een relatie kan worden (in)gezegend omdat en inzoverre deze verbintenis kan worden aangemerkt als *een verbond van liefde en trouw*. Deze 'trouw moet blijken' zegt een oude volkswijsheid. Aangezien de afdwingbare zorgverplichting behoort tot de taak van de overheid inzake het huwelijk en tevens het hart raakt van wat de kerk met een verbintenis als *een verbond van liefde en trouw* bedoelt, vraagt de kerk vanouds aan wie hun huwelijk als een verbond van man en vrouw willen laten inzegenen een burgerlijk huwelijk en bijgevolg van wie hun trouwverbond willen laten zegenen tenminste een geregistreerd partnerschap of een samenlevingscontract met zorgverplichtingen. Dat wil in het verband van een kerkelijke trouwviering zeggen dat niet alle relaties in aanmerking komen voor een kerkelijke zegen.

(In)zegening door een predikant

Behalve de vraag wie er wel of niet voor een trouwzegen in aanmerking kunnen komen, dient de vraag nog beantwoord te worden wie gerechtigd is een zegen te geven. In de Ordinanties wordt nadrukkelijk aangegeven dat in een trouwdienst 'de inzegening geschiedt door een predikant van de gemeente, of door een andere in overleg met het bruidspaar door de kerkenraad uit te nodigen predikant, met gebruikmaking van een van de orden uit het dienstboek van de kerk' (Ordinantie 5-3-5). Voor wat betreft het zegenen van 'andere levensverbintenissen van twee personen' wordt dit niet expliciet vermeld (Ordinantie 5-4), maar naar analogie van de bepalingen ten aanzien van het huwelijk mag worden aangenomen dat hier dezelfde bepaling van toepassing is. Dit sluit niet uit dat naast de predikant ook anderen actief aan de zegening deelnemen, bijvoorbeeld ouders, een goede vriend(in), de getuigen van het huwelijk of de doop, dan wel een jeugdouderling. De door de predikant uitgesproken zegen wordt als het ware meerstemmig geëxpliciteerd.

Verhouding kerk en staat bij de huwelijkssluiting

De reformatorische kerken zijn van mening dat het sluiten van een huwelijk, en meer in het algemeen de wetgeving inzake het huwelijk, een taak van de burgerlijke overheid is. Om die reden kon Luther het huwelijk een *weltlich Ding*, een maatschap-

pelijke aangelegenheid noemen. In het Burgerlijk Wetboek is vastgelegd welke rechten en plichten aan de huwelijks staat verbonden zijn. Zo bepaalt de overheid bijvoorbeeld wie wel en wie niet met elkaar in het huwelijk mogen treden. De wet beschouwt het huwelijk alleen in zijn burgerlijke betrekkingen (Artikel 1 lid 30 Burgerlijk Wetboek). Over liefde en trouw zwijgt de wetgever. Ook over motieven die mensen tot een huwelijk bewegen spreekt de overheid zich niet uit. Wanneer in de kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland het huwelijk geduid wordt als een 'verbond van liefde en trouw', laat deze omschrijving duidelijk uitkomen dat de kerk het huwelijk vanuit een andere invalshoek bekijkt. De kerk gaat het primair om de kwaliteit van (samen)leven.

Ringwisseling

Bij de huwelijksvoltrekking in het gemeentehuis draait alles om het jawoord van de huwend en op de voorwaarden die de wet stelt aan de huwelijks staat. Ten overstaan van de ambtenaar van de burgerlijke stand verklaren de betrokkenen elkaar als vrouw respectievelijk man te aanvaarden. Het is een oud, voorchristelijk gebruik dat de man zijn jawoord bekrachtigt door aan de vrouw van zijn keuze een ring als onderpand te schenken. In de Anglicaanse kerk is het nog steeds gebruikelijk dat alleen de bruid een ring ontvangt. De verklaring van deze ceremonie is gelegen in het feit dat de ring oorspronkelijk het vervangmiddel van de bruidsschat was waarmee de bruid werd 'gekocht'. Later is het gebruik in zwang gekomen dat bruid en bruidegom elkaar een ring cadeau doen. Dit betekent dat de ringwisseling onderdeel uitmaakt van de huwelijksluiting en daarom in feite hoort te geschieden in het gemeentehuis.

In de Rooms-Katholieke Kerk ligt dit anders, omdat het sinds het concilie van Trente (1563) niet meer mogelijk is buiten de kerk om een geldig huwelijk te sluiten. De trouwbelofte dient door de huwend uitgewisseld te worden in aanwezigheid van de pastoor als 'gekwalficeerde getuige' en van nog twee of drie andere getuigen. De Rooms-katholieke kerk claimt ook de verantwoordelijke instantie te zijn inzake wetgeving en rechtspraak betreffende het huwelijk. Het burgerlijk huwelijk wordt strikt genomen gezien als een noodzakelijke formaliteit zonder enige betekenis, omdat het huwelijk voltrokken wordt tijdens de huwelijksmis. Derhalve zal ook de ringwisseling in de kerk plaats hebben.

Huwelijksvoltrekking en trouwdienst

Hoewel de reformatoren eensgezind waren in hun opvatting dat het voltrekken van huwelijken geen functie van de kerk is, is ook in het protestantse Nederland de praktijk in later eeuwen een andere geweest. Het sluiten van een huwelijk werd toevertrouwd dan wel opgedrongen aan de 'heersende kerk' (de latere Nederlandse Hervormde Kerk). Deze situatie heeft voortbestaan tot de Franse tijd, toen de overheid de verantwoordelijkheid voor de huwelijksluiting volledig aan zich trok.

In de klassieke gereformeerde huwelijksliturgie is nog goed zichtbaar dat het hier om een huwelijksvoltrekking gaat. De vraag aan bruidegom en bruid – 'N, verklaart gij hier voor God en deze zijn heilige gemeente, dat gij genomen hebt en neemt tot uw wettige huisvrouw N [...] – verwijst, anders dan men zou kunnen vermoeden, niet naar het vooraf gesloten burgerlijk huwelijk, maar is een bevestiging van de trouwbelofte waarmee het paar zich bij de verloving aan elkaar verbonden heeft. Ook de gangbare omschrijving van een trouwdienst als 'bevestiging en inzegening van het huwelijk' kan gemakkelijk de indruk wekken dat de dienst het karakter heeft van een kerkelijke 'overtrouw'. Om mogelijke misverstanden op dit punt weg te nemen wordt in de kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland slechts gesproken van de 'inzegening van het huwelijk'. Om die reden kan de consensusvraag in de kerk achterwege blijven en volstaan worden met een verwijzing naar het reeds gegeven jawoord. De vragen die in de kerk gesteld worden, hebben een ander, primair belijdend karakter. Omdat, anders dan in het gemeentehuis, aan deze vragen geen juridische consequenties verbonden zijn, kunnen ze strikt genomen zelfs achterwege blijven.

De huwelijksvoltrekking in het gemeentehuis is zuiver juridisch van aard, ook al poogt men de ceremonie een persoonlijk tintje te geven en wordt ervoor gewaakt de plechtigheid al te formeel te laten verlopen. De trouwdienst heeft het karakter van een kerkelijke viering van het reeds gesloten huwelijk. Aan een trouwdienst kan dan ook geen enkele maatschappelijke en/of juridische status ontleend worden. De kerk hoeft niets meer toe te voegen om het huwelijk geldig te maken. Het paar betreedt in gehuwde staat het kerkgebouw. Het Angelsaksische ritueel waarbij bruid en bruidegom respectievelijk door haar vader en de *best man* worden binnengeleid, waarna de bruid wordt 'weggegeven' verdient alleen al om die reden geen navolging.

Het confessioneel gemengde huwelijk

Bij herhaling zal het voorkomen dat slechts één van beide partners (doop)lid is van de Protestantse Kerk in Nederland, terwijl zijn of haar vriend(in) tot een ander kerkgenootschap behoort. Toch zult u in deze bundel geen modellen aantreffen voor een 'oecumenische' trouwdienst. Voor zover het gaat om iemand die tot een andere protestantse kerk of de Oud-Katholieke Kerk van Nederland behoort, zullen zich in principe geen complicaties voordoen. De aangeboden liturgieën en liturgische elementen kunnen onverkort worden gebruikt.

Wanneer één van beide partners rooms-katholiek is, ligt dat enigszins anders. Dit hangt enerzijds samen met de rooms-katholieke opvatting dat het huwelijk een sacrament is: man en vrouw bedienen elkaar het sacrament, waarbij het toedienen van het sacrament niet beperkt blijft tot de huwelijksluiting; man en vrouw bevestigen elkaar steeds opnieuw in het huwelijk. Daarnaast speelt mee dat de Rooms-Katholieke Kerk aan het burgerlijk huwelijk geen betekenis hecht. Een huwelijk tussen man en vrouw wordt voor de kerk voltrokken tijdens de huwelijksmis en wordt daarmee voor de kerk rechtsgeldig. Op dit huwelijk is de kerkelijke wetgeving van kracht.

In 1971 hebben de Nederlandse Hervormde Kerk, de Gereformeerde kerken in Nederland en de Evangelisch-Lutherse Kerk in het Koninkrijk der Nederlanden enerzijds en de Rooms-katholieke kerk in Nederland anderzijds een *Gemeenschappelijk verklaring over het kerkelijk-gemengd huwelijk* het licht doen zien. In dit document worden richtlijnen gegeven om christenen uit de verschillende kerken, die met elkaar in het huwelijk willen treden pastoraal te begeleiden. In deze verklaring spreken de kerken uit zich bij de uitoefening van het pastoraat niet zozeer te laten leiden door wat de kerken verdeelt als wel door wat de kerken verenigt. Het wordt onjuist geacht het huwelijk in beide kerken te laten inzegenen, omdat dit te kort doet aan de betekenis van de huwelijksinzegening. Wanneer de huwelijksinzegening in één der twee kerken plaatsvindt, dienen de betrokken predikant en priester zich met elkaar in verbinding te stellen en zich samen met het bruidspaar te beraden over de wijze van de huwelijksinzegening. De kerk die het huwelijk inzegt, zal bereid zijn de predikant of priester van de andere betrokken kerk uit te nodigen, bij de dienst aanwezig te zijn en na overleg op verantwoorde wijze hieraan deel te nemen. De orde van dienst en het formulier, die in de dienst gebruikt worden, zullen als regel zijn van de kerk waarin het

huwelijk wordt ingezegend. Het wordt voorsnog niet gewent geacht dat in de trouwdienst het heilig Avondmaal of de eucharistie wordt gevierd.

Omdat enerzijds voor de trouwbelofte en inzegening van het huwelijk door de Rooms-Katholieke Kerk voorgeschreven formuleringen gebruikt dienen te worden – tenzij dispensatie van de canonieke vorm van het huwelijk is verleend –, terwijl anderzijds de kerken pleiten voor een pastoraal verantwoorde huwelijksbegeleiding en huwelijksviering, is afgezien van het aanbieden van kant en klare modellen voor een ‘interkerkelijke’ huwelijksviering. (Strikt genomen is het onjuist te spreken van een ‘interkerkelijke’ of ‘oecumenische’ dienst, omdat de dienst plaatsvindt onder verantwoordelijkheid van één der beide kerken, waarbij de andere een inbreng heeft.) Nog meer dan in andere situaties wordt hier ‘maatwerk’ gevraagd. Dit neemt niet weg dat in dit dienstboek diverse teksten zijn opgenomen die van Rooms-katholieke origine zijn.

Als één van beiden geen christen is

Steeds vaker komt het voor dat één van beide partners een kerkelijke binding heeft, de ander niet. Het kan zijn dat de niet-christen een andere godsdienst is toegedaan – over het ‘religieus gemengde huwelijk’ straks meer –, maar zij of hij kan zichzelf ook beschouwen als ‘niet-godsdienstig’. Het is denkbaar dat een vertegenwoordiger van de christelijke gemeente gelegenheid krijgt voor het uitspreken van een royale gelukwens, al dan niet een gebed, en de overhandiging van een huisbijbel. Dit zou kunnen gebeuren op een geschikt tijdstip ná de burgerlijke huwelijksluiting en vóór de receptie of het feest.

Het is evenwel ook heel goed mogelijk dat de niet-christen instemt met een christelijke eredienst, al was het alleen al omdat de betrokkene weet hoeveel een trouwdienst voor zijn of haar partner betekent. In voorgesprekken zal de pastor met de trouwenden zorgvuldig moeten nagaan hoe een dergelijke dienst vorm gegeven kan worden. Enerzijds dient men recht te doen aan de uitgangspunten voor een protestantse trouwdienst zoals hierboven uiteengezet, anderzijds mag niemand overvraagd worden. Dit vraagt pastorale wijsheid en oprechtheid van alle betrokkenen. Trouwvragen kunnen, juist omdat zij vanwege hun belijdend karakter de niet-christen kunnen overvragen, worden weggelaten. Een zegening van het paar is wellicht ‘te veel van het goede’, maar er zal wel gebeden kunnen worden. Een liedkeuze kan problemen geven, maar in

ieder geval kan er gemusiceerd worden. Er zal hoe dan ook uit de heilige Schriften gelezen worden en ook een overdenking zal zeker niet achterwege blijven. Om begrijpelijke redenen is ervan afgezien in dit dienstboek een speciale orde aan te bieden. Wel worden enkele 'bouwstenen' voor een dergelijke trouwdienst aangereikt. In deze teksten is uitgegaan van de kernwoorden van de christelijke visie op een trouwverbond: verbond, liefde, trouw en vrede.

Het religieus gemengde huwelijk

Het religieus gemengde huwelijk is een gevolg van de pluri-forme samenleving waarvan we deel uitmaken. Dit gegeven kan echter geen vrijbrief zijn voor een 'interreligieuze huwelijksviering' zolang het verschil tussen de godsdiensten serieus genomen wordt. In grote lijnen kan het uitgangspunt ook hier zijn dat hoe dan ook een keus gemaakt dient te worden tussen een christelijke eredienst met niet-christelijke inbreng dan wel een niet-christelijke ceremonie – een joodse choepavie-ring, een islamitische trouwplechtigheid, een hindoeïstische huwelijksviering, etcetera – waar christenen te gast zijn (en hun inbreng hebben). In beide gevallen is het zinvol te zoeken naar mogelijkheden om binnen het gekozen woorden en gebaren op te nemen, die herkenbaar zijn voor die anderen en niet in strijd met waar men zelf voor staat.

We moeten bedenken dat het karakter en de betekenis van een protestantse huwelijksviering sterk verschilt van een niet-christelijke, omdat de laatste een formele bekrachtiging van de huwelijksovereenkomst inhoudt.

Vergelijkbare vragen kunnen zich voordoen in de situatie dat één van beide partners 'niet-gelovig' is. Op basis van vak-kundige informatie, in goed overleg, met invoelingsvermogen en creativiteit zal het in veel gevallen mogelijk zijn een verantwoorde liturgie op te stellen, waarbij niemand overvraagd wordt, maar evenmin een van de partijen het gevoel kan krijgen dat er te veel water bij de wijn moet. Instant-recepten zijn niet voorradig. Hier ligt een eigen verantwoordelijkheid voor de betrokken pastores. Wellicht kunnen zij daarbij inspiratie putten uit een nuchtere opmerking van Luther: 'Zoals ik met een heiden, jood, Turk of ketter kan eten, drinken, slapen, lopen, rijden, inkopen doen, spreken en handel drijven, zo kan ik ook met hem in het huwelijk treden en gehuwd met hem blijven. Stoor je niet aan dwaze wetten die dat verbieden. Men vindt wel christenen (en dat is de meerderheid), die in hun ongelooft

een slechter karakter hebben dan joden, heidenen, Turken of ketters. Een heiden is net zo goed een man of vrouw, door God goed en net zo goed geschapen als Petrus en Paulus en Lucia, om maar te zwijgen van een nutteloze, valse christen' (*Vom ehelichen Leben*, 1522).

Als de wegen uiteen gaan

Wanneer een huwelijk of andere levensverbintenis ontbonden wordt, kunnen mensen de behoefte voelen hun echtscheiding ook voor Gods aangezicht een plaats te geven. Woorden en gebeden voor een dergelijke situatie zijn in dit dienstboek opgenomen onder het hoofdstuk 'Bediening van de verzoening'. Hier vindt men enkele bewoordingen die binnen de gemeenschap van de kerk, thuis of in het kerkgebouw kunnen klinken. Zij geven stem aan verdriet, schuld, onmacht of verlatenheid, misschien vergeving en nieuwe toekomst. Ook wordt een gebed aangeboden, waarin de kinderen genoemd worden. Dit dienstboek biedt geen volledige orde van dienst - een kerkdienst ter gelegenheid van een echtscheiding laat zich immers moeilijk denken. De handreiking kan gebruikt worden als beide partners aanwezig zijn.

Toelichting

Vorbereiding op de trouwviering

Informatie

Aan de trouwdienst gaan de nodige stappen vooraf. Informatie over trouwvieren in de kerk is verkrijgbaar bij het kerkelijk bureau of bij een predikant. Op het kerkelijk bureau zal men vragen of (één van) beide partners van het trouwpaar een gedoopt lid is/zijn van de Kerk. Ook zal men willen weten op welke termijn de trouwdienst plaats zal vinden. Het is aan te raden in een vroeg stadium contact op te nemen met de kerk, liefst voordat de datum van de trouwdag wordt vastgelegd.

Aangifte bij de kerkelijke gemeente

Nadat het eerste contact met het kerkelijk bureau of een predikant gelegd is, doet het trouwpaar aangifte van de (in)zegening van hun huwelijk of de zegening van de levensverbintenis. Dit kan men doen bij het kerkelijk bureau of bij de scriba van de gemeente waarin tenminste één van beide partners is ingeschreven. De keuze van de predikant die in de trouwdienst zal voorgaan, wordt in overleg vastgesteld. Wanneer het trouwpaar verlangt dat een ander dan de wijkpredikant voorgaat, zal de kerkenraad goedkeuring moeten verlenen. Het is immers de kerkenraad onder wiens verantwoordelijkheid de dienst plaatsvindt.

Trouwgesprek

Ter voorbereiding op de trouwdienst zal de voorganger een gesprek (soms meerdere gesprekken) met het paar voeren. Daarin zullen in ieder geval de inhoud van de trouwzegen en van de toezegging of vragen worden besproken. De wensen van het paar en de gewoonten van de kerkelijke gemeente kunnen in dit gesprek kenbaar gemaakt worden en zoveel mogelijk op elkaar afgestemd. Ook kunnen aspecten van geloof en leven besproken worden. In gemeenschappelijk overleg stellen predikant en trouwpaar de dienst samen en bespreken zij wie in de dienst een rol zullen vervullen.

Afkondiging in de gemeente

Enkele weken voorafgaand aan de datum van de trouwdienst wordt in de eredienst van de gemeente waartoe tenminste één

van beide partners behoort, deze trouwdienst afgekondigd en opgeroepen tot voorbede. De trouwviering wordt eveneens in het kerkblad gepubliceerd, aangezien het een openbare eredienst betreft die voor iedereen toegankelijk is.

Orden voor de trouwdienst

Dit dienstboek biedt een aantal orden voor de eredienst van de gemeente waarin het verbond van liefde en trouw dat twee mensen zijn aangegaan (in)gezegend wordt. Omdat er liturgisch geen wezenlijk onderscheid gemaakt kan worden tussen 'inzegening' en 'zegening', wordt in deze toelichting meestal de term 'trouwdienst' gebruikt – een term die ook gebruikt is in de Kerkorde (Ordinantie 5-3 en 5-4). De Protestantse Kerk in Nederland kent twee soorten trouwdiensten: de inzegening van het huwelijk van man en vrouw en de zegening van andere levensverbintenissen. De overeenkomsten tussen beide soorten trouwdienst zijn gelegen in de gelijke structuur, de variatiemogelijkheden in de opbouw, identieke vragen, bewoordingen van de zegen en de andere gebeden. De inhoudelijke accenten die gelegd worden in de afzonderlijke trouwgebeden en inleidingen en de taalkundige verschillen in deze teksten maken het verschil tussen beide soorten trouwdienst. Deze teksten zijn wel liturgisch onderscheiden, maar hebben geen andere geloofsinhoud. Veel bewoordingen van trouwgebeden en inleidingen zijn daardoor – met een enkele taalkundige wijziging – goed onderling uitwisselbaar.

Onder de orden bevinden zich twee formulieren met een klassieke gereformeerde vorm en inhoud: een vernieuwd en een hertaald formulier. Deze zijn uitsluitend bedoeld voor de inzegening van een huwelijk tussen man en vrouw.

Opbouw van de orden

De orde van een trouwdienst verschilt eigenlijk maar in één opzicht van de orde voor de zondagsviering, namelijk in het gebed om en de gave van de zegen over het trouwpaar. Aan het grondpatroon van de zondagse eredienst, Schrift en Maaltijd of Schrift en gebed, wordt dus alleen de rubriek 'zegen' toegevoegd. Variaties en/of aanvullingen, voortkomend uit eigen creativiteit, zijn uiteraard mogelijk. Een overzicht van de verschillende orden levert in schema het volgende op:

Dienst van Schrift, zegen en gebed (inzegening van het huwelijk: orden I en II, zegening van andere levensverbanden: orden I en II)

vaste elementen

variabele elementen

begroeting
bemoediging of openingsvers
psalm of gezang
(openings)gebed
lezing uit de heilige Schrift
psalm of gezang
overweging
psalm of gezang
trouwgebed (orde I)
of inleiding (orde II)

persoonlijk voorbereiding

toezegging of vragen

persoonlijke verantwoording

gebed om de Geest (orde II)
zegen onder handoplegging
psalm of gezang

ringwisseling

overhandiging huisbijbel

overhandiging trouwkaars

dankzegging, voorbede, stil gebed
gebed des Heren
slotlied
zending en zegen

inzameling van de gaven

inzameling van de gaven

Dienst van Schrift, zegen en gebed (inzegening van het huwelijk: orde III, vernieuwd liturgisch formulier uit de gereformeerde traditie)

vaste elementen

variabele elementen

bemoediging en groet
psalm of gezang
gebed
lezing uit de heilige Schrift
psalm of gezang
prediking

psalm of gezang onderwijzing psalm of gezang toezegging of vragen	<i>ringwisseling</i>
gebed om de Geest zegen onder handoplegging psalm of gezang	<i>overhandiging trouwkaars</i>
overhandiging huisbijbel	<i>inzameling van de gaven</i>
dankzegging en voorbede slotlied zegen	<i>inzameling van de gaven</i>

**Dienst van Schrift, zegen en Maaltijd van de Heer (inze-
ning van het huwelijk: orden IV en V, zegening van andere
levensverbintenissen: orden III en IV)**

vaste elementen	<i>variabele elementen</i>
-----------------	----------------------------

INTREDE – A

begroeting bemoediging	<i>intredeliel</i>
---------------------------	--------------------

kyrie en gloria gebed van de dag of gebed om verlichting met de heilige Geest	<i>intredeliel</i>
--	--------------------

INTREDE – B

begroeting bemoediging	<i>intredeliel</i>
---------------------------	--------------------

verootmoediging gebed van de dag of gebed om verlichting met de heilige Geest	<i>intredeliel</i>
--	--------------------

DE HEILIGE SCHRIFT
een of meer lezingen (met liederen)
uit de heilige Schrift
prediking
psalm of gezang

(IN)ZEGENING
trouwgebed (orde IV, resp. III)
of inleiding (orde V, resp. IV)

toezegging of vragen

persoonlijke verantwoording

zegen onder handoplegging
psalm of gezang

ringwisseling

overhandiging huisbijbel

overhandiging trouwkaars

DE MAALTIJD VAN DE HEER – A
voorbede en stil gebed

nodiging en vredegroet

inzameling van de gaven

gebed over de gaven

tafelgebed

sanctus/benedictus

gebed des Heren
gemeenschap van brood en wijn
gebed na de Maaltijd
slotlied

ZENDING EN ZEGEN

Gang door de orden

Opgang: persoonlijke voorbereiding

De trouwdienst begint in zekere zin al thuis. Dit is de dag waarop in een dienst de zegen over het paar zal worden uitgesproken. De beide partners kunnen zich daar persoonlijk op voorbereiden. Men kan Gods hulp en de blijdschap van de Geest op deze dag vragen en voorbede doen voor de partner.

Intrede

De ambtsdragers heten het trouwpaar welkom bij de ingang van de kerk. Waar dat mogelijk is, luidt de kerkklok. Als de

voorganger gewoon is een stola te dragen, is de liturgische kleur wit. Ook de kleur van de antependia zijn op deze feestelijke dag wit. Voorafgaand aan de dienst klinkt orgelspel of andere muziek. Bij binnenkomst van de ambtsdragers en het trouwpaar gaan allen staan. Het paar neemt plaats op de stoelen die voor hen gereed staan, de voorganger gaat achter de tafel staan.

De gemeenschap van kerkgangers is in de doordeweekse trouwdienst weliswaar een andere dan die op zondag, toch is altijd en overal de eredienst van christenen een 'openbare eredienst'. De aanwezigen worden uitgenodigd om te vieren hoe deze twee hun leven willen stellen in het licht van Gods liefde en trouw. Het inleidend woord zal ervan getuigen dat de voorganger zich bewust is van de achtergrond van de kerkgangers. In de keuzeteksten is een welkomsttekst opgenomen, die bruikbaar is als het trouwpaar niet tot dezelfde kerk behoort. Wanneer een pastor van (deze/een) andere kerk als medevoorganger aanwezig is, wordt deze eveneens welkom geheten. Het zal in ieder geval duidelijk worden dat in deze dienst niet zozeer het trouwpaar in het middelpunt van de belangstelling staat, maar dat juist zij gevraagd hebben om op deze dag voor Gods aangezicht te komen, Hem te danken, naar zijn Woord te horen, en te bidden om zijn zegen. Het te zingen lied zal dan ook een typisch openingslied zijn, dat deze facetten bezingt.

Na intrede, inleidend woord en openingslied kan de verdere voorbereiding eenvoudig zijn of juist uitgebreid. Eenvoudig is de keuze voor een enkel gebed: het gebed van de dag of een gebed om verlichting met de heilige Geest. Uitgebreider is de keuze voor Kyrie en Gloria of verootmoediging en lofverheffing. De keuze die men hier maakt, wordt mede bepaald door de vraag of de dienst uitloopt op de viering van de Maaltijd van de Heer.

De heilige Schrift

Voorganger en trouwpaar hebben voor de lezingen de vrije keuze uit de heilige Schrift. Als hulp hierbij is in dit dienstboek onder 'Schriftlezingen' een aantal clusters van lezingen (met antwoordpsalmen) opgenomen. Deze clusters zijn gegroepeerd rond de kernwoorden vrede, liefde, trouw, verbond, die het bijbels fundament onder de orden vormen.

Prediking

In de prediking worden woorden uitgesproken, die in dienst staan van het Woord van God. De preek is als toespraak, over-

weging, uitleg en verkondiging een onderdeel van het grote geheel van de kerkdienst. Bij een trouwdienst zal duidelijk zijn dat die woorden worden toegepast op deze hoorders.

De preek heeft hier uiteraard een ander karakter dan in de zondagse eredienst. In de woorden van de Schrift wil God mensen ontmoeten. Die woorden vertellen hoe ooit mensen in hun omstandigheden God hebben ontmoet; de overgeleverde bijbelteksten zijn daarvan het verslag. De prediker staat voor de vraag hoe de godsontmoeting van ergens en ooit kan worden tot een godsontmoeting van hier en nu. Dit geldt voor elke prediking, maar is zeker in de trouwviering een uitdaging en een kans. Het trouwpaar heeft immers uitgesproken elkaar blijvend te willen ontmoeten en vraagt nu over dat verbond Gods zegen.

De toepassing op de situatie van het trouwpaar als eerste hoorders van de preek is met de trouwdienst gegeven. Daar is niets op tegen, mits de situatie van het paar zelf niet de inhoud van de preek wordt: het woord van de Schrift kleurt de rite en de casus, niet omgekeerd! Ook in een trouwviering is de preek openbare verkondiging. Het Woord van God doortrekt immers het leven van alle betrokkenen en verbindt hen met de openbaarheid van de samenleving. Om die reden kan een trouwpreek (en een trouwdienst) nooit een familiair onderonsje worden: deze is altijd een dienst van de Heer van de kerk aan het trouwpaar, de gemeente en de samenleving.

In vorm, lengte en woordgebruik zal bewust rekening gehouden worden met de mogelijkheid dat een deel van de kerkgangers niet vertrouwd is met het christelijk geloof, met bijbelse uitdrukkingen en verbanden. Overigens beperkt de verkondiging zich niet tot de prediking, maar zijn ook liederen, gebeden en inleidingen vormen van verkondiging van Gods Woord.

(In)zegening

Zoals is zichtbaar gemaakt in het schema hierboven, worden in dit dienstboek verschillende vormen aangeboden, waarmee de (in)zegening van het paar kan worden ingeleid. Men heeft de keuze uit trouwgebeden (inzegening van een huwelijk, orden I en IV; zegening van andere levensverbintenissen, orden I en III), inleidingen (inzegening van een huwelijk, orden II en V; zegening van andere levensverbintenissen, orden II en IV) en formulieren (inzegening van het huwelijk: vernieuwd liturgisch formulier uit de gereformeerde traditie (orde III) en hertaald liturgisch formulier uit de gereformeerde traditie (opgenomen na orde V).

Zowel in de trouwgebeden als in de inleidingen die het karakter van een onderwijzing hebben, en in de formulieren komen de bijbelse kernwoorden aan de orde. Waar men meent dat deze bijbelse lijnen in de prediking en eventueel bij de viering van de Maaltijd van de Heer voldoende uiteengezet zijn, kan men een trouwgebed of inleiding achterwege laten en direct na het lied dat volgt op de preek overgaan tot de vragen/geloften.

Hoezeer de trouwgebeden en inleidingen ook verschillen in taal en pastorale benadering van een trouwverbond, zij zijn alle gegrond op een aantal theologisch-liturgische uitgangspunten: ze zijn trinitarisch (gedenken de grote daden van God de Vader, de Zoon en de heilige Geest), hebben de bijbelse kernwoorden 'vrede', 'liefde', 'trouw', 'verbond' als grondslag, en bedoelen het trouwverbond van twee mensen in te voegen in het geheel van de kerk en de samenleving.

Persoonlijke verantwoording

Het trouwpaar kan de behoefte voelen in de dienst een persoonlijk geluid te laten horen. Deze rubriek geeft daartoe de mogelijkheid: een zelfgekozen gedicht, een getuigenis, een dankwoord aan God, zijn gemeente, de ouders en alle mensen die hen tot dit moment omringden, kan hiervan een onderdeel zijn.

Toezegging of vragen

Het trouwpaar gaat staan en geeft elkaar de rechterhand. Dit is een oud gebaar dat stamt uit voorchristelijke tijden en oorspronkelijk uitdrukking gaf aan de eigenlijke huwelijksluiting. In de kerk is het een lichamelijke uitdrukking van verbondenheid en bezegeling van de gelofte die nu wordt afgelegd.

Er worden twee vormen van geloften aangereikt. Waar men kiest voor de toezegging, nemen de beide partners achtereenvolgens zelf het woord om – terwijl ze elkaar aankijken – tegen de ander te zeggen wat men gelooft en belooft. Kiest men voor de vragende vorm, dan stelt de voorganger de beide partners achtereenvolgens de vragen.

In de keuzeteksten vindt men alternatieven die wat betreft hun inhoud verschillen. In orde III (vernieuwd liturgisch formulier uit de gereformeerde traditie) zijn de toezegging van en vragen aan de man anders geformuleerd dan voor zijn vrouw. Aangezien sommigen moeite hebben met de formulering 'tot de dood ons scheidt' (in alle andere orden), kan als alternatief

de bewoording 'ons leven lang' klinken. De voorganger besluit de toezegging of vragen met de vraag naar de verantwoordelijkheid voor elkaar en voor degenen die aan het paar worden toevertrouwd. Hierbij kan men denken aan kinderen, die uit dit trouwverbond voortkomen, maar ook breder: aan alle mensen die de Heer op hun weg brengt.

Ringwisseling

De ringwisseling maakt onderdeel uit van de huwelijksluiting die op het stadhuis plaatsvindt (zie ook de inleiding). Wanneer de ringwisseling daar niet heeft plaatsgevonden, kan deze alsnog in de kerk geschieden.

Gebed, trouwzegen en lied

Na de toezegging of vragen (eventueel na de ringwisseling) knielen de gehuwden op de daartoe gereedstaande knielbank. In de orden waarin voorafgaand aan toezegging of vragen reeds een gedenkend en lofprijzend trouwgebed is uitgesproken, vindt hier geen gebed plaats (inzegening van het huwelijk, orden I en IV; zegening van andere levensverbintenissen, orden I en III). In de orden waar aan vragen of toezegging een 'lerende' inleiding voorafgaat, volgt nu het trouwgebed. Kern hiervan is de bede om de heilige Geest en zijn gaven.

Na het gebed legt de voorganger het paar de handen op en spreekt de zegen uit. Ook hiervoor zijn verschillende bewoordingen opgenomen, die doorgaans het karakter hebben van een belofte, soms meer van een bede. Terwijl het paar geknield blijft, gaan de andere aanwezigen staan en zingen een lied. Dit lied draagt het karakter van een acclamatie, de instemming van alle aanwezigen. Hierna gaat het trouwpaar staan, de gemeente gaat zitten.

Trouwkaars

Het trouwpaar kan uit handen van een diaken of een andere betrokkene een trouwkaars aangereikt krijgen. Het paar ontsteekt deze aan de paaskaars, het licht van Christus. Ieder jaar dat zij hun trouwdag gedenken, kan deze trouwkaars thuis branden.

Huisbijbel

Uit handen van de ouderling van dienst ontvangt het trouwpaar een huisbijbel. Ook de kleinste kern van de gemeente van de Heer, die het paar nu vormt, zal gevoed worden door de

woorden uit de Schrift. De ouderling kan bij de overhandiging een kort, persoonlijk woord spreken. Daarvoor worden in de orden en bij de keuzeteksten suggesties aangereikt. De kern van de boodschap bij de overhandiging is niet 'een cadeautje van de gemeente', maar veeleer wat de psalmist al zingt: 'Uw Woord is een lamp voor mijn voet, een licht op mijn pad' (Psalm 119:105).

Gebeden en gaven

Na de (in)zegening van het trouwverbond vervolgt de dienst met dezelfde onderdelen als op zon- en feestdagen. Een toelichting daarop is te vinden in Dienstboek – *een proeve*, deel I – Schrift, Maaltijd, Gebed, blz. 876-882. De inhoud van de hier opgenomen voorbeelden van dankzegging en voorbede is bepaald door de vier kernwoorden die de bijbelse grondtoon zijn van alle orden. De vorm kan in zoverre afwijken dat een aantal voor het trouwpaar belangrijke mensen actief kan meewerken in de dienst. Ouders, getuigen, vrienden en het trouwpaar zelf kunnen participeren in dankzegging en voorbede.

Inzameling van de gaven

In iedere kerkdienst worden gaven ingezameld ten behoeve van de diaconie, de christelijke dienst van barmhartigheid en gerechtigheid in de (wijde) wereld. In een trouwdienst zal het in vele gevallen, na overleg met de diaconie, mogelijk zijn (een deel van) de collecte te bestemmen voor een doel dat het trouwpaar zelf heeft gekozen. De inzameling vindt gewoonlijk plaats in het kader van gebeden en gaven. In een dienst van Schrift, zegen en gebed is het ook mogelijk een collecte bij de uitgang te houden.

Waar de dienst niet vervolgd wordt met de viering van de Maaltijd van de Heer, volgen nu slotlied, zending en zegen.

Maaltijd van de Heer

Vrijwel alle tafelgebeden uit Dienstboek – *een proeve*, deel I kunnen ook in een trouwdienst gebruikt worden. Een criterium daarbij is de periode in het liturgisch jaar waarin de trouwviering plaatsvindt. Duidelijk is dat er ook dagen zijn waarop een trouwviering zich moeilijk laat combineren met de gedachtenis van het lijden van Jezus Christus, zoals in de Stille Week die aan Pasen voorafgaat. De tafelgebeden die in dit deel van het dienstboek worden voorgesteld bij de

trouwviering, kennen bewoordingen en bijbelse beelden die nog meer dan de andere gebeden verwijzen naar het grote Bruiloftsmaal van de Heer.

Om onduidelijkheid te voorkomen bij de nodiging aan de tafel wordt in een trouwviering waarin vaak ook mensen aanwezig zijn uit andere kerken of levensbeschouwelijke tradities, zal men bij voorkeur gebruik maken van een duidelijke nodiging. Deze vindt men in Dienstboek – *een proeve*, deel I, blz. 807-808. Na de viering van de Maaltijd van de Heer volgen slotlied, zending en zegen.

Wie spelen een rol in de trouwdienst?

Trouwpaar, ambtsdragers en gemeente kunnen in de trouwviering hun eigen rol vervullen.

De beide partners van het *trouwpaar* spreken de trouwgeloften uit of beantwoorden de vragen; zij kunnen een persoonlijk getuigenis geven en eventueel elkaar een ring omdoen; knielen voor het trouwgebed en de zegen; een trouwkaars en een huisbijbel ontvangen en meedoen in de voorbeden.

Familie en vrienden van het paar kunnen de Schrift lezen; meedoen in de voorbede; ringen en huisbijbel binnendragen en musiceren.

De *predikant*, voorganger en gastheer/-vrouw namens de Heer der Kerk, verzorgt de prediking; geeft leiding aan de gebeden; stelt de trouwvragen; zegent het trouwpaar en gaat voor aan de tafel van de Heer.

De *ouderling* heet aan de kerkdeur het trouwpaar mede welkom; gaat voor in het consistoriegebed; kan de huisbijbel uitreiken met een kort persoonlijk woord.

De *diaken* heet aan de kerkdeur het trouwpaar mede welkom; kan het kyriegebed bidden; kan de trouwkaars uitreiken; verzorgt de inzameling der gaven (collecte, brood en wijn); is mede betrokken bij de uitreiking van brood en wijn.

De *kerkmusicus* geeft leiding aan het muzikale deel van de dienst.

Als één van beiden geen christen is

In dit dienstboek zijn ook enkele teksten opgenomen voor een trouwverbond waarin één van beide partners geen christen is. Deze dienst, die eveneens gehouden wordt onder verantwoordelijkheid van een kerkenraad, kan zowel in de kerk als in een andere geschikte ruimte plaatsvinden. Aangezien trouwvra-

gen in de kerk geen wettelijke betekenis hebben, zijn zij wel vol betekenis, maar niet noodzakelijk. Er zullen geen vragen gesteld worden (of geloften afgelegd), die de niet-christelijke partner in verlegenheid brengen. Ook een zegen, waarbij het paar geknield is, is niet noodzakelijk.

Pastorale wijsheid en liturgische creativiteit zijn hier zeker nodig. Zo is het de vraag of en wat er gezongen of gemusiceerd wordt. In ieder geval wordt er uit de heilige Schrift gelezen en gebeden en klinken de kernwoorden van de christelijke visie op een trouwverbond: liefde, trouw, verbond en vrede.

Wanneer de gemeente gewoon is huwelijken en andere levensverbintenissen te registeren, zal ook dit trouwverbond in de registers worden opgenomen.

Trouwvieren in de zondagse eredienst

Er is veel voor te zeggen de (in)zegening van een verbond van liefde en trouw te laten plaatsvinden in de zondagse eredienst van de gemeente. De kernmomenten van de trouwviering 'Schrift, zegen en gebed' of 'Schrift, zegen en Maaltijd van de Heer' verschillen immers niet van de kernmomenten van de eredienst op zondagmorgen. De trouwviering in de zondagse eredienst heeft bovendien oude papieren. Van de tijd na de Reformatie is bekend dat een aparte, doordeweekse trouwviering alleen door gegoede burgers gevraagd werd en eenvoudigen hun huwelijk op zondag lieten bevestigen. Voor de trouwviering is dus op zich geen aparte dienst nodig. Trouwvieren op zondag zal dan ook in iedere protestantse gemeente tot de mogelijkheden behoren.

In de zondagse samenkomst van de gemeente kan de voorbede voor gehuwden eenvoudigweg worden gevoegd bij alle andere voorbeden, zoals het slagen voor een examen, de vreugde over een genezing of de angst voor dreigende gebeurtenissen. De plaats van de (in)zegening in de orde van de zondagmorgendienst ligt voor de hand: na de dienst van de Schrift (na prediking en lied), voorafgaand aan de gebeden. Met gebruikmaking van een trouwgebed of een onderwijzing, de trouwgeloften of vragen en de trouwzegen, kan deze rubriek als een korte, maar volwaardige (in)zegening beschouwd worden.

Het spreekt voor zich dat het karakter van een trouwdienst op zondag bescheidener van aard is dan een aparte dienst doordeweeks. Het paar met familie en vrienden wordt niet aan de kerkdeur verwelkomd; de intocht heeft een ander karakter doordat het paar zich voegt bij de binnentredende ambts-

dragers; ook de kleding van het trouwpaar en hun gevolg zal minder uitbundig zijn. Zij zijn immers op zondag vooral kerk-gangers.

Het karakter van de dienst (in het bijzonder van de prediking) zal dus ook minder op het trouwpaar gericht zijn dan in een aparte trouwdienst. In feite doet het paar alleen bij de voorbede, vragen of geloften en de zegening een stapje naar voren. Daarna nemen zij gewoon hun plaats in de kerk weer in.

Bij de gedenkdag van een huwelijk of andere levensverbinten

Er kan behoefte bestaan de gedenkdag van een huwelijk of andere levensverbintenis te vieren, zeker in het geval van een jubileum. Dit gedenken kan geschieden te midden van de gemeente van Christus, in de samenkomst op zondagmorgen. Dan zullen in het kader van de gebeden dankzegging en voorbede klinken.

Het is ook mogelijk dat het jubilerend paar de kerkenraad vraagt om een kerkdienst op een doordeweekse dag, waarop zij samen met wie hen lief zijn het jubileum kunnen gedenken. Kerkenraad en wijkpredikant (of predikant naar keuze van het paar) zullen een dergelijk verzoek graag inwilligen.

De orde van deze dienst is een gebedsdienst. Daarin kan in principe iedere christen voorgaan. Als de zegen gegeven wordt, zal de voorganger een door de kerk bevoegde predikant zijn. De belangrijkste onderdelen van een gebedsdienst zijn psalmgebed, dankgebed en voorbede. Aan deze eenvoudige structuur kunnen elementen worden toegevoegd, waardoor men naar eigen inzicht en creativiteit de dienst verder kan 'uitbouwen'. Hieronder volgen enkele elementen ter suggestie:

Lezing(en) uit de heilige Schrift. Men kan gebruik maken van de schriftlezingen die in dit dienstboek voor de trouwviering worden aangereikt. Het is ook mogelijk de lezingen en de trouwtekst van weleer te nemen.

Een korte overweging door de voorganger, voor of na de lezing(en) uit de heilige Schrift.

Vocale of instrumentale muziek. Aangezien veel liederen in feite gezongen gebeden zijn, kunnen deze hier royaal een plaats hebben.

Een persoonlijke gedachtenis onderweg. Het trouwpaar of andere aanwezigen kunnen woorden spreken of een gedicht lezen, waarin men persoonlijk uiting geeft aan gevoelens en/of

stilstaat bij gebeurtenissen van de afgelopen jaren. Vreugde en verdriet, rijkdom en gemis van geliefden kunnen hier hun plaats krijgen.

Een inleiding waarin de kerk uiteenzet wat de christelijk visie is op een verbond van liefde en trouw. De bijbelse kernwoorden zijn ook hier: verbond, liefde, trouw en vrede.

Vernieuwing van de trouwgelofte. Juist na vele jaren, eventueel omringd door kinderen en kleinkinderen, kan er behoefte zijn om elkaar (opnieuw) liefde en trouw toe te zeggen.

De trouwzegen. Er is vanuit liturgisch oogpunt geen reden om te stellen dat een trouwzegen slechts eenmalig is (immers ook de gemeente van Christus wordt iedere zondag gezegend). Het jubilerend paar kan hierbij, eventueel omringd door kinderen en kleinkinderen, knielen.

De trouwkaars. Als destijds op de trouwdag een trouwkaars overhandigd is, zal deze in de jubileumdienst op enig moment worden ontstoken aan de paaskaars. Wanneer het paar geen trouwkaars heeft ontvangen, kan de ouderling of voorganger nu een trouwkaars overhandigen.

Ten slotte zij opgemerkt dat men deze orde ook kan gebruiken wanneer een echtpaar na een tijd van verwijdering behoefte voelt om hun trouwverbond opnieuw te laten zegenen.

Orden
voor de
Inzegening van een Huwelijk
van man en vrouw

OPGANG

Persoonlijke voorbereiding op de trouwviering

Lieve God,
vandaag gaan wij trouwen,
N en ik,
wij hebben elkaar gezocht en
wij hebben elkaar gevonden.
Veel tijd van voorbereiding is er geweest,
een tijd van plannen en denken,
een tijd ook van nadenken over U:
over wat U met ons wilt,
over wie wij zullen zijn voor elkaar
en voor de mensen om ons heen.

Vandaag vieren we,
beloven we,
geloven we vooral,
dat we bij elkaar horen,
ons leven lang!

Dankuwel, God.
U bent de bron van alle liefde,
in uw licht zien wij elkaar,
op uw woord willen wij ons huis bouwen.

Om uw Geest van liefde en trouw bid ik,
voor mezelf en voor N,
voor wie ons hebben groot gebracht
en voor alle lieve mensen om ons heen.

Heer Jezus,
wees – net als toen in Kana –
ook bij ons, op ons bruiloftsfeest.
Dan komen wij niets tekort vandaag.
Amen.

of

Goede God,
vandaag zullen wij samen naar voren treden
om onze liefde uit te spreken.
Wij bidden
wees de zon in ons leven,
verlicht de weg die wij zullen gaan,
bewaars ons en de mensen die ons lief zijn
bij uw trouw en liefde.
Amen.

Orde I – Schrift, zegen en gebed

BEGROETING

Vrede voor jou *N* en vrede voor jou *N*.
Alles wat goed is en gelukkig maakt,
het kome over jullie beiden.

Vrede voor u allen, zoals wij hier bij elkaar gekomen zijn,
van veraf en dichtbij, ieder op zijn of haar eigen wijze.
Om met elkaar te vieren
waartoe wij vandaag geroepen zijn:
getuige te worden van het trouwverbond tussen *N* en *N*,
zijn wij hier aanwezig.

Wees welkom in de kerk van Jezus Christus,
onze Heer en vriend,
die ons tezamen brengt in zijn Rijk.

Keuzeteksten 1-2

BEMOEDIGING of OPENINGSVERS

Onze hulp is in de naam van de Heer,
die hemel en aarde gemaakt heeft, *Ps. 124:8*
[die trouw houdt tot in eeuwigheid *Ps. 146:6*
en niet laat varen het werk van zijn handen. *Ps. 138:8]*

of

Prijzen wij God, onze Vader,
Schepper van alle goede gaven.
Geprezen zijt Gij in alle eeuwen.
Prijzen wij Christus,
bron van elke zegening.
Geprezen zijt Gij in alle eeuwen.
Prijzen wij de heilige Geest,
die ons het leven geeft.
Geprezen zijt Gij in alle eeuwen.

Keuzeteksten 3

PSALM of GEZANG

Liedsuggesties blz. 871-875

(OPENINGS)GEBED

Barmhartige God,
die mensen aan elkaar toevertrouwt –
een geschenk uit de hemel is het
wanneer twee mensen elkaar vinden.
Met *N* en *N* zijn wij hier samengekomen
om uw grote Naam te zegenen,
omdat U een en al liefde bent
en trouw aan ons mensen.

Wij bidden U:

zegen in uw barmhartigheid deze twee,
leg uw hand op hen
en bekleed hen met uw vrede,
dit uur, en alle dagen van hun leven.

Amen.

Keuzeteksten 4-9

LEZING uit de heilige Schrift

Schritlezingen blz. 869

PSALM of GEZANG

Liedsuggesties blz. 871-875

OVERWEGING

PSALM of GEZANG

Liedsuggesties blz. 871-875

TROUWGEBED

'Verleen de volheid van uw zegen'

God, onze Vader, Schepper van de wereld,
Gij hebt vrouwen en mannen
naar uw beeld geschapen
en hun gemeenschap gezegend.
Hun verbond zal een afspiegeling zijn van het Verbond
dat Gij gesloten hebt met uw volk
en steeds opnieuw vernieuwd hebt.
Moge hun liefde een gelijkenis zijn van de liefde
die uw Zoon verbindt met zijn gemeente.
Wij bidden voor dit paar:

zend uw heilige Geest op hen
en verleen hun de volheid van uw zegen,
opdat hun liefde zal groeien en rijpen.
Sta hen bij,
dat zij elkaar sterken in het geloof,
in trouw naast elkaar staan,
lief en leed met elkaar delen.
Geef dat zij in goede dagen U loven,
in zware tijden bij U hulp zoeken,
in heel hun leven uw nabijheid ervaren;
dat zij staande in de gemeenschap van de kerk
een zeker getuigenis geven van U
in de wereld om hen heen.
Mogen *N* en *N* in goede gezondheid oud worden
en eenmaal heengaan in vrede
om te delen in de vreugde van het hemelse bruiloftsmaal.
Amen.

[PERSOONLIJKE VERANTWOORDING]

TOEZEGGING of VRAGEN

Bruid en bruidegom gaan staan en geven elkaar de rechterhand

man

N,
ik aanvaard jou, mijn vrouw,
als een geschenk
uit Gods hand,
en ik wil je
naar het evangelie
liefhebben en trouw zijn
(in goede en kwade dagen,
in rijkdom en armoede,
in gezondheid en ziekte,
ons leven lang).

vrouw

N,
ik aanvaard jou, mijn man,
als een geschenk
uit Gods hand,
en ik wil je
naar het evangelie
liefhebben en trouw zijn.
(in goede en kwade dagen,
in rijkdom en armoede,
in gezondheid en ziekte,
ons leven lang).

De voorganger vraagt vervolgens aan beiden tegelijk

Wilt u zorg en verantwoordelijkheid dragen
voor elkaar
en voor hen die aan u worden toevertrouwd?
Ja, dat willen wij.

of

De voorganger vraagt aan de man
N, aanvaardt u
uw vrouw N
als een geschenk uit Gods hand
en wilt u haar
naar het evangelie
liefhebben en trouw zijn
(in goede en kwade dagen,
in rijkdom en armoede,
in gezondheid en ziekte,
*tot de dood u zal scheiden/
zo lang als u beiden zult leven*)?
Ja, van harte (met Gods hulp).

De voorganger vraagt aan de vrouw
N, aanvaardt u
uw man N
als een geschenk uit Gods hand
en wilt u hem
naar het evangelie
liefhebben en trouw zijn
(in goede en kwade dagen,
in rijkdom en armoede,
in gezondheid en ziekte,
*tot de dood u scheiden zal/
zo lang als u beiden zult leven*)?
Ja, van harte (met Gods hulp).

De voorganger vraagt vervolgens aan beiden tegelijk
Wilt u zorg en verantwoordelijkheid dragen
voor elkaar
en voor hen die aan u worden toevertrouwd?
Ja, dat willen wij.

Keuzeteksten 16-18

[RINGWISSELING]

indien de ringwisseling niet op het gemeentehuis heeft plaatsgehad

man en vrouw tot elkaar

N, draag deze ring als het teken van mijn liefde en trouw.

of voorganger tot het bruidspaar

Draag deze ring als het teken van jullie liefde en trouw.

ZEGEN

Bruid en bruidegom knielen, de voorganger legt de gehuwden de handen op

De God van Israël,
de Vader van onze Heer Jezus Christus,
zal u zegenen en behoeden,
opdat u in vrede en vreugde samenwoont,
al uw dagen,
tot zegen van velen.

Amen.

Keuzeteksten 23-25

PSALM of GEZANG

Allen staan; het bruidspaar kan geknield blijven

Daarna gaat de gemeente zitten; bruid en bruidegom staan

Liedsuggesties blz. 871-875

[OVERHANDIGING TROUWKAARS]

De trouwkaars wordt ontstoken aan de paaskaars

OVERHANDIGING HUISBIJBEL

ouderling

Elke dag van ons leven kunnen wij zeker zijn
van de trouw en liefde van God.

Gods woord is nooit een leeg woord,
maar heeft altijd kracht van daad.

Vandaag hebben we gebeden
dat jullie liefde en trouw
even daadkrachtig zullen zijn,
weerspiegeling van Gods toewijding.

Om ook die heel gewone dagen van jullie leven
te beschijnen met het licht van de opstanding,
geven we jullie deze huisbijbel mee

of

geven we jullie een kaars mee, en deze huisbijbel,
opdat jullie je dagelijks bewaard weten
bij Gods woord van liefde en trouw.

Keuzeteksten 26

Bruid en bruidegom gaan zitten

INZAMELING VAN DE GAVEN

DANKZEGGING en VOORBEDE

voorganger

Laat ons bidden.
... gebedsstilte ...
Schepper,
bron van ons leven,
wij danken U
voor de gave van de liefde
en de gave van het lichaam -
Gij hebt ze ons geschonken
opdat wij in vrede en vrijheid
genieten van elkaar
en van de mensen om ons heen.

Amen.

Mogen N en N zo leven samen,
dat de kracht van hun liefde
een weerspiegeling mag zijn van uw liefde
en het leven van ons allen mag verrijken.
God, in uw goedheid,
hoor ons gebed.

Moge wie eenzaam is, teleurgesteld,
en allen die gebrek of angst hebben,
door U gesteund worden.
God, in uw goedheid,
hoor ons gebed.

Geef aan ons allen, hier bijeen,
wijsheid, geduld en moed
om elkaar te dienen in Christus' naam.
God, in uw goedheid,
hoor ons gebed.

Laat vrienden en familie, die hier samen zijn,
en hen die door afstand van ons gescheiden zijn,
gesterkt en gezegend worden deze dag.
God, in uw goedheid,
hoor ons gebed.

Wij gedenken, genadige God,
degenen die gestorven zijn in het geloof in Christus
en wij prijzen U om hun liefde.
Mogen wij gesterkt worden door hun voorbeeld.

Keuzeteksten 27-33

STIL GEBED

eventueel besloten met

God, die blijkens de kracht die in ons werkt
bij machte zijt meer dan overvloedig te doen
boven al wat wij vragen of denken –
U zij de heerlijkheid
in de gemeente en in Christus Jezus,
die ons leerde bidden:

Onze Vader ...

SLOTLIED

Liedsuggesties blz. 871-875

ZENDING EN ZEGEN

Gaat heen in vrede,
in de verwachting van de toekomst van onze Heer.

De genade van onze Heer Jezus Christus
en de liefde van God
en de gemeenschap van de heilige Geest
zij met u allen.

Amen.

Keuzeteksten 39-43

[INZAMELING VAN DE GAVEN

*Indien de gaven niet in de dienst zijn ingezameld, kan de inzameling
aan de uitgang plaatsvinden]*

Orde II – Schrift, zegen en gebed

BEGROETING

Vrede voor jou *N* en vrede voor jou *N*.
Alles wat goed is en gelukkig maakt,
het kome over jullie beiden.

Vrede voor u allen, zoals wij hier bij elkaar gekomen zijn,
van veraf en dichtbij, ieder op zijn of haar eigen wijze.
Om met elkaar te vieren waartoe wij vandaag geroepen
zijn:
getuige te worden van het trouwverbond tussen *N* en *N*,
zijn wij hier aanwezig.

Wees welkom in de kerk van Jezus Christus, onze Heer en
vriend,
die ons tezamen brengt in zijn Rijk.

Keuzeteksten 1-2

BEMOEDIGING of OPENINGSVERS

Onze hulp is in de naam van de Heer,
die hemel en aarde gemaakt heeft, *Ps. 124:8*
[die trouw houdt tot in eeuwigheid *Ps. 146:6*
en niet laat varen het werk van zijn handen.] *Ps. 138:8*

of

Prijzen wij God, onze Vader,
Schepper van alle goede gaven.
Geprezen zijt Gij in alle eeuwen.
Prijzen wij Christus,
bron van elke zegening.
Geprezen zijt Gij in alle eeuwen.
Prijzen wij de heilige Geest,
die ons het leven geeft.
Geprezen zijt Gij in alle eeuwen.

Keuzeteksten 3

PSALM of GEZANG

Liedsuggesties blz. 871-875

(OPENINGS)GEBED

Barmhartige God,
die mensen aan elkaar toevertrouwt –
een geschenk uit de hemel is het
wanneer twee mensen elkaar vinden.
Met *N* en *N* zijn wij hier samengekomen
om uw grote Naam te zegenen,
omdat U een en al liefde bent
en trouw aan ons mensen.

Wij bidden U:

zegen in uw barmhartigheid deze twee,
leg uw hand op hen
en bekleed hen met uw vrede,
dit uur, en alle dagen van hun leven.

Amen.

Keuzeteksten 4-9

LEZING uit de heilige Schrift

Schriftlezingen blz. 869

PSALM of GEZANG

Liedsuggesties blz. 871-875

OVERWEGING

PSALM of GEZANG

Liedsuggesties blz. 871-875

INLEIDING

'In eerbied en vrolijkheid'

Wij zijn samengekomen in eerbied en vrolijkheid
om Gods tegenwoordigheid te zoeken,
om zijn zegen te vragen over het trouwverbond van *N* en *N*,
en te delen in hun vreugde.

Onze Heer Jezus Christus,
eens zelf te gast op de bruiloft te Kana in Galilea,
wil nu door zijn Geest bij ons zijn.

De bijbel leert ons dat de verbondenheid van mensen
een gave is van God, de Schepper.

Ja, naar zijn eigen beeld schiep Hij ons,
bijna goddelijk heeft Hij ons gemaakt.
Zo heeft Hij ons bedoeld:
dat mensen zich geven aan elkaar,
heel hun leven,
één van geest en één van lichaam.
Vruchtbaar zullen zij zijn
in liefde en trouw, in vrede en geduld.
Want de Geest van God wil wonen in huis en hart
van hen die Hem voortdurend daarom bidden.

Het huwelijk is gegeven,
opdat jullie elkaar zullen troosten en helpen,
trouw met elkaar zullen leven
in voorspoed en tegenspoed, in vreugde en verdriet,
en elkaar nooit meer zullen verlaten.
Het is gegeven, opdat jullie elkaar
met verrukking en tederheid zullen kennen.
(Het huwelijk is ook gegeven om kinderen te ontvangen,
en om gezegend te worden door hun tegenwoordigheid
in jullie huis.
Jullie zijn geroepen hen op te voeden
in overeenstemming met Gods wil,
en in de geest van het Evangelie van Jezus Christus.)

Gemeente, vandaag bevestigen *N* en *N* openlijk
hun keuze voor elkaar
om samen te leven al hun dagen.
Daartoe geven ze elkaar hun plechtige belofte van trouw,
ze leggen de handen ineen
en maken zo hun verbondenheid zichtbaar.

Daarom, *N* en *N/bruid en bruidegom*,
bidden wij met jullie op deze dag dat je,
gesterkt en geleid door Gods Geest,
zult groeien in waarheid en liefde
voor elkaar en alle mensen, die God op jullie weg brengt.

Keuzeteksten 14-15

[PERSOONLIJKE VERANTWOORDING]

TOEZEGGING of VRAGEN

Bruid en bruidegom gaan staan en geven elkaar de rechterhand

man

N,

ik aanvaard jou, mijn vrouw,
als een geschenk
uit Gods hand,
en ik wil je
naar het evangelie
liefhebben en trouw zijn
(in goede en kwade dagen,
in rijkdom en armoede,
in gezondheid en ziekte,
ons leven lang).

vrouw

N,

ik aanvaard jou, mijn man,
als een geschenk
uit Gods hand,
en ik wil je
naar het evangelie
liefhebben en trouw zijn.
(in goede en kwade dagen,
in rijkdom en armoede,
in gezondheid en ziekte,
ons leven lang).

De voorganger vraagt vervolgens aan beiden tegelijk

Wilt u zorg en verantwoordelijkheid dragen
voor elkaar,

en voor hen die aan u worden toevertrouwd?

Ja, dat willen wij.

of

De voorganger vraagt aan de man

N, aanvaardt u

uw vrouw N

als een geschenk uit Gods hand
en wilt u haar

naar het evangelie

liefhebben en trouw zijn

(in goede en kwade dagen,

in rijkdom en armoede,

in gezondheid en ziekte,

tot de dood u zal scheiden/

zo lang als u beiden zult leven)?

Ja, van harte (met Gods hulp).

De voorganger vraagt aan de vrouw

N, aanvaardt u

uw man N

als een geschenk uit Gods hand

en wilt u hem

naar het evangelie

liefhebben en trouw zijn
(in goede en kwade dagen,
in rijkdom en armoede,
in gezondheid en ziekte,
*tot de dood u scheiden zal/
zo lang als u beiden zult leven*)?
Ja, van harte (met Gods hulp).

De voorganger vraagt vervolgens aan beiden tegelijk
Wilt u zorg en verantwoordelijkheid dragen
voor elkaar
en voor hen die aan u worden toevertrouwd?
Ja, dat willen wij.

Keuzeteksten 16-18

[RINGWISSELING]

indien de ringwisseling niet op het gemeentehuis heeft plaatsgehad

man en vrouw tot elkaar

N, draag deze ring als het teken van mijn liefde en trouw.

of voorganger tot het bruidspaar

Draag deze ring als het teken van jullie liefde en trouw.

GEBED

Bruid en bruidegom knielen

God van Abraham, Izaak en Jakob,
het huis van Israël hebt U gezegend
zoals U had beloofd
en eeuwig blijft U trouw aan uw verbond.

Wij bidden U:

wil ook dit bruidspaar N en N zegenen
opdat zij samen, verenigd in liefde en trouw,
uit uw verbond mogen leven.

Leg uw hand op hen.

Stel hun huis onder uw hoede
en laat uw vriendelijk aangezicht
voor hen uitgaan
als een licht dat straalt over hun pad.

Ja, zie in goedheid op hen neer
en geef ze vrede op al hun wegen.

Vervul hen met uw heilige Geest,
opdat zij uw zegen mogen ontvangen

in een gelovig hart,
door Jezus Christus, onze Heer.

Amen.

Keuzeteksten 19-22

ZEGEN

De voorganger legt de gehuwden de handen op
De God van Israël,
de Vader van onze Heer Jezus Christus,
zal u zegenen en behoeden,
opdat u in vrede en vreugde samenwoont,
al uw dagen,
tot zegen van velen.

Amen.

Keuzeteksten 23-25

PSALM of GEZANG

Allen staan; het bruidspaar kan geknield blijven
Daarna gaat de gemeente zitten; bruid en bruidegom staan

Liedsuggesties blz. 871-875

[OVERHANDIGING TROUWKAARS]

De trouwkaars wordt ontstoken aan de paaskaars

OVERHANDIGING HUISBIJBEL

ouderling

Elke dag van ons leven kunnen wij zeker zijn
van de trouw en liefde van God.
Gods woord is nooit een leeg woord,
maar heeft altijd kracht van daad.
Vandaag hebben we gebeden
dat jullie liefde en trouw
even daadkrachtig zullen zijn,
weerspiegeling van Gods toewijding.
Om ook die heel gewone dagen van jullie leven
te beschijnen met het licht van de opstanding,
geven we jullie deze huisbijbel mee
of
geven we jullie een kaars mee, en deze huisbijbel,
opdat jullie je dagelijks bewaard weten
bij Gods woord van liefde en trouw.

Keuzeteksten 26

Bruid en bruidegom gaan zitten

INZAMELING VAN DE GAVEN

DANKZEGGING en VOORBEDE

voorganger

Laat ons bidden.
... gebedsstilte ...
Schepper,
bron van ons leven,
wij danken U
voor de gave van de liefde
en de gave van het lichaam –
Gij hebt ze ons geschonken,
opdat wij in vrede en vrijheid
genieten van elkaar
en van de mensen om ons heen.
Amen.

Mogen *N* en *N* zo leven samen
dat de kracht van hun liefde
een weerspiegeling mag zijn van uw liefde
en het leven van ons allen mag verrijken.
God, in uw goedheid,
hoor ons gebed.

Moge wie eenzaam is, teleurgesteld,
en allen die gebrek of angst hebben,
door U gesteund worden.
God, in uw goedheid,
hoor ons gebed.

Geef aan ons allen, hier bijeen,
wijsheid, geduld en moed
om elkaar te dienen in Christus' naam.
God, in uw goedheid,
hoor ons gebed.

Laat vrienden en familie, die hier samen zijn,
en hen die door afstand van ons gescheiden zijn,
gesterkt en gezegend worden deze dag.
God in uw goedheid,
hoor ons gebed.

Wij gedenken, genadige God,
degenen die gestorven zijn in het geloof in Christus

en wij prijzen U om hun liefde.
Mogen wij gesterkt worden door hun voorbeeld.

Keuzeteksten 27-33

STIL GEBED

eventueel besloten met

God, die blijkens de kracht die in ons werkt
bij machte zijt meer dan overvloedig te doen
boven al wat wij vragen of denken –
U zij de heerlijkheid
in de gemeente en in Christus Jezus,
die ons leerde bidden:

Onze Vader ...

SLOTLIED

Liedsuggesties blz. 871-875

ZENDING EN ZEGEN

Gaat heen in vrede,
in de verwachting van de toekomst van onze Heer.

De genade van onze Heer Jezus Christus
en de liefde van God
en de gemeenschap van de heilige Geest
zij met u allen.

Amen.

Keuzeteksten 39-43

[INZAMELING VAN DE GAVEN

Indien de gaven niet in de dienst zijn ingezameld, kan deze ook aan de uitgang plaatsvinden]

Orde III – Schrift, zegen en gebed

BEMOEDIGING en GROET

Onze hulp is in de naam van de Heer,

die hemel en aarde gemaakt heeft,

[die trouw houdt tot in eeuwigheid

en niet laat varen het werk van zijn handen.

Ps. 124:8

Ps. 146:6

Ps. 138:8]

Genade zij u en vrede

van God, onze Vader,

en van Jezus Christus, de Heer.

Amen.

PSALM of GEZANG

Liedsuggesties blz. 871-875

GEBED

Here onze God, hemelse Vader,

wij danken U

dat wij op deze feestelijke dag

mogen komen in uw huis.

Want uw huis is een huis van gebed

en om uw aangezicht te zoeken,

om uw zegen te vragen,

zijn wij hier.

Wij loven en danken U

dat Gij in uw goedheid

de mens geschapen hebt

naar uw beeld,

man en vrouw,

en dat Gij ook *N* en *N*

tot het huwelijk hebt geroepen.

Wij bidden U

wil aan hen en aan ons allen

uw heilige Geest schenken,

opdat wij ons laten leiden

door uw woord.

Richt onze gedachten
op uw goedheid en trouw,
die Gij bewijst,
van geslacht tot geslacht,
aan allen die U liefhebben
en uw heil verwachten.
Wil ook op deze dag
het licht van uw woord
voor ons ontsteken,
opdat wij in geloof
de weg mogen zien,
die Gij ons wijst,
door Jezus Christus, onze Heer.

Amen.

LEZING uit de heilige Schrift

Schriftlezing blz. 869

PSALM of GEZANG

Liedsuggesties blz. 871-875

PREDIKING

PSALM of GEZANG

Liedsuggesties blz. 871-875

ONDERWIJZING

De instelling van het huwelijk

Wij zijn hier bij elkaar gekomen
rondom N en N
om samen met hen
Gods zegen te vragen voor hun huwelijk.

Als christelijke gemeente belijden wij
dat het huwelijk door God zelf is ingesteld
als een verbond voor het gehele leven.
Hij heeft de mens geschapen
als man en vrouw.
'Het is niet goed', zo sprak Hij,
'dat de mens alleen blijft;
Ik zal voor hem een hulp maken
die bij hem past.
Daarom zal een man

zijn vader en moeder verlaten
en zijn vrouw aanhangen
en zij zullen samen één zijn.'

Gn. 2:18,24

De Here Jezus Christus voegt hieraan toe:

'Wat God heeft samengevoegd,
dat zal de mens niet scheiden.'

Mt. 19:5-7

De apostel Paulus noemt dit een groot geheimenis.

Hij beschrijft de eenheid tussen man en vrouw
als een afspiegeling van de eenheid
tussen Christus en de gemeente.

Ef. 5:22-32

Men zal het huwelijk daarom niet lichtvaardig aangaan,
maar alleen in een dankbaar besef
van wat God met deze inzetting bedoelt.
En bij alle tegenspoed en verdriet,
die ons ook in ons huwelijk kunnen overkomen,
mogen wij vertrouwen op de hulp van God,
die immers zelf het huwelijk heeft gegeven.

Het doel van het huwelijk

Opdat u in het huwelijk zult leven
onder Gods beloften en naar zijn geboden,
willen wij nu gaan zien
met welk doel God het huwelijk heeft ingesteld.
Het doel van het huwelijk is:

In de eerste plaats
dat man en vrouw,
in liefde verbonden,
werkelijk één zullen zijn.
Zij behoren elkaar toe
om elkaar geluk te schenken
en om elkaar trouw te steunen en te helpen
in alle dingen die tot het tijdelijke
en het eeuwige leven behoren.

Het tweede is
dat man en vrouw,
als instrumenten in de hand van de Schepper,
zullen meewerken aan de voortgang
van het menselijk leven.

Gn. 1:28

Wanneer hun de zegen van kinderen geschonken wordt,
zullen zij een christelijk gezin vormen,
een bouwsteen in de gemeente en de samenleving.
Zij zullen allen die onder hun dak gastvrijheid vinden,
voorgaan als leerlingen van Jezus Christus.

Het derde is
dat het geschenk van de seksualiteit
binnen het verbond van het huwelijk
heilig, dankbaar en in geborgenheid
genoten zal worden.
Ons lichaam is immers
een tempel van de heilige Geest.

1 Kor. 6:18-20

De verantwoordelijkheid in het huwelijk

Vervolgens zult u ook weten
in welke verantwoordelijkheid
God u beiden heeft geplaatst.

God heeft u aan elkaar verbonden
zoals Christus en de gemeente verbonden zijn.
Als hoofd van zijn kerk
zette Hij zich volkomen in voor haar heil;
als bruid van Christus
is de gemeente geroepen
haar Heer te volgen en te dienen.

Zo zult u zich voor elkaar inzetten
om elkaar lief te hebben en trouw te zijn,
om elkaar voor te gaan en te volgen,
om elkaar te dienen en te eren.
En zoals Christus het hoofd is van de kerk,
zo is Hij ook het hoofd van u beiden
en de Heer van uw huis.

of

Bruidegom,
heb uw vrouw lief
zoals Christus de gemeente heeft liefgehad.
Zoals Christus het hoofd van de gemeente is
en zich volledig inzette voor haar heil,

zo bent u het hoofd van uw vrouw
om haar vol liefde
te dienen, te leiden en te respecteren.

Bruid,
God heeft u aan uw man verbonden
zoals de gemeente aan Christus verbonden is.
Zoals de gemeente haar Heer liefheeft,
Hem dient en volgt,
zo zult ge uw man liefhebben,
hem helpen en respecteren.

Overeenkomstig Gods gebod
zult u beiden
met trouw en toewijding uw taak verrichten.
In vertrouwen op God
zult u goede zorg besteden aan uw gezin,
opdat allen
die aan uw hoede worden toevertrouwd,
daarvoor dankbaar zullen zijn.
Vergeet daarbij niet
dat uw gezin deel uitmaakt
van een grotere gemeenschap.
U draagt dus ook
een bredere verantwoordelijkheid:
voor de medemens in nood,
voor de kerk en de maatschappij.

Ten slotte:
blijf trouw en teder met elkaar omgaan
en sluit uw hart niet af voor elkaar,
want dan kunt u niet meer bidden.
Blijf elkaar zien als kinderen van God,
geroepen tot eeuwig leven.

1 Pe. 3:7

PSALM of GEZANG

Liedsuggesties blz. 871-875

TOEZEGGING of VRAGEN

Bruidegom en bruid gaan staan en geven elkaar de rechterhand

bruidegom tot de bruid

N, ik belijd

voor God en zijn gemeente
dat ik jou aanvaard
als een geschenk uit Gods hand
en ik beloof dat ik je naar Gods gebod
in liefde en trouw
zal dienen, leiden en respecteren,
in goede en in kwade dagen
(in rijkdom en in armoede,
in gezondheid en ziekte,
tot de dood ons zal scheiden.)

bruid tot de bruidegom

N, ik belijd
voor God en zijn gemeente
dat ik jou aanvaard
als een geschenk uit Gods hand
en ik beloof dat ik je naar Gods gebod
in liefde en trouw
zal helpen en respecteren,
in goede en in kwade dagen
(in rijkdom en in armoede,
in gezondheid en ziekte,
tot de dood ons zal scheiden.)

of voorganger tot de bruidegom

N, belijdt u
voor God en zijn gemeente
dat u N aanvaardt
als een geschenk uit Gods hand
en beloof u dat u haar naar Gods gebod
in liefde en trouw
zult dienen, leiden en respecteren,
in goede en in kwade dagen
(in rijkdom en in armoede,
in gezondheid en ziekte,
tot de dood u scheidt.)

Wat is daarop uw antwoord?
bruidegom

Ja.

voorganger tot de bruid

N, belijdt u
voor God en zijn gemeente

dat u *N* aanvaardt
als een geschenk uit Gods hand
en belooft u dat u haar naar Gods gebod
in liefde en trouw
zult helpen en respecteren,
in goede en in kwade dagen
(in rijkdom en in armoede,
in gezondheid en ziekte,
tot de dood u scheidt.)

Wat is daarop uw antwoord?
bruid
Ja.

[RINGWISSELING]

indien de ringwisseling niet op het gemeentehuis heeft plaatsgehad

man en vrouw tot elkaar

N, draag deze ring als het teken van mijn liefde en trouw.

of voorganger tot het bruidspaar

Draag deze ring als het teken van jullie liefde en trouw.

GEBED

Bruid en bruidegom knielen

God van Abraham, Izaak en Jakob,
het huis van Israël hebt U gezegend
zoals U had beloofd
en eeuwig blijft U trouw aan uw verbond.

Wij bidden U:

wil ook dit bruidspaar *N* en *N* zegenen
opdat zij samen, verenigd in liefde en trouw,
uit uw verbond mogen leven.

Leg uw hand op hen.

Stel hun huis onder uw hoede
en laat uw vriendelijk aangezicht
voor hen uitgaan
als een licht dat straalt over hun pad.

Ja, zie in goedheid op hen neer
en geef ze vrede op al hun wegen.

Vervul hen met uw heilige Geest,
opdat zij uw zegen mogen ontvangen
in een gelovig hart,

door Jezus Christus, onze Heer.

Amen.

ZEGEN

Bruid en bruidegom knielen, de voorganger legt de gehuwden de handen op

De HERE zegene u en Hij behoede u,
de HERE doe zijn aangezicht over u lichten
en zij u genadig,
de HERE verheffe zijn aangezicht over u
en geve u vrede.

Amen.

PSALM of GEZANG

Allen staan; het bruidspaar kan geknield blijven

Daarna gaat de gemeente zitten; bruid en bruidegom staan

Liedsuggesties blz. 871-875

[OVERHANDIGING TROUWKAARS]

De trouwkaars wordt ontstoken aan de paaskaars

OVERHANDIGING HUISBIJBEL

ouderling

Elke dag van ons leven kunnen wij zeker zijn
van de trouw en liefde van God.

Gods woord is nooit een leeg woord,
maar heeft altijd kracht van daad.

Vandaag hebben we gebeden
dat jullie liefde en trouw

even daadkrachtig zullen zijn,
weerspiegeling van Gods toewijding.

Om ook die heel gewone dagen van jullie leven
te beschijnen met het licht van de opstanding,

geven we jullie deze huisbijbel mee

of

geven we jullie een kaars mee, en deze huisbijbel,

opdat jullie je dagelijks bewaard weten

bij Gods woord van liefde en trouw.

Keuzeteksten 26

Bruid en bruidegom gaan zitten

INZAMELING VAN DE GAVEN

DANKZEGGING EN VOORBEDE

voorganger

Laat ons bidden.

... gebedsstilte ...

Vader in de hemel,

wij danken U

voor uw leiding en zorg,

voor uw goedheid en trouw

in het leven van *N* en *N*.

Wij danken U

dat Gij hen tot elkaar hebt gebracht

om samen man en vrouw te zijn.

Wij danken U

dat Gij over hun weg

uw zegen wilt schenken.

Here Jezus Christus,

op de bruiloft in Kana

wilde U komen

om blij te zijn met de blijden

en om een teken te geven

van uw Koninkrijk;

wij bidden u,

wil ook voor dit bruidspaar

het water van het alledaagse leven

maken tot de wijn van uw Koninkrijk,

fonkelend van vreugde

en vol van uw vrede.

Schenk hun daartoe

elke dag weer uw heilige Geest,

en geef dat zij in vreugde en verdriet,

ja, voor tijd en eeuwigheid,

zich geborgen mogen weten in uw genade

en gedragen door uw trouw.

Met dit bruidspaar zeggen wij U dank

voor de ouders,

die zij van U hebben ontvangen.

Wij zeggen U dank

voor alle liefde en zorg,

die door hen en door anderen

in hun leven is geïnvesteerd.

Op deze dag van feest en dankbaarheid
bidden wij U in het bijzonder
voor alle mensen
die in hun huwelijksleven zijn teleurgesteld;
voor allen
die nooit een levenspartner hebben gevonden;
voor allen
die hun man of vrouw zijn kwijtgeraakt
aan de dood of aan het leven.
Geef dat zij niet eenzaam zullen zijn
en laat hen bovenal bij U, barmhartige Vader,
hun toevlucht mogen vinden.

En met de woorden die Gij ons zelf geleerd hebt,
bidden wij U:

Onze Vader ...

SLOTLIED

Liedsuggesties blz. 871-875

ZEGEN

Gaat heen in vrede,
in de verwachting van de toekomst van onze Heer.

De genade van onze Heer Jezus Christus
en de liefde van God
en de gemeenschap van de heilige Geest
zij met u allen.

Amen.

[INZAMELING VAN DE GAVEN

*Indien de gaven niet in de dienst zijn ingezameld, kan de inzameling
aan de uitgang plaatsvinden]*

Orde IV – Schrift, zegen en Maaltijd van de Heer

INTREDE – A

[INTREDELIED]

Liedsuggesties blz. 871-875

BEGROETING

Vrede voor jou N en vrede voor jou N.
Alles wat goed is en gelukkig maakt,
het kome over jullie beiden.
Vrede voor u allen, zoals wij hier bij elkaar gekomen zijn,
van veraf en dichtbij, ieder op zijn of haar eigen wijze.
Om met elkaar te vieren
waartoe wij vandaag geroepen zijn:
getuige te worden van het trouwverbond tussen N en N,
zijn wij hier aanwezig.

Wees welkom in de kerk van Jezus Christus,
onze Heer en vriend,
die ons tezamen brengt in zijn Rijk.

Keuzeteksten 1-2

BEMOEDIGING

Onze hulp is in de naam van de Heer,
die hemel en aarde gemaakt heeft, *Ps. 124:8*
[die trouw houdt tot in eeuwigheid *Ps. 146:6*
en niet laat varen het werk van zijn handen. *Ps. 138:8]*

[INTREDELIED]

Liedsuggesties blz. 871-875

KYRIE

Laten wij op deze vreugdevolle dag
de Heer om ontferming aanroepen
voor wie geen vrede kennen,
geen vrede die hun leven zin en samenhang geeft.

Zo roepen wij om verbondenheid
over onze grenzen heen,
en prijzen wij de Naam van de Heer,
want zijn barmhartigheid heeft geen einde.

Keuzeteksten 10-11

GLORIA

GEBED VAN DE DAG

Barmhartige God,
die mensen aan elkaar toevertrouwt –
een geschenk uit de hemel is het
wanneer twee mensen elkaar vinden.
Met *N* en *N* zijn wij hier samengekomen
om uw grote Naam te zegenen,
omdat U een en al liefde bent
en trouw aan ons mensen.
Wij bidden U:
zegen in uw barmhartigheid deze twee,
leg uw hand op hen
en bekleed hen met uw vrede,
dit uur, en alle dagen van hun leven.
Amen.

Keuzeteksten 4-9

INTREDE – B

[INTREDELIED]

Liedsuggesties blz. 871-875

BEGROETING

Vrede voor jou *N* en vrede voor jou *N*.
Alles wat goed is en gelukkig maakt,
het kome over jullie beiden.

Vrede voor u allen, zoals wij hier bij elkaar gekomen zijn,
van veraf en dichtbij, ieder op zijn of haar eigen wijze.
Om met elkaar te vieren
waartoe wij vandaag geroepen zijn:
getuige te worden van het trouwverbond tussen *N* en *N*,
zijn wij hier aanwezig.

Wees welkom in de kerk van Jezus Christus,
onze Heer en vriend,
die ons tezamen brengt in zijn Rijk.

Keuzeteksten 1-2

BEMOEDIGING

Onze hulp is in de naam van de Heer,
die hemel en aarde gemaakt heeft, *Ps. 124:8*
[die trouw houdt tot in eeuwigheid *Ps. 146:6*
en niet laat varen het werk van zijn handen. *Ps. 138:8]*

[INTREDELIED]

Liedsuggesties blz. 871-875

VEROOTMOEDIGING

Voor U belijden wij, almogende God,
voor heel uw kerk en voor elkaar,
dat wij gezondigd hebben
in gedachten, woorden en werken.
... gebedsstilte ...
Ontferm U over ons,
vergeef ons onze zonden
en geleid ons tot het eeuwig leven,

door Jezus Christus, onze Heer.

Amen.

LOFVERHEFFING, DE TIEN WOORDEN

zie Dienstboek – een proeve, deel I blz. 159-160

GEBED OM VERLICHTING MET DE HEILIGE GEEST

Verborgen God,
wij leven met het oog op U,
ons hart is vol verlangen
naar uw aanwezigheid.
Hoor daarom ons bidden.
Kom met het levenslicht van uw Geest
in ons midden.
Opbloeien zullen wij
in uw warme liefde.
Wij danken en prijzen U
voor het voltooien van ons leven.
Door Jezus Christus, onze Heer.
Amen.

Keuzeteksten 12-13

DE HEILIGE SCHRIFT

Een of meer

LEZINGEN (met liederen) uit de heilige Schrift

Schriftlezingen blz. 869

Liedsuggesties blz. 871-875

PREDIKING

PSALM of GEZANG

Liedsuggesties blz. 871-875

INZEGENING

TROUWGEBED

'Verleen de volheid van uw zegen'

God, onze Vader, Schepper van de wereld,
Gij hebt vrouwen en mannen
naar uw beeld geschapen
en hun gemeenschap gezegend.
Hun verbond zal een afspiegeling zijn van het Verbond
dat Gij gesloten hebt met uw volk
en steeds opnieuw vernieuwd hebt.
Moge hun liefde een gelijkenis zijn van de liefde
die uw Zoon verbindt met zijn gemeente.
Wij bidden voor dit paar:
zend uw heilige Geest over hen
en verleen hun de volheid van uw zegen,
opdat hun liefde zal groeien en rijpen.
Sta hen bij,
dat zij elkaar sterken in het geloof,
in trouw naast elkaar staan,
lief en leed met elkaar delen.
Geef dat zij in goede dagen U loven,
in zware tijden bij U hulp zoeken,
in heel hun leven uw nabijheid ervaren;
dat zij staande in de gemeenschap van de kerk
een zeker getuigenis geven van U
in de wereld om hen heen.
Mogen *N* en *N* in goede gezondheid oud worden
en eenmaal heengaan in vrede

om te delen in de vreugde van het hemelse bruiloftsmaal.

Amen.

[PERSOONLIJKE VERANTWOORDING]

TOEZEGGING of VRAGEN

Bruid en bruidegom gaan staan en geven elkaar de rechterhand

man

N,

ik aanvaard jou, mijn vrouw,

als een geschenk

uit Gods hand,

en ik wil je

naar het evangelie

liefhebben en trouw zijn

(in goede en kwade dagen,

in rijkdom en armoede,

in gezondheid en ziekte,

ons leven lang).

vrouw

N,

ik aanvaard jou, mijn man,

als een geschenk

uit Gods hand,

en ik wil je

naar het evangelie

liefhebben en trouw zijn.

(in goede en kwade dagen,

in rijkdom en armoede,

in gezondheid en ziekte,

ons leven lang).

De voorganger vraagt vervolgens aan beiden tegelijk

Wilt u zorg en verantwoordelijkheid dragen

voor elkaar,

en voor hen die aan u worden toevertrouwd?

Ja, dat willen wij.

of

De voorganger vraagt aan de man

N, aanvaardt u

uw vrouw N

als een geschenk uit Gods hand

en wilt u haar

naar het evangelie

liefhebben en trouw zijn

(in goede en kwade dagen,

in rijkdom en armoede,

in gezondheid en ziekte,

tot de dood u zal scheiden/

zo lang als u beiden zult leven)?

Ja, van harte (met Gods hulp).

De voorganger vraagt aan de vrouw
N, aanvaardt u
uw man N
als een geschenk uit Gods hand
en wilt u hem
naar het evangelie
liefhebben en trouw zijn
(in goede en kwade dagen,
in rijkdom en armoede,
in gezondheid en ziekte,
*tot de dood u scheiden zal/
zo lang als u beiden zult leven*)?
Ja, van harte (met Gods hulp).

De voorganger vraagt vervolgens aan beiden tegelijk
Wilt u zorg en verantwoordelijkheid dragen
voor elkaar
en voor hen die aan u worden toevertrouwd?
Ja, dat willen wij.

Keuzeteksten 16-18

[RINGWISSELING]

indien de ringwisseling niet op het gemeentehuis heeft plaatsgehad
man en vrouw tot elkaar

N, draag deze ring als het teken van mijn liefde en trouw.

of voorganger tot het bruidspaar

Draag deze ring als het teken van jullie liefde en trouw.

ZEGEN

Bruid en bruidegom knielen, de voorganger legt de gehuwden de handen op

De God van Israël,
de Vader van onze Heer Jezus Christus,
zal u zegenen en behoeden,
opdat u in vrede en vreugde samenwoont,
al uw dagen,
tot zegen van velen.

Amen.

Keuzeteksten 23-25

PSALM of GEZANG

Allen staan; het bruidspaar kan geknield blijven

Daarna gaat de gemeente zitten; bruid en bruidegom staan

Liedsuggesties blz. 871-875

[OVERHANDIGING TROUWKAARS]

De trouwkaars wordt ontstoken aan de paaskaars

OVERHANDIGING HUISBIJBEL

ouderling

Elke dag van ons leven kunnen wij zeker zijn
van de trouw en liefde van God.
Gods woord is nooit een leeg woord,
maar heeft altijd kracht van daad.
Vandaag hebben we gebeden
dat jullie liefde en trouw
even daadkrachtig zullen zijn,
weerspiegeling van Gods toewijding.
Om ook die heel gewone dagen van jullie leven
te beschijnen met het licht van de opstanding,
geven we jullie deze huisbijbel mee

of

geven we jullie een kaars mee, en deze huisbijbel,
opdat jullie je dagelijks bewaard weten
bij Gods woord van liefde en trouw.

Keuzeteksten 26

Bruid en bruidegom gaan zitten

MAALTIJD VAN DE HEER

zie ook Dienstboek - een proeve, deel I, blz. 165v.

VOORBEDE

voorganger

Laat ons bidden:

... gebedsstilte ...

Almachtige God,

zie genadig om naar de wereld

die U gemaakt hebt,

en waarvoor uw Zoon zijn leven heeft gegeven.

Mogen *N* en *N* zo leven samen,

dat de kracht van hun liefde

een weerspiegeling mag zijn van uw liefde

en het leven van ons allen mag verrijken.

God, in uw goedheid,

hoor ons gebed.

Moge wie eenzaam is, teleurgesteld,
en allen die gebrek of angst hebben,
door U gesteund worden.
God, in uw goedheid,
hoor ons gebed.

Geef aan ons allen, hier bijeen,
wijsheid, geduld en moed
om elkaar te dienen in Christus' naam.
God, in uw goedheid,
hoor ons gebed.

Laat vrienden en familie, die hier samen zijn,
en hen die door afstand van ons gescheiden zijn,
gesterkt en gezegend worden deze dag.
God in uw goedheid,
hoor ons gebed.

Wij gedenken, genadige God,
degenen die gestorven zijn in het geloof in Christus
en wij prijzen U om hun liefde.
Mogen wij gesterkt worden door hun voorbeeld.

Keuzeteksten 29-33

STIL GEBED

eventueel besloten met

God, die blijkens de kracht die in ons werkt
bij machte zijt meer dan overvloedig te doen
boven al wat wij vragen of denken –
U zij de heerlijkheid
in de gemeente en in Christus Jezus,
tot in alle geslachten
in de eeuwen der eeuwen.

Amen.

NODIGING

De Heer heeft zijn tafel bereid
voor wie op Hem vertrouwen en Hem liefhebben.
Christus nodigt ons
om dankbaar en gelovig
met de lofprijzing van zijn kerk in te stemmen
en brood en wijn uit zijn hand te ontvangen.

VREDEGROET

Allen staan

De vrede van de Heer zij altijd met u.

En met uw geest.

Wenst elkaar de vrede.

of

Geeft elkaar een teken van vrede.

De gemeenteleden brengen elkaar de vredegroet

Allen gaan zitten

INZAMELING VAN DE GAVEN

Terwijl de gaven worden ingezameld, brengen de predikant en de diakenen de tafel in gereedheid met de gaven van brood en wijn. Tijdens de inzameling kan worden gezongen en/of gemusiceerd

GEBED OVER DE GAVEN

Hemelse Vader,

Gij die genadig en barmhartig zijt,

tot U komen wij

met de gaven van uw schepping

(dit brood en deze wijn).

Wij bidden U:

openbaar in deze tekenen

het geheim van uw liefde.

Doe ons delen in het leven

van uw eniggeboren Zoon

en schenk ons uw heilige Geest

die ons tot nieuwe mensen maakt,

deze dag en alle dagen

tot in eeuwigheid.

Amen.

TAFELGEBED

De Heer zal bij u zijn.

De Heer zal u bewaren.

Verheft uw harten.

Wij zijn met ons hart bij de Heer.

Brengen wij dank aan de Heer, onze God.

Hij is onze dankbaarheid waardig.

Wij loven U, o onze God,
Gij koning van deze wereld,
want bij U is de bron van het leven,
in uw licht zien wij het licht.

Wij loven U dat Gij
mensen gemaakt hebt,
wij loven U dat Gij
ze maakt naar uw beeld.

Wij loven U dat Gij
de wereld behoudt
door de liefde op aarde
geopenbaard.

Wij loven U dat Gij
de vreugde gewild hebt,
het brood dat wij delen,
de wijn van het koninkrijk.

O Heer, laat dan
in stad en land
tot in de straten van Jeruzalem
de lofzang weerklinken,

want Gij hebt ons verblijd
met uw nabijheid,
uw trouw doet ons leven
en wij bestaan slechts in uw beeld.

Zo zingen wij met vreugde
de lofzang die weerklinkt
waar uw Naam plaats
vindt op de aarde:

Heilig, heilig, heilig...

*vervolg TAFELGEBED zie Dienstboek – een proeve deel I, blz. 275 of
276-277*

Keuzeteksten 34-37

GEBED DES HEREN

ingeleid met de slotwoorden van het Tafelgebed, of
Laten wij bidden tot God, onze Vader,
met de woorden die Jezus ons geleerd heeft:

Onze Vader...

GEMEENSCHAP VAN BROOD EN WIJN

GEBED NA DE MAALTIJD

Gij, die in mensen
uw welbehagen hebt,
verhoor onze gebeden
en schenk ons
al wat wij nodig hebben
om te kunnen leven:
geestkracht en vreugde,
hoop en goedheid, die mensen verbinden
en de weg doen gaan van Hem
die ons licht is: Jezus, onze broeder,
vandaag en tot het einde van onze dagen.
Amen.

Keuzeteksten 38

SLOTIED

Liedsuggesties blz. 871-875

ZENDING EN ZEGEN

Gaat heen in vrede,
in de verwachting van de toekomst van onze Heer.

De genade van onze Heer Jezus Christus
en de liefde van God
en de gemeenschap van de heilige Geest
zij met u allen.

Amen.

Keuzeteksten 39-43

Orde V – Schrift, zegen en Maaltijd van de Heer

INTREDE – A

[INTREDELIED]

Liedsuggesties blz. 871-875

BEGROETING

Vrede voor jou *N* en vrede voor jou *N*.
Alles wat goed is en gelukkig maakt,
het kome over jullie beiden.

Vrede voor u allen, zoals wij hier bij elkaar gekomen zijn,
van veraf en dichtbij, ieder op zijn of haar eigen wijze.
Om met elkaar te vieren waartoe wij vandaag geroepen
zijn:
getuige te worden van het trouwverbond tussen *N* en *N*,
zijn wij hier aanwezig.

Wees welkom in de kerk van Jezus Christus,
onze Heer en vriend,
die ons tezamen brengt in zijn Rijk.

Keuzeteksten 1-2

BEMOEDIGING

Onze hulp is in de naam van de Heer,
die hemel en aarde gemaakt heeft, *Ps. 124:8*
[die trouw houdt tot in eeuwigheid *Ps. 146:6*
en niet laat varen het werk van zijn handen. *Ps. 138:8]*

[INTREDELIED]

Liedsuggesties blz. 871-875

KYRIE

Laten wij op deze vreugdevolle dag
de Heer om ontferming aanroepen
voor wie geen vrede kennen,
geen vrede die hun leven zin en samenhang geeft.

Zo roepen wij om verbondenheid
over onze grenzen heen,
en prijzen wij de Naam van de Heer,
want zijn barmhartigheid heeft geen einde.

Keuzeteksten 10-11

GLORIA

GEBED VAN DE DAG

Barmhartige God,
die mensen aan elkaar toevertrouwt –
een geschenk uit de hemel is het
wanneer twee mensen elkaar vinden.
Met *N* en *N* zijn wij hier samengekomen
om uw grote Naam te zegenen,
omdat U een en al liefde bent
en trouw aan ons mensen.
Wij bidden U:
zegen in uw barmhartigheid deze twee,
leg uw hand op hen
en bekleed hen met uw vrede,
dit uur, en alle dagen van hun leven.
Amen.

Keuzeteksten 4-9

INTREDE – B

[INTREDELIED]

Liedsuggesties blz. 871-875

BEGROETING

Vrede voor jou N en vrede voor jou N.
Alles wat goed is en gelukkig maakt,
het kome over jullie beiden.
Vrede voor u allen, zoals wij hier bij elkaar gekomen zijn,
van veraf en dichtbij, ieder op zijn of haar eigen wijze.
Om met elkaar te vieren waartoe wij vandaag geroepen
zijn:
getuige te worden van het trouwverbond tussen N en N,
zijn wij hier aanwezig.

Wees welkom in de kerk van Jezus Christus,
onze Heer en vriend,
die ons tezamen brengt in zijn Rijk.

Keuzeteksten 1-2

BEMOEDIGING

Onze hulp is in de naam van de Heer,
die hemel en aarde gemaakt heeft, *Ps. 124:8*
[die trouw houdt tot in eeuwigheid *Ps. 146:6*
en niet laat varen het werk van zijn handen. *Ps. 138:8]*

[INTREDELIED]

Liedsuggesties blz. 871-875

VEROOTMOEDIGING

Voor U belijden wij, almogende God,
**voor heel uw kerk en voor elkaar,
dat wij gezondigd hebben
in gedachten, woorden en werken.**
... gebedsstilte ...
Ontferm U over ons,
**vergeef ons onze zonden
en geleid ons tot het eeuwig leven,**
door Jezus Christus, onze Heer.
Amen.

LOFVERHEFFING, DE TIEN WOORDEN

zie Dienstboek – een proeve, deel I blz. 159-160

GEBED OM VERLICHTING MET DE HEILIGE GEEST

Verborgen God,
wij leven met het oog op U,
ons hart is vol verlangen
naar uw aanwezigheid.
Hoor daarom ons bidden.
Kom met het levenslicht van uw Geest
in ons midden.
Opbloeien zullen wij
in uw warme liefde.
Wij danken en prijzen U
voor het voltooien van ons leven.
Door Jezus Christus, onze Heer.
Amen.

Keuzeteksten 12-13

DE HEILIGE SCHRIFT

Een of meer

LEZINGEN (met liederen) uit de heilige Schrift

Schriftlezingen blz. 869

Liedsuggesties blz. 871-875

PREDIKING

PSALM of GEZANG

Liedsuggesties blz. 871-875

INZEGENING

INLEIDING

'In eerbied en vrolijkheid'

Wij zijn samengekomen in eerbied en vrolijkheid
om Gods tegenwoordigheid te zoeken,
om zijn zegen te vragen over het trouwverbond van *N* en *N*,
en te delen in hun vreugde.

Onze Heer Jezus Christus,
eens zelf te gast op de bruiloft te Kana in Galilea,
wil nu door zijn Geest bij ons zijn.

De bijbel leert ons dat de verbondenheid van mensen
een gave is van God, de Schepper.

Ja, naar zijn eigen beeld schiep Hij ons,
bijna goddelijk heeft Hij ons gemaakt.

Zo heeft Hij ons bedoeld:

dat mensen zich geven aan elkaar
heel hun leven,

één van geest en één van lichaam.

Vruchtbaar zullen zij zijn

in liefde en trouw,

in vrede en geduld.

Want de Geest van God wil wonen in huis en hart
van hen, die Hem voortdurend daar om bidden.

Het huwelijk is gegeven,

opdat jullie elkaar zullen troosten en helpen,

trouw met elkaar zullen leven

in voorspoed en tegenspoed, in vreugde en verdriet,

en elkaar nooit meer zullen verlaten.
Het is gegeven, opdat jullie elkaar
met verrukking en tederheid zullen kennen.
(Het huwelijk is ook gegeven om kinderen te ontvangen,
en om gezegend te worden door hun tegenwoordigheid
in jullie huis.

Jullie zijn geroepen hen op te voeden
in overeenstemming met Gods wil,
en in de geest van het Evangelie van Jezus Christus.)

Gemeente, vandaag bevestigen *N* en *N* openlijk
hun keuze voor elkaar
om samen te leven al hun dagen.
Daartoe geven ze elkaar hun plechtige belofte van trouw,
ze leggen de handen ineen
en maken zo hun verbondenheid zichtbaar.

Daarom, *N* en *N/bruid en bruidegom*,
bidden wij met jullie op deze dag dat je,
gesterkt en geleid door Gods Geest,
zult groeien in waarheid en liefde
voor elkaar en alle mensen, die God op jullie weg brengt.

Keuzeteksten 14-15

[PERSOONLIJKE VERANTWOORDING]

TOEZEGGING of VRAGEN

Bruid en bruidegom gaan staan en geven elkaar de rechterhand

<i>man</i>	<i>vrouw</i>
<i>N,</i>	<i>N,</i>
ik aanvaard jou, mijn vrouw,	ik aanvaard jou, mijn man,
als een geschenk	als een geschenk
uit Gods hand,	uit Gods hand,
en ik wil je	en ik wil je
naar het evangelie	naar het evangelie
liefhebben en trouw zijn	liefhebben en trouw zijn.
(in goede en kwade dagen,	(in goede en kwade dagen,
in rijkdom en armoede,	in rijkdom en armoede,
in gezondheid en ziekte,	in gezondheid en ziekte,
ons leven lang).	ons leven lang).

De voorganger vraagt vervolgens aan beiden tegelijk
Wilt u zorg en verantwoordelijkheid dragen
voor elkaar,
en voor hen die aan u worden toevertrouwd?
Ja, dat willen wij.

of

De voorganger vraagt aan de man
N, aanvaardt u
uw vrouw N
als een geschenk uit Gods hand
en wilt u haar
naar het evangelie
liefhebben en trouw zijn
(in goede en kwade dagen,
in rijkdom en armoede,
in gezondheid en ziekte,
*tot de dood u zal scheiden/
zo lang als u beiden zult leven*)?
Ja, van harte (met Gods hulp).

De voorganger vraagt aan de vrouw
N, aanvaardt u
uw man N
als een geschenk uit Gods hand
en wilt u hem
naar het evangelie
liefhebben en trouw zijn
(in goede en kwade dagen,
in rijkdom en armoede,
in gezondheid en ziekte,
*tot de dood u scheiden zal/
zo lang als u beiden zult leven*)?
Ja, van harte (met Gods hulp).

De voorganger vraagt vervolgens aan beiden tegelijk
Wilt u zorg en verantwoordelijkheid dragen
voor elkaar
en voor hen die aan u worden toevertrouwd?
Ja, dat willen wij.

Keuzeteksten 16-18

[RINGWISSELING]

indien de ringwisseling niet op het gemeentehuis heeft plaatsgehad

man en vrouw tot elkaar

N, draag deze ring als het teken van mijn liefde en trouw.

of voorganger tot het bruidspaar

Draag deze ring als het teken van jullie liefde en trouw.

GEBED

Bruid en bruidegom knielen

God van Abraham, Izaak en Jakob,
het huis van Israël hebt U gezegend
zoals U had beloofd
en eeuwig blijft U trouw aan uw verbond.

Wij bidden U:

wil ook dit bruidspaar N en N zegenen,
opdat zij samen, verenigd in liefde en trouw,
uit uw verbond mogen leven.

Leg uw hand op hen.

Stel hun huis onder uw hoede
en laat uw vriendelijk aangezicht
voor hen uitgaan
als een licht dat straalt over hun pad.
Ja, zie in goedheid op hen neer
en geef ze vrede op al hun wegen.
Vervul hen met uw heilige Geest,
opdat zij uw zegen mogen ontvangen
in een gelovig hart,
door Jezus Christus, onze Heer.

Amen.

Keuzeteksten 19-22

ZEGEN

voorganger legt de gehuwden de handen op

De God van Israël,
de Vader van onze Heer Jezus Christus,
zal u zegenen en behoeden,
opdat u in vrede en vreugde samenwoont,
al uw dagen,
tot zegen van velen.

Amen.

Keuzeteksten 23-25

PSALM of GEZANG

Allen staan; het bruidspaar kan geknield blijven

Daarna gaat de gemeente zitten; bruid en bruidegom staan

Liedsuggesties blz. 871-875

[OVERHANDIGING TROUWKAARS]

De trouwkaars wordt ontstoken aan de paaskaars

OVERHANDIGING HUISBIJBEL

ouderling

Elke dag van ons leven kunnen wij zeker zijn
van de trouw en liefde van God.
Gods woord is nooit een leeg woord,
maar heeft altijd kracht van daad.
Vandaag hebben we gebeden
dat jullie liefde en trouw
even daadkrachtig zullen zijn,
weerspiegeling van Gods toewijding.
Om ook die heel gewone dagen van jullie leven
te beschijnen met het licht van de opstanding,
geven we jullie deze huisbijbel mee

of

geven we jullie een kaars mee, en deze huisbijbel,
opdat jullie je dagelijks bewaard weten
bij Gods woord van liefde en trouw.

Keuzeteksten 26

Bruid en bruidegom gaan zitten

MAALTIJD VAN DE HEER

zie ook Dienstboek – een proeve, deel I, blz. 165v.

VOORBEDE

voorganger

Laat ons bidden:
... gebedsstilte ...
Almachtige God,
zie genadig om naar de wereld
die U gemaakt hebt,
en waarvoor uw Zoon zijn leven heeft gegeven.
Mogen *N* en *N* zo leven samen,
dat de kracht van hun liefde
een weerspiegeling mag zijn van uw liefde
en het leven van ons allen mag verrijken.
God, in uw goedheid,
hoor ons gebed.

Moge wie eenzaam is, teleurgesteld,
en allen die gebrek of angst hebben,
door U gesteund worden.
God, in uw goedheid,
hoor ons gebed.

Geef aan ons allen, hier bijeen,
wijsheid, geduld en moed
om elkaar te dienen in Christus' naam.
God, in uw goedheid,
hoor ons gebed.

Laat vrienden en familie, die hier samen zijn,
en hen die door afstand van ons gescheiden zijn,
gesterkt en gezegend worden deze dag.
God in uw goedheid,
hoor ons gebed.

Wij gedenken, genadige God,
degenen die gestorven zijn in het geloof in Christus
en wij prijzen U om hun liefde.
Mogen wij gesterkt worden door hun voorbeeld.

Keuzeteksten 29-33

STIL GEBED

eventueel besloten met

God, die blijkens de kracht die in ons werkt
bij machte zijt meer dan overvloedig te doen
boven al wat wij vragen of denken –
U zij de heerlijkheid
in de gemeente en in Christus Jezus,
tot in alle geslachten
in de eeuwen der eeuwen.

Amen.

NODIGING

De Heer heeft zijn tafel bereid
voor wie op Hem vertrouwen en Hem liefhebben.
Christus nodigt ons
om dankbaar en gelovig
met de lofprijzing van zijn kerk in te stemmen
en brood en wijn uit zijn hand te ontvangen.

VREDEGROET

Allen staan

De vrede van de Heer zij altijd met u.

En met uw geest.

Wenst elkaar de vrede.

of

Geeft elkaar een teken van vrede.

De gemeenteleden brengen elkaar de vredegroet

Allen gaan zitten

INZAMELING VAN DE GAVEN

Terwijl de gaven worden ingezameld, brengen de predikant en de diakenen de tafel in gereedheid met de gaven van brood en wijn. Tijdens de inzameling kan worden gezongen en/of gemusiceerd

GEBED OVER DE GAVEN

Hemelse Vader,

Gij die genadig en barmhartig zijt,

tot U komen wij

met de gaven van uw schepping

(dit brood en deze wijn).

Wij bidden U:

openbaar in deze tekenen

het geheim van uw liefde.

Doe ons delen in het leven

van uw eniggeboren Zoon

en schenk ons uw heilige Geest

die ons tot nieuwe mensen maakt,

deze dag en alle dagen

tot in eeuwigheid.

Amen.

TAFELGEBED

De Heer zal bij u zijn.

De Heer zal u bewaren.

Verheft uw harten.

Wij zijn met ons hart bij de Heer.

Brengen wij dank aan de Heer, onze God.

Hij is onze dankbaarheid waardig.

Wij loven U, o onze God,
Gij koning van deze wereld,
want bij U is de bron van het leven,
in uw licht zien wij het licht.

Wij loven U dat Gij
mensen gemaakt hebt,
wij loven U dat Gij
ze maakt naar uw beeld.

Wij loven U dat Gij
de wereld behoudt
door de liefde op aarde
geopenbaard.

Wij loven U dat Gij
de vreugde gewild hebt,
het brood dat wij delen,
de wijn van het koninkrijk.

O Heer, laat dan
in stad en land
tot in de straten van Jeruzalem
de lofzang weerklinken,

want Gij hebt ons verblijd
met uw nabijheid,
uw trouw doet ons leven
en wij bestaan slechts in uw beeld.

Zo zingen wij met vreugde
de lofzang die weerklinkt
waar uw Naam plaats
vindt op de aarde:
Heilig, heilig, heilig ...

*vervolg TAFELGEBED, zie Dienstboek – een proeve deel I, blz. 275 of
276-277*

Keuzeteksten 34-37

GEBED DES HEREN

Ingeleid met de slotwoorden van het Tafelgebed, of

Laten wij bidden tot God, onze Vader,
met de woorden die Jezus ons geleerd heeft:

Onze Vader ...

GEMEENSCHAP VAN BROOD EN WIJN

GEBED NA DE MAALTIJD

Gij, die in mensen
uw welbehagen hebt,
verhoor onze gebeden
en schenk ons
al wat wij nodig hebben
om te kunnen leven:
geestkracht en vreugde,
hoop en goedheid, die mensen verbinden
en de weg doen gaan van Hem
die ons licht is: Jezus, onze broeder,
vandaag en tot het einde van onze dagen.

Amen.

Keuzeteksten 38

SLOTLIED

Liedsuggesties blz. 871-875

ZENDING EN ZEGEN

Gaat heen in vrede,
in de verwachting van de toekomst van onze Heer.

De genade van onze Heer Jezus Christus
en de liefde van God
en de gemeenschap van de heilige Geest
zij met u allen.

Amen.

Keuzeteksten 39-43

Formulier om het huwelijk voor de gemeente van Christus te bevestigen

N. en N., u die uw huwelijk hier in de kerk in het openbaar in Gods Naam wilt laten bevestigen, hoor uit het Woord van God hoe eervol het huwelijk is, en dat het een instelling van God is die Hem behaagt. Daarom mag u in uw hart verzekerd zijn van de toegezegde hulp van God in uw verdriet, aangezien ook de gehuwden in de praktijk van het leven als gevolg van de zonde velerlei tegenspoed en leed overkomt. De getrouwden wil Hij zegenen en bijstaan, zoals Hij beloofd heeft; hen die in ontucht leven en overspel bedrijven, wil Hij daarentegen oordelen en straffen.

Voor alles behoort u te weten, dat God, onze Vader, nadat Hij hemel en aarde en alles wat daarin is geschapen had, de mens schiep naar Zijn beeld en Zijn gelijkenis, opdat hij heersen zou over de dieren op de aarde, over de vissen in de zee en de vogels in de lucht. Nadat Hij de mens geschapen had, sprak Hij: 'Het is niet goed, dat de mens alleen zij; Ik zal hem een hulp maken, die als tegen hem over zij. (...) Toen deed de HEERE God een diepe slaap op Adam vallen, en hij sliep; en Hij nam een van zijn ribben, en sloot de plaats daarvan toe met vlees. En de HEERE God bouwde de rib, die Hij van Adam genomen had, tot een vrouw, en Hij bracht haar tot Adam. Toen zeide Adam: Deze is ditmaal been van mijn gebeente, en vlees van mijn vlees! Men zal haar Manninne heten, omdat zij uit de man genomen is. Daarom zal de man zijn vader en zijn moeder verlaten, en zijn vrouw aanhangen; en zij zullen tot één vlees zijn.' (Gen. 2: 18, 21-24)

Daarom moet u er niet aan twifelen, dat het huwelijk God de Heere behaagt. Hij heeft immers voor Adam zijn vrouw geschapen, haar Zelf tot hem gebracht en hem tot een vrouw gegeven. Daarmee betuigt God, dat Hij ook vandaag nog een ieder zijn vrouw als met Zijn hand toebrengt. Daarom heeft ook de Heere Jezus Christus het huwelijk zo hoog geëerd met Zijn tegenwoordigheid, gaven en wondertekenen te Kana in Galilea [Joh. 2: 1-11]. Hij heeft daarmee betuigd, dat het huwelijk door allen in ere gehouden behoort te worden, en dat Hij de gehuwden Zijn hulp en bijstand altijd wil bewijzen, ook wanneer men dat allerminst verwacht.

Opdat u in uw huwelijk godvrezend mag leven, behoort u vervolgens te weten met welke bedoelingen God het huwelijk heeft ingesteld.

De eerste is, dat man en vrouw elkaar trouw zullen helpen en bijstaan in alle dingen die tot het tijdelijke en eeuwige leven behoren. De tweede is, dat zij hun kinderen, wanneer zij die ontvangen, in de ware kennis en vrese Gods zullen opvoeden, tot Zijn eer en tot hun zaligheid. De derde is, dat iedereen alle onreinheid en kwade begeerten zal vermijden en met een goed en gerust geweten leven. Want om ontucht te vermijden zal iedere man zijn eigen vrouw hebben, en iedere vrouw haar eigen man [1 Kor. 7:2]. Zo zijn allen die de leeftijd hebben en de gave der onthouding niet bezitten, naar het bevel van God genoodzaakt en geroepen het huwelijk aan te gaan. Dit zullen zij doen naar christelijke regel, met medeweten en instemming van hun ouders, of voogden en vrienden. Zo zal de tempel van God, ons lichaam, niet verontreinigd worden, want als iemand de tempel van God schendt, die zal door God geschonden worden [1 Kor. 3:17].

Verder behoort u te weten, hoe de houding dient te zijn van de een tegenover de ander overeenkomstig het Woord van God.

Allereerst zult u, bruidegom, weten dat God u gesteld heeft tot hoofd van de vrouw. Zoals het hoofd het lichaam regeert, ja, zoals Christus het hoofd, de wijsheid, de troost en de bijstand van Zijn gemeente is, zo zult u uw vrouw naar uw vermogen verstandig leiden, onderwijzen, troosten en beschermen. Bovendien zult u uw vrouw liefhebben als uw eigen lichaam, zoals Christus Zijn gemeente liefgehad heeft [Éf. 5: 22-30]. U zult niet verbitterd tegen haar worden, maar bij haar wonen met verstand, en aan de vrouw als brozer aardewerk eer geven, omdat u beiden mede-erfgenamen van de genade des levens bent, en opdat uw gebeden niet verhinderd worden [1 Pe. 3:7]. En omdat het Gods beschikking is, dat de man in het zweet van zijn aangezicht brood zal eten, zult u trouw en ijverig uw werk doen in het beroep waarin u door God gesteld bent, om uw gezin met Gods hulp op eervolle wijze te kunnen onderhouden en bovendien de noodlijdenden daarin te laten delen.

Vervolgens zult u, bruid, weten hoe, overeenkomstig het Woord van God, uw houding zal zijn tegenover uw man. Zoals het lichaam aan het hoofd en de gemeente aan Christus onderdanig is, zo zult u uw wettige man liefhebben, respecteren en

volgen in alle dingen die goed en rechtvaardig zijn, als uw heer. U zult niet heerszuchtig zijn over uw man, maar in wijsheid zwijgen [1 Tim. 2:11-12]. Want Adam is eerst gemaakt, daarna Eva, Adam tot hulp. En na de zondeval heeft God tot Eva en in haar persoon tot heel het vrouwelijk geslacht gesproken: Tot uw man zal uw begeerte zijn, en hij zal over u heerschappij hebben [Gn. 3:16]. Tegen deze beschikking van God zult u zich niet verzetten, maar veeleer het gebod van God en het voorbeeld van de heilige vrouwen navolgen, die op God vertrouwden en hun mannen onderdanig waren, zoals Sara Abraham gehoorzaam geweest is en hem haar heer noemde [1 Pe. 3:6]. U zult ook uw man in alle goede en rechtvaardige dingen behulpzaam zijn, aan uw gezin goede zorg besteden, en zuiver en eerbaar leven, zonder pronkzucht, om anderen een voorbeeld van ingetogenheid te geven.

N. en N., nu u gehoord hebt dat God het huwelijk heeft ingesteld en wat Hij u daarin opdraagt, hebt u het stellige voornemen om in dit heilig huwelijk zo te leven als u hier uitdrukkelijk verklaart voor de christelijke gemeente, en verlangt u dat uw huwelijk bevestigd wordt?

Antwoord:

Ja.

Daarna spreekt de dienaar tot de gemeente:

Ik neem u allen die hier nu bijeen bent, tot getuigen dat er geen wettige bezwaren zijn ingebracht.

Vervolgens spreekt hij tot de gehuwden:

Omdat het goed en gepast is dat uw huwelijk bevestigd wordt, zo moge onze Heere God uw voornemen, dat Hij u gaf, bevestigen. Uw begin zij in de Naam van de Heere die hemel en aarde geschapen heeft.

Bruidegom en bruid geven elkaar de rechterhand. Eerst spreekt de dienaar tot de bruidegom:

N., verklaart u hier voor God en Zijn heilige gemeente, dat u genomen hebt en neemt tot uw wettige vrouw: N., hier tegenwoordig?

Belooft u haar dat u haar nooit zult verlaten, haar lief zult hebben en trouw voor haar zult zorgen zoals een trouw en godvrezend man aan zijn wettige vrouw verschuldigd is?

Belooft u dat u heilig met haar leven wilt, haar trouw zult blijven en haar in alles zult vertrouwen, overeenkomstig het heilig evangelie?

Antwoord:

Ja.

Vervolgens spreekt de dienaar tot de bruid:

N., verklaart u hier voor God en Zijn heilige gemeente, dat u genomen hebt en neemt tot uw wettige man: N., hier tegenwoordig?

Belooft u hem dat u hem gehoorzaam zult zijn, hem zult dienen en helpen, hem nooit zult verlaten, heilig met hem zult leven, hem trouw zult blijven en hem in alles vertrouwen, zoals een gelovige en trouwe vrouw haar wettige man verschuldigd is overeenkomstig het heilig evangelie?

Antwoord:

Ja.

Het bruidspaar knielt.

Dan spreekt de dienaar:

De Vader der barmhartigheid die u door Zijn genade tot dit heilige huwelijk geroepen heeft, verbindt u met oprechte liefde en trouw, en geve u Zijn zegen. Amen.

Hoor nu uit het evangelie hoe sterk de band van het huwelijk is, zoals Mattheüs dat beschrijft, hoofdstuk 19:3-9: 'En de Farizeeën kwamen tot Hem, verzoekende Hem, en zeggende tot Hem: Is het een mens geoorloofd zijn vrouw te verlaten, om allerlei oorzaak? Doch Hij, antwoordende, zeide tot hen: Hebt gij niet gelezen, Die van den beginne de mens gemaakt heeft, dat Hij ze gemaakt heeft man en vrouw? En gezegd heeft: Daarom zal een mens vader en moeder verlaten, en zal zijn vrouw aanhangen, en die twee zullen tot één vlees zijn; Alzo dat zij niet meer twee zijn, maar één vlees. Wat God dan samengevoegd heeft, scheidt de mens niet. Zij zeiden tot Hem: Waarom heeft dan Mozes geboden een scheidbrief te geven en haar te verlaten? Hij zeide tot hen: Mozes heeft vanwege de hardheid van uw harten u toegelaten uw vrouwen te verlaten; maar van den beginne is het alzo niet geweest. Maar Ik zeg u, dat zo wie zijn vrouw verlaat, anders dan om hoererij, en een andere trouwt, die doet overspel, en die de verlatene trouwt, doet ook overspel.'

Geloof deze woorden van de Heere Jezus Christus, en wees er stellig van verzekerd, dat God, onze Heere, u samengevoegd heeft tot deze heilige gehuwde staat. Daarom zult u ook alles wat u in uw huwelijk ondervindt, met geduld en dankzegging

aannemen als uit de hand van God. Zo zal alles voor u ook meewerken ten goede en tot zaligheid dienen. Amen.

Laat ons bidden.

Almachtige God, U bewijst Uw goedheid en wijsheid in al Uw werken en ordeningen. U hebt van den beginne gesproken dat het niet goed is, dat de mens alleen zou zijn. U hebt hem daarom een hulp geschapen die als tegenover hem is. U hebt verordend dat zij die twee waren één zouden zijn en U straft alle onreinheid.

Wij bidden U: Wil deze twee mensen, die U tot het heilig huwelijk geroepen en samen verbonden hebt, Uw Heilige Geest geven, opdat zij heilig leven in een waarachtig en standvastig geloof overeenkomstig Uw goddelijke wil, en tegen alle kwaad strijden. Wil hen dan ook zegenen, zoals U de gelovige vaders, Uw vrienden en trouwe dienaars Abraham, Izak en Jakob gezegend hebt, opdat zij als mede-erfgenamen van het verbond dat U met die vaders hebt opgericht, de kinderen, als het U behaagt hun die te geven, godvrezend mogen opvoeden. Dit alles tot eer van Uw heilige Naam, tot opbouw van Uw gemeente en tot verbreiding van Uw heilig evangelie.

Wil ons verhoren, o Vader van alle barmhartigheid, door Jezus Christus, Uw geliefde Zoon, onze Heere, in wiens Naam wij onze gebeden besluiten:

Onze Vader, Die in de hemelen zijt!

Uw Naam worde geheiligd.

Uw Koninkrijk kome.

Uw wil geschiede, gelijk in de hemel, alzo ook op de aarde.

Geef ons heden ons dagelijks brood.

En vergeef ons onze schulden,

gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren.

En leid ons niet in verzoeking,

maar verlos ons van de boze.

Want Uw is het Koninkrijk,

en de kracht,

en de heerlijkheid,

in eeuwigheid. Amen.

Hoor nu de belofte van God uit Psalm 128: 'Welgelukzalig is een ieder, die de HEERE vreest, die in Zijn wegen wandelt. Want gij zult eten de arbeid uwer handen; welgelukzalig zult gij zijn,

en het zal u welgaan. Uw vrouw zal wezen als een vruchtbare wijnstok aan de zijden van uw huis; Uw kinderen als olijfplanten rondom uw tafel. Ziet, alzo zal voorzeker die man gezegd worden, die de HEERE vreest. De HEERE zal u zegenen uit Sion, en gij zult het goede van Jeruzalem aanschouwen al de dagen van uw leven; En gij zult uw kindskinderen zien. Vrede over Israël!

De dienaar of de ouderling overhandigt de huishbijbel en spreekt een Schriftwoord, bijvoorbeeld Psalm 119:105: 'Uw woord is een lamp voor mijn voet, en een licht voor mijn pad'.

Onze lieve Heere God vervulle u met Zijn genade en geve u, dat u in alle godzaligheid, liefde en eenheid, lang en heilig samen leven mag. Amen.

Keuzeteksten

Begroeting

1. Welkom *N* en *N*,
welkom aan u allen, familie, vrienden,
mensen van dichtbij, mensen van veraf,
gelovige mensen, zoekende mensen,
mensen geraakt door liefde,
soms ook gekwetst
en toch gekomen.
Welkom aan u allen!

We zijn hier bijeen in het huis van God.
In deze ruimte klinken keer op keer
de oeroude woorden van vrede, liefde en trouw.
(In het breken van het brood
herkennen wij Jezus Christus,
de Levende in ons midden.)
In deze ruimte zijn wij samengekomen
rond *N* en *N*.
Verschillende wegen hebben jullie hiertoe geleid.
Gezamenlijk willen jullie verder op weg.
Vandaag hebben jullie een verbond gesloten
in liefde, uit genegenheid.
Deze verbondenheid willen jullie delen
met ons, en met God.
Hij zal jullie zegenen.

2. *N* en *N*, familie en vrienden,
gemeente van Christus,
in deze kerk willen wij samen bidden
om Gods zegen.
Want jullie willen vandaag je samenleven
onder Gods bescherming stellen, Hem danken
en bidden dat Hij jullie zal leiden
en in goede en kwade dagen mag bijstaan.
Jullie behoren tot verschillende kerken,
maar het fundament van het geloof is hetzelfde.
Voor ons allen is er meer dat ons verbindt
dan wat ons gescheiden houdt.

Wij zijn hier vandaag ook samengekomen
om jullie te laten zien
dat jullie je weg niet alleen hoeven te gaan.
Moge jullie huwelijk een teken zijn
van het verlangen van zoveel christenen
en andere mensen van goede wil
om samen te leven in vrede en gerechtigheid op aarde.

Openingsvers

3. Wees hier aanwezig,
God van de machten,
Licht in ons midden.
Wees onze Heiland,
dat wij herleven;
wees hier aanwezig.

Openingsgebed/Gebed van de dag

4. Hemelhoog, Heer, is uw liefde,
tot in de wolken reikt uw trouw.
Uw rechtvaardigheid staat vast als een berg,
uw rechtsorde is ruim als de oceaan.
U redt mens en dier.
Hoe kostbaar, God, is uw liefde:
mensen mogen schuilen
onder de schaduw van uw vleugels.
Zij voeden zich met de overvloed van uw huis:
U drenkt hen met de stroom van vreugde.
Ja, bij U is de bron van het leven,
in uw licht zien wij het licht.
Uw Naam loven wij,
door Jezus Christus, onze Heer.

Amen.

5. Verheugd zijn wij naar hier gekomen
in dit huis van U, o God.
Want waar mensen elkaar beminnen,
zijt Gij te vinden.
Zie neer op deze twee, op hun liefde
die beeld is van uw liefde.
Maak hen één met elkaar,
neem bezit van hen, dag aan dag,

dat wij - nog jaren na deze dag - erkennen zullen:
groot is uw hart en goed is uw hand
die *N* en *N* bij elkaar heeft gebracht,
in Christus, onze Heer.

Amen.

6. Here onze God, hemelse Vader,
wij danken U
dat wij op deze feestelijke dag
mogen komen in uw huis.
Want uw huis is een huis van gebed
en om uw aangezicht te zoeken,
om uw zegen te vragen,
zijn wij hier.

Wij loven en wij danken U,
dat Gij in uw goedheid
de mens geschapen hebt naar uw beeld,
man en vrouw,
en dat Gij ook *N* en *N*
tot het huwelijk hebt geroepen.

Wij bidden U
wil aan hen en aan ons allen
uw heilige Geest schenken,
opdat wij ons laten leiden door uw Woord.
Richt onze gedachten
op uw goedheid en trouw,
die Gij bewijst, van geslacht tot geslacht,
aan allen die U liefhebben
en uw heil verwachten.
Wil ook op deze dag
het licht van uw Woord voor ons ontsteken,
opdat wij in geloof de weg mogen zien,
die Gij ons wijst
door Jezus Christus, onze Heer.

Amen.

7. Eeuwige, onze God,
uw trouw en menslievendheid
spreken tot ons in menselijke woorden;
zo zijt Gij onze God.
Wij bidden U

dat wij geboeid mogen horen
naar de woorden van uw verbond met mensen
om zo met hart en ziel bij U te zijn
door onze Heer Jezus Christus, uw Zoon,
die met U in de eenheid van de heilige Geest
leeft en regeert in de eeuwen der eeuwen.

Amen.

8. Heer, onze God,
Gij die bewaart al wat leeft,
Gij die de mensenkinderen geschapen hebt
in uw beeld en naar uw gelijkenis,
Gij die de liefde in onze harten doet ontvlammen,
Gij die ons zo begenadigt dat wij deze dag
met deze twee mensen mogen vieren,
wij bidden U:
bewaars ons bij de vreugde
om de liefde die harten opent
en mensen aan elkaar schenkt,
en laat uw gemeente zijn als een vriendin
die uitziert naar haar beminde,
dat zij de belofte niet vergeet
en haar stem niet verliest
om in deze wereld van uw liefde te getuigen.
Door onze Heer Jezus Christus, uw Zoon,
die met U in de eenheid van de heilige Geest
leeft en regeert in de eeuwen der eeuwen.

Amen.

9. Goede God,
Naam die met ons meegaat,
U roepen wij aan
over deze beide mensenkinderen:
zij aanvaarden elkaar als geschenk,
als uit uw hand ontvangen.
Bij elkaar vinden zij
thuis en toekomst,
en zo verlangen zij
met elkaar gezegend te zijn.
Wij delen in hun verwondering
en met hen mee
danken wij U
dat zij voor elkaar

uw teken mogen zijn
dat geen mens tevergeefs bestaat
en enkel voor zichzelf zal leven.

Niet zonder het licht van uw ogen
en niet zonder het weten van zegen
willen zij samen leven.
Wees Gij voor hen de bron
waaruit zij samen putten
en elkaars dorst lessen.
Dat zij zo
U mogen vinden bij elkaar
bidden wij hen toe
bij de liefde van uw Zoon, Jezus Christus.
Amen.

Kyrie

10. Laten wij op deze gelukkige dag
de Heer om ontferming aanroepen
voor wie niet gelukkig zijn,
omdat niemand hun antwoord geeft,
geen hand hen vasthoudt en streelt.

Zo roepen en prijzen wij de Naam van de Heer,
want zijn barmhartigheid heeft geen einde.

11. Laten wij ook op deze vrolijke dag
de Heer om ontferming aanroepen
voor wie geen geluk kennen dat hen draagt,
geen hoop die doet leven,
geen liefde die uitdaagt
tot wederkerigheid die het hart verheugt.

Zo roepen en prijzen wij de Naam van de Heer,
want zijn barmhartigheid heeft geen einde.

Gebed om verlichting met de heilige Geest

12. God, onze Vader,
wij geloven
dat U bij ons bent,
dat U ons hoort.

Daarom bidden wij:
laat ons bij U zijn
en U horen.
Vertel ons het geheim
van uw liefde
voor alle mensen.
Help ons
dat wij het vrolijk doorvertellen,
vandaag en morgen
en altijd opnieuw,
zoals ook Jezus deed,
uw Zoon, onze Heer.

Amen.

13. Heer, onze God,
laat uw Geest over ons komen
en bezit nemen van ons hart.
Geef richting aan ons denken
en leer ons te handelen overeenkomstig uw wil.
Laat ons niet gaan zonder uw zegen,
dat bidden wij in het bijzonder voor *N* en *N*:
schenk hun de kracht van uw nabijheid,
dit uur en alle dagen die komen,
in eeuwigheid.

Amen.

Inleiding (orden II en V)

14. 'Beeld en teken van het verbond'

De mens, door God uit de aarde geboetseerd
en levend op de adem van zijn Schepper,
is geroepen tot gemeenschap met God.
In dit verbond geeft de *HERE* God de mens
zijn beloften en geboden;
Hij wijst een weg om te gaan, roept een woord om te doen.
In het antwoord van liefde en gehoorzaamheid
ligt de bestemming van de mens.
Zo is hij niet eenzaam tussen hemel en aarde.
Als hij roept, antwoordt de Heer.
Maar God, die voor de mens een helper is,
vond het niet goed dat die mens alleen zou blijven.

Hij schonk hem de dieren,
net als hij uit de aarde genomen.
De mens gaf de dieren namen,
maar tot een hulp die bij hem paste, werden zij niet.
Toen gaf de HERE God die éne aan de mens
die bij hem passen zou.
Zij was als hij, hij was als zij.
In geest en vlees ontmoetten zij elkaar.
Zij riepen naar elkaar
en hoorden blij hun stemmen samenklinken.
Zij gingen hand in hand de toekomst tegemoet.
Dat geheim van mens en mens weerspiegelt op aarde
wie God voor ons wil zijn.
Het samengaan van deze twee mensen
is een teken van liefde,
een beeld van het verbond van God
met alle mensen die Hem als Schepper eren.
Beeld en teken van het verbond van God
met Israël, zijn volk
en verwijzing naar het bruidsgeheim van de gemeente.
De gedoopte gemeente is immers de bruid van Christus,
die zich aan haar verbonden heeft in liefde -
en dit verbond is verzegeld door zijn dood.
Zo is de gemeente de paasbruid van de Messias,
levend door zijn Geest.
'Sterk als de dood is de liefde,
beklemmend als het dodenrijk de hartstocht.
De liefde is een vlammend vuur, een laaiende vlam.' *Hl. 8:6*
Zo wordt de liefde tussen twee mensen
'een gelijkenis van meer dan aards geheimenis'.
De zegen van God zal rusten op zo'n verbond.
Hij schenkt zijn belofte en deelt zijn opdracht mee.
Vreugde, liefde en trouw
zijn de goede gaven van zijn Geest.
God verleent ze aan hen, die elkaar aanvaarden
als een geschenk uit de hemel.
Toekomst en leven is er voor zulke mensen,
en ook voor de kinderen,
die de Heer hun in zijn goedheid wil toevertrouwen.
In het verbond voor het leven beloven mensen elkaar
trouw en liefde,
met eerbied voor elkaars lichaam en geest.
Zij zullen elkaar trouw dienen

en daarmee eer bewijzen aan hun Schepper en Koning.
Zo leven zij toe naar de dag waarop de gemeente van God
de bruid zal zijn van de Messias,
een bruid gesierd met het witte kleed
van de gerechtigheid.

15. 'Metgezel in liefde en trouw'

Vandaag ontmoeten jullie, *N* en *N*,
elkaar niet voor het eerst,
integendeel, al *zoveel jaar/langer* geleden
hebben jullie elkaar gezien
en gaandeweg werden jullie elkaars metgezel,
in liefde en trouw.

Zo gingen jullie tezamen en legden een weg af,
gevoed, zo hebben jullie ervaren,
door de trouw en goedheid van de Eeuwige,
getroost en gescherpt door Gods Geest,
samengebonden door goddelijke liefde.

Vandaag willen jullie luid en duidelijk uitspreken
hoezeer jullie elkaar als een gave ervaren,
een geschenk uit de hemel.
In alle openheid willen jullie hier elkaars naam noemen
als dé metgezel voor de tijd die komt,
om je van God gegeven weg te vervolgen,
om samen geloof, hoop en liefde te delen en uit te stralen.

Toezegging of vragen

16. *De gehuwden zeggen elkaar toe*

N, God is mijn getuige
wanneer ik je vandaag
uit de grond van mijn hart zeg
dat ik niet meer zonder je kan.
Zonder jou kan ik niet meer mezelf zijn.
Met grote dankbaarheid denk ik terug
aan de dag dat jij in mijn leven bent gekomen.
Jij bent het beste wat me overkomen is.
Ik zou dan ook niets liever willen
dan dat wij er voor elkaar zullen zijn,
alle dagen die ons samen gegeven zullen worden.

17. *De voorganger vraagt de gehuwden achtereenvolgens*

N, aanvaard je N uit Gods hand
als metgezel je geschonken
voor nu en de tijd die komt
en wil je *hem/haar*
met heel je leven liefhebben en trouw zijn
in vreugde en verdriet,
gedragen door Gods liefde?

Wat is daarop je antwoord?

antwoord

Ja.

De voorganger vraagt vervolgens aan beiden tegelijk

Wilt u zorg en verantwoordelijkheid dragen
voor elkaar,
en voor hen die aan u worden toevertrouwd?
Ja, dat willen wij.

18. *De voorganger vraagt de gehuwden achtereenvolgens*

N, belijd je dat je door God zelf
geroepen bent tot liefde en trouw aan N,
en beloof je samen met *haar/hem*
getrouw te zoeken naar de wil van God,
standvastig te blijven
aan wat de Heer jullie geven zal,
en je te oefenen in het aandachtig luisteren
en daadwerkelijk respons geven
aan elkaar en aan jullie naasten,
en ben je bereid
deze gezamenlijke weg te gaan
totdat de Heer zal komen?

Wat is daarop je antwoord?

antwoord

Ja.

Gebed (orden II en V)

19. God van het verbond,
wij bidden U voor deze beiden, man en vrouw,
verbonden in uw naam:
geef hen uw heilige Geest
en help hen
dat zij elkaar tot hulp zullen zijn.
Bewaar en vernieuw hun liefde en trouw
door uw nabijheid
en geef hen uw vrede,
door Jezus Christus, onze Heer.

Amen.

Hierna kan zegen nr. 23 volgen

20. Wij prijzen U, God,
Gij hebt de mensen geschapen
tot liefde voor elkaar.
Wij prijzen U, Jezus Christus,
Gij wilt wonen in ons huis en hart.
Wij prijzen U, heilige Geest,
Gij brengt ons in beweging
en vernieuwt onze liefde.
Wij bidden U, zegen *N* en *N*,
schenk hen vrede en vreugde bij elkaar.
Laat hen ademen en leven in uw Geest.
Zo zal hun liefde blijvend en vruchtbaar zijn
en uitstralen naar allen die zij ontmoeten.

Amen.

Hierna kan zegen nr. 24 volgen

21. Almogende en barmhartige God,
Gij hebt de mens geschapen naar uw beeld en gelijkenis.
Gij schenkt de mensen aan elkaar
om door liefde en trouw uw Naam te verheerlijken.

Gij geeft door uw genade
dat wij in het verbond van twee mensen
een afbeelding mogen zien
van de levensgemeenschap van Christus met zijn kerk.
Wij bidden U:
stort uw overvloedige zegen uit over *N* en *N*,
vervul hen met uw heilige Geest,

laat uw liefde over hen zijn
als een mantel om hun schouders,
als een kroon op hun hoofd,
als een vuur in hun hart.
Zegen hen in al hun denken, doen en laten,
bij dag en bij nacht,
in vreugde en verdriet,
in rijkdom en armoede,
in leven en in sterven.
Bescherm hen tegen alle onheil,
bewaars hen voortdurend in uw goedheid
en laat hun huis zijn
een woonplaats van vrede en trouw.
Breng hen uiteindelijk thuis in uw hemelse bruiloftszaal,
waar al uw heiligen zich voor altijd verheugen
in uw oneindige liefde.
Door Christus, onze Heer.
Amen.

Hierna kan zegen nr. 25 volgen

22. Heer des hemels en der eeuwige liefde,
wij danken U dat deze beiden in elkaar
zo grote liefde en trouw hebben gevonden,
dat zij hun levens willen verenigen
en samenwonen al hun dagen.
En aangezien wij zonder uw hulp niets vermogen,
bidden wij U dat Gij hen verleent
de genade van uw heilige Geest.
Help hen om zich met kinderlijk vertrouwen
te stellen in uw liefderijke hoede,
en in dit hun verbond te bouwen
op uw onveranderlijke genade,
door Jezus Christus, onze Heer.
Amen.

Zegen

23. Wees zo aan elkaar toegewijd
in een heilige verbondenheid
en de zegen van de almachtige God,
Vader, Zoon en heilige Geest
dale over u
en blijve altijd met u.
Amen.

24. Onze lieve God, die u geroepen heeft
om elkaar lief te hebben
en trouw te zijn,
Hij zegene en behoede u
en geve u zijn vrede.

Amen.

25. Wees dan gezegend gij beiden,
tot één huis verenigd;
ontferm je over alle levende ziel
die God tot jullie zal zenden,
en wees vrolijk voor het aangezicht van Hem
die jullie bewaart op al je wegen
en die niet laat varen het werk dat zijn hand
aan jullie leven is begonnen.

Amen.

Overhandiging huisbijbel

De volgende tekst kan eventueel in de huisbijbel worden opgenomen

26. God heeft zich een huis gebouwd met woorden.
Hij woont in de taal,
de verhalen zijn de kamers waar Hij verblijft,
onder het dak van de grammatica vond Hij beschutting,
liederen dienen Hem tot zetel.

In dat huis is ook Jezus gaan wonen,
hier groeide Hij op en kwam Hij tot bloei.
Vanaf het dak zag Hij uit over zijn wereld,
Hij verkende de donkere kelders,
de nieuwe lente vond Hem in de tuin.
Hij gaf kleur aan de verhalen,
met Hem kwam het huis tot leven.

Deuren en ramen staan hier altijd open,
er waait een frisse wind
die het huis doorzoekt tot in punten en komma's.
Ook òm het huis speelt de wind,
de bladzijden ritselen.
De Geest fluistert ons in de oren
wat Zij heeft gehoord en gelezen.
Zo raakten velen in deze verhalen thuis.

Hier woonden mensen samen met hun God, –
het huis van God heeft vele woningen.
Hier aten geliefden hun tranenbrood
en ging de beker rond van het plezier.
Hier sliepen geladen woorden
tot het uur waarop zij opstonden in liefde en passie;
hier bivakkeerde een eerlijke taal
die naakt en kwetsbaar maakte
toen zij werd uitgesproken;
hier wachtte een troostende poëzie
die verdriet verwoordde en de toekomstige tijd opende.

Het bestek van dit huis staat geschreven
in het heilige boek dat ik jullie geef
opdat je samen thuis raakt in zijn zinsverband,
en spraak en tegenspraak wordt
voor elkaar en de God die je roept.

Dankzegging

27. Hemelse Vader,
oorsprong, zin en doel van ons bestaan,
wij danken U
voor al uw goede gaven,
de gave van de liefde,
de gave van de geest,
de gave van het lichaam.

Wij danken U
voor de gave van het woord,
opdat wij elkaar horen,
en voor de gave van het zwijgen,
opdat wij elkaar verstaan.

Wij danken U
voor de gave van de vreugde
die gedeeld wordt,
voor de gave van het mededogen
om alles wat geschonden wordt:
al uw goede gaven
die hun bron vinden
in uw eindeloze goedheid.

Wij danken U
dat Gij ze ons geschonken hebt,
opdat wij vrolijk en vrij samen leven,
met het oog op de vriendschap onder elkaar
en de verbondenheid met velen om ons heen.

Dat wij de dankbaarheid niet verleren
al de dagen van ons leven,
dat bidden wij U vandaag
door Jezus, uw Zoon, onze Heer.

Amen.

28. Wij danken U, Heer onze God,
Schepper van alle dingen,
dat Gij deze beide mensen aan elkaar gegeven hebt,
dat zij elkaar mochten vinden
en dat zij gekozen hebben één leven te leiden.

Wij danken U, Heer, voor allen
die deze mensen hebben geleid en grootgebracht,
voor de zorg waarmee zij zijn omringd,
voor alle vriendschap rondom hen,
voor het geloof dat in hen werd uitgezaaid,
voor het vertrouwen waarmee zij nu deze weg willen gaan.

Zo bidden wij U:
houd hen bijeen, zoals Gij U met ons verbonden hebt,
en zoals uw gemeente niet meer is los te scheuren van U,
wij bidden het U in de naam van Jezus Christus,
uw Zoon, onze Heer.

Amen.

Indien gewenst kunnen andere voorbede-intenties volgen

Voorbede

29. God van ons hart,
Gij hebt U met ons verbonden
eens en voor al op leven en dood:
uw leven deelt Gij ons mee
en onze dood is uw grote zorg.
God van ons hart,
blijf ons vasthouden, als wij U dreigen los te laten,
blijf ons aanvuren, als wij de moed verliezen,

dat wij ons staande kunnen houden als bondgenoten van U,
zo betrouwbaar als Gij.

... gebedsstilte ...

Zo bidden wij U tezamen:

Heer, ontferm U.

Maak ons tot bondgenoten van elkaar,
dat we van onze verschillen geen geschillen maken,
maar ons verheugen in onze verscheidenheid,
bereid zijn van elkaar te leren
en samen te zoeken naar wat hier en nu te doen is.

... gebedsstilte ...

Zo bidden wij U tezamen:

Heer, ontferm U.

Maak ons ook tot bondgenoten
van hen die niets of niemand hebben,
dat wij instaan en opkomen voor ieder mens,
veraf en nabij,
die het slachtoffer is van onze macht en rijkdom.

... gebedsstilte ...

Zo bidden wij U tezamen:

Heer, ontferm U.

Maak ons tot bondgenoten van allen
die anders denken en anders geloven,
dat wij er ons samen van bewust zijn
dat gerechtigheid gewild en gedaan moet worden,
dat vrede gesticht moet worden,
dat heelheid van de schepping geleefd moet worden
en dat wij mensen van U wentwege
daartoe worden geroepen en bemoedigd.

... gebedsstilte ...

Zo bidden wij U tezamen:

Heer, ontferm U.

God van ons hart,
breng ons te binnen dat breken en delen
de woorden zijn van uw verbond met ons,
voorgedaan door Hem, die ons is voorgegaan,
uw liefde, uw verbond in levenden lijve.

... gebedsstilte ...

Zo bidden wij U tezamen:

Heer, ontferm U.

30. *Uit de volgende intenties kan een keuze worden gemaakt*

God van alle genade,
vriend en metgezel,
zie in uw goedheid op *N* en *N*
en allen die in trouw verbonden zijn.
Verdiep door uw liefde hun liefde,
versterk hun verlangen om hun beloften te houden.
Heer, in uw goedheid,
hoor ons gebed.

God, onze Schepper,
wij danken U voor de gave van liefde en lichaam,
dat deze beiden kunnen genieten van elkaar.
Laat *N* en *N* zich verheugen
in het nieuwe leven dat zij elkaar schenken
in vrede en vreugde, al hun dagen.
Heer, in uw goedheid,
hoor ons gebed.

God, die als een vader en moeder voor ons bent,
zegen de ouders van *N* en *N*
die hun kinderen hebben opgevoed in liefde, in geloof.
Geef deze ouders - nu zij vandaag getuigen zijn
van de trouwgeloften van hun kinderen -
dat ook hun leven verrijkt wordt.
Zegen de beide families van dit paar,
dat zij mogen groeien in liefde en vriendschap.
Heer, in uw goedheid,
hoor ons gebed.

Eeuwige God, gever van alle goede dingen,
schenk *N* en *N* wijsheid en toewijding
om hun leven samen vorm te geven.
Mogen zij al hun dagen wonen in liefde en vrede,
elkaars vreugde delen
en elkaars lasten dragen,
zoals Jezus Christus met ons gedaan heeft.
Heer, in uw goedheid,
hoor ons gebed.

Goede God, Gij geeft mensen aan elkaar.
Wij bidden U:

vervul *N* en *N* met liefde en blijdschap,
dat zij elkaar en anderen een welkom thuis zijn.
Maak hun leven samen
tot een teken van de liefde van Christus
in de gemeenschap van uw Kerk
en in deze gebroken wereld.
Heer, in uw goedheid,
hoor ons gebed.

31. *voorganger*

Heer, onze God, wij danken U
dat Gij de wereld liefhebt
en dat mensen elkaar liefhebben.
Wij bidden U:
wees dit paar nabij,
omgeef hen met uw goedheid,
zodat zij zich bij U geborgen weten.

bruid of bruidegom

Gelukkig zijn wij
dat wij elkaar gevonden hebben.
Blijf ons met uw trouw nabij.
Help ons, dat wij steeds begrip hebben voor elkaar,
dat we elkaar liefhebben en kunnen vergeven.
Breng ons tot onze bestemming.

ouders, familieleden, vrienden, eventueel anderen

Aan uw bescherming vertrouwen wij deze beiden toe.
Breng hen in contact met mensen
die hen aanvoelen en begrijpen,
die hen met raad en daad terzijde staan.
Geef ons de wijsheid hulp te bieden
wanneer zij die nodig hebben,
en terughoudend te zijn
wanneer zij zelf beslissingen moeten nemen.

bruid of bruidegom

Wees met onze familieleden en vrienden,
die ons vandaag begeleiden.
Wij danken U voor alles
wat Gij ons in hen geschonken hebt.
Bewaar ons in uw liefde,
laat ons met hen verbonden blijven.

voorganger

Heer, onze God, wij bidden voor dit paar,
voor hun familie en vrienden,
voor allen die zich aan elkaar verbonden hebben,
voor wie alleengaand zijn.
Help ons elkaar hoog te houden,
breng samen die elkaar nodig hebben,
bewaar de eendracht tussen hen die bijeenhoren.
Houd ons allen bijeen in de gemeente,
opdat wij U loven en danken voor uw goedheid.

32. Laten wij de Heer van het verbond bidden
voor mannen en vrouwen die op hún wijze
gestalte geven aan een leven binnen het verbond,
mensen die er bewust voor kiezen
zich niet te binden aan een partner
en niet beogen een gezin te stichten,
maar in een veelheid van relaties
tot hun recht hopen te komen
en anderen tot zegen zijn.

Zo bidden wij:

God van liefde, ontferm U over ons.

33. Trouwe God, wij danken U voor deze dag met heel ons hart.
Wij ervaren het als een geschenk dat U mensen aan elkaar
toevertrouwt. In onze eenheid komt uw beeld ons nabij,
ontvouwt zich uw woord als de taal van het verbond, de taal
van de liefde. Daarom is uw ontferming de maat van onze
liefde, is uw trouw de maat van onze trouw.

Trouwe God, wij danken U om de liefde die ons weghaalt
uit onszelf, die ons tot vrede brengt en ons een naam geeft.
Wij danken U voor de trouw en vriendschap, die *N* en *N*
ontvingen van elkaar en van anderen in vaak pijnlijke en
moeilijke tijden. Wees met allen die niet kunnen delen in
de vreugde van hun liefde voor elkaar.

Trouwe God, behoed ons ervoor dat wij alleen maar bij de
dag leven, zonder bestemming, zonder toekomst. Bewaar
ons leven op goed geluk, bewaar ons voor de grijsheid,
waarin wij niet meer kiezen. Bewaar ons ervoor geleefd te
worden zonder verwachting. Bouw ons met uw aandacht
tot een huis waar anderen zich veilig voelen, vol aandacht,
liefde en vrede.

Tafelgebed

34. 'Vrede voor jou, en vrede voor jou'

Vrede voor jou, en vrede voor jou,
alles wat goed is en gelukkig maakt,
het kome over jullie beiden.
Vrede zij met ons allen
en in heel de wereld.

Als Gij, daar in uw ontoegankelijk licht,
die God zijt, als Gij ons hier hoort en ziet,
als wij bestaan voor U,
neem dan aan onze woorden van dank,
dit lied van verwondering, op deze dag
die Gij hebt gemaakt.

Wij die U nooit gezien hebben,
zo maar mensen, kortstondig,
wij wagen en zingen uw Naam
en in woorden van mensen
noemen wij U, met namen van eeuwen
zoeken wij U,
o eeuwige levende God.

Gij die geroepen hebt 'licht'
en het licht werd geboren;
die zag dat het goed was,
het land van de morgen, aarde en hemel,
en alle gewelven van water en vuur;
die zag dat de bomen goed waren,
en alle dieren heel goed,
en de vogels volmaakt;
Gij die geroepen hebt 'o mens'
en de mens werd geboren;
Gij die de mens hebt gezien,
ontroostbaar en eenzaam;
Gij die ons toen man en vrouw hebt geschapen.
Gij die alle wegen hebt omgebogen,
opdat deze twee elkaar zouden vinden:
wij danken U, dat Gij het zó
en niet anders gedaan hebt.

Ik bid U, God, voltooi en zegen hen,
doe hen mens worden, meer en meer,
en aan den lijve ondervinden
dat zij geroepen zijn om voor elkaar
zo goed als God te zijn;
dat zij gelijken mogen meer en meer
op hem die is uw beeld, uw zoon,
Jezus van Nazareth, de nieuwe mens,
die ons heeft voorgedaan
wat leven is, wat liefde doet;
die een mens voor anderen geworden is
en zich met hart en ziel
gegeven heeft aan deze wereld;

die op de avond voor zijn lijden en dood
ten teken van de geest die hem bezielde,
het brood genomen en gebroken heeft,
en aan zijn vrienden uitgedeeld
met deze woorden:
neemt en eet, mijn lichaam voor u,
doet dit tot mijn gedachtenis;

die ook de beker heeft genomen
met de woorden:
dit is de beker van het nieuw verbond,
mijn bloed voor u vergoten
tot vergeving van uw zonden,
doet dit tot mijn gedachtenis.

O God die groter zijt
dan alle zonde, alle dood,
Gij die de mensenzoon hebt doen verrijzen,
Gij zult ook deze twee
nimmer verloren laten gaan.

Laat niets in hen verloren gaan
omwille van vandaag.
Houdt hen in leven, laat de dood
die alles scheidt en leeg en donker maakt
niet komen over hen.

Bewaar hen tegen de lange duur;
dat zij niet wankelen, want deze wereld gaat voorbij,

maar niet de liefde, die is als de zee,
flitsend als vuur en sterker dan de dood.

Bewaar hen in de liefde,
schrijf hun namen
in de palm van uw hand,
schrijf hen in uw hart
omwille van hun vrienden die wij zijn,
omwille van uw zoon, de zoon der mensen,
die bij U leeft, nu en in eeuwigheid.

Zo bidden wij U, God,
en met de woorden
die Jezus ons gegeven heeft
gaan wij tot U en zingen 'onze vader'.

Onze Vader ...

Ontvangt dit brood
en deelt het met elkaar
en drinkt uit deze beker.
En weet dat Hij uw God zal zijn
in eeuwigheid.

35. 'Van alle dagen deze morgen'

zie Dienstboek - een proeve, deel I, blz. 304v.

36. 'Eeuwige Wijsheid'

zie Dienstboek - een proeve, deel I, blz. 317v.

37. 'Met heel ons hart'

U, God, danken wij deze dag
met heel ons hart,
omdat U mensen aan elkaar schenkt.
Elkaar mogen wij ontvangen
als uit uw hand.
Niet tot eenzaamheid
en niet tot hulpeloosheid
hebt Gij ons gemaakt,
maar tot vervulling van elkaar.
In onze eenheid
komt uw beeld ons nabij,

ontvouwt zich uw woord
als de taal van het verbond,
de spraak van de liefde;
is uw trouw
de maat van onze trouw.

U danken wij
om de liefde
die ons weghaalt uit onszelf,
die ons tot vrede brengt
en ons een naam geeft.
Wat wij van U ontvangen
vermeedert zich
tot ruimte voor velen.
Dat stemt ons tot zingen!
Een hooglied van vreugde
mag hier gehoord worden
als wij blijven in het spoor
van allen die van uw liefde hebben geleefd:
Heilig, heilig, heilig ...

Een lied bovenal
om Hem, uw beminde Zoon,
die zichzelf met hart en ziel
gegeven heeft
en zo de wereld voor zich won.
Hij, die mensen zijn vrienden noemde,
hen riep
tot gezegende vrijheid.
Het geheim
van liefde die zich geven kan,
die weer opent wat gesloten is
en heelt wat is gebroken,
heeft Hij ons doen verstaan
en voor ons vervuld,
toen Hij
in de nacht dat Hij werd verraden,
het brood in zijn handen nam,
U dankte,
het brak en deelde
en daarbij sprak:
'Dit is mijn lichaam,
voor jullie gebroken.

Neemt het, en eet allen ervan.'
Ook de beker nam hij
bij de dankzegging.
Hij gaf hem rond en zei:
'Dit is mijn bloed,
vergoten voor jullie
en voor velen,
om zonden te vergeven
en het leven te helen.
Doe dit
om mij te gedenken.'

Onthoud ons uw geestesadem niet
alle dagen van ons samenzijn.
Maak de trouw
tot dagelijks brood
dat wij delen,
tot een beker,
die overloopt van vreugde,
steeds weer.
Sta ons immer voor ogen
zodat onze liefde gezien mag worden
en verwarmt
wie de weg met ons gaan.
Zegen ons
opdat wij elkaar zegenen
met de naam van Hem, uw Zoon,
die ons voorgaat, als wij bidden:

Onze Vader ...

Gebed na de maaltijd

38. Wij zeggen U dank, Heer,
dat Gij ons wilt samenbinden
in de heilige tekenen van het lichaam en bloed
van uw Zoon Jezus Christus.
Geef dat wij door elkander lief te hebben
mogen blijven in uw liefde,
al de dagen die Gij ons geeft.
Amen.

Slotzegen

39. De HEER zegene u en hij behoede u,
de HEER doe zijn aangezicht over u lichten
en zij u genadig,
De HEER verheffe zijn aangezicht over u
en geve u vrede.
Amen.
40. Zegene u de almachtige en barmhartige God,
Vader, Zoon en heilige Geest.
Amen.
41. De vrede van God
die alle verstand te boven gaat,
zal uw harten en gedachten bewaren
in Christus Jezus, onze Heer.
Amen.
42. God zij voor u,
om u de juiste weg te wijzen.
God zij achter u,
om u in de armen te sluiten
en te beschermen tegen gevaar.
God zij onder u,
om u op te vangen wanneer u dreigt te vallen.
God zij in u,
om u te troosten bij verdriet.
God omgeve u,
als een beschermende muur, wanneer alles omvalt.
God zij boven u,
om u te zegenen.
Zo zegene u God,
vandaag, morgen en in eeuwigheid.
Amen.
43. De zegen van de God van Sara en Abraham,
de zegen van Jezus, de Zoon, geboren uit Maria,
de zegen van de heilige Geest,
die ons verwarmt als een moeder haar kinderen,
zij met u allen.
Amen.

Orden
voor de
Zegening van andere
Levensverbintenissen

OPGANG

Persoonlijke voorbereiding op de trouwviering

Goede God,
vandaag zullen wij samen naar voren treden
om onze liefde te uit te spreken.

Wij bidden

wees de zon in ons leven,
verlicht de weg die wij zullen gaan,
bewaar ons en de mensen die ons lief zijn
bij uw trouw en liefde.

Amen.

Orde I – Schrift, zegen en gebed

GROET EN INLEIDEND WOORD

Vrede voor jou *N* en vrede voor jou *N*.
Alles wat goed is en gelukkig maakt,
het kome over jullie beiden.

Vrede voor u allen, zoals wij hier bij elkaar gekomen zijn,
van veraf en dichtbij, ieder op zijn of haar eigen wijze.
Om met elkaar te vieren
waartoe wij vandaag geroepen zijn:
getuige te worden van het trouwverbond tussen *N* en *N*,
zijn wij hier aanwezig.

Wees welkom in de kerk van Jezus Christus,
onze Heer en vriend,
die ons tezamen brengt in zijn Rijk.

Keuzeteksten 1-2

BEMOEDIGING of OPENINGSVERS

Onze hulp is in de naam van de Heer,
die hemel en aarde gemaakt heeft,
[die trouw houdt tot in eeuwigheid
en niet laat varen het werk van zijn handen.

Ps. 124:8

Ps. 146:6

Ps. 138:8]

of

Prijzen wij God, onze Vader,
Schepper van alle goede gaven.
Geprezen zijt Gij in alle eeuwen.
Prijzen wij Christus,
bron van elke zegening.
Geprezen zijt Gij in alle eeuwen.
Prijzen wij de heilige Geest,
die ons het leven geeft.
Geprezen zijt Gij in alle eeuwen.

Keuzeteksten 3

PSALM of GEZANG

Liedsuggesties blz. 871-875

(OPENINGS)GEBED

Barmhartige God,
die mensen aan elkaar toevertrouwt –
een geschenk uit de hemel is het
wanneer twee mensen elkaar vinden.
Met *N* en *N* zijn wij hier samengekomen
om uw grote Naam te zegenen,
omdat U een en al liefde bent
en trouw aan ons mensen.

Wij bidden U:

zegen in uw barmhartigheid deze twee,
leg uw hand op hen
en bekleed hen met uw vrede,
dit uur, en alle dagen van hun leven.

Amen.

Keuzeteksten 4-8

LEZING uit de heilige Schrift

Schriftlezingen blz. 869

PSALM of GEZANG

Liedsuggesties blz. 871-875

OVERWEGING

PSALM of GEZANG

Liedsuggesties blz. 871-875

TROUWGEBED

'Zij zoeken uw zegen'

O lieve God,
wij bidden U
voor de bevestiging
van deze trouw,
want een gave van uw verbond is het
om het heilige vuur der liefde te bewaren,
om het aan te wakkeren
en toe te wijden.

Zend uw scheppende Geest
op deze twee *dienaars/dienaresen* van U
en op hun eenheid.

Gij hebt hen samengevoegd,
zalf hen met uw genade!
Zij zoeken uw zegen
op hun verbond,
geef hun die,
bidden wij,
o onze Vader,
door Hem die onze voorganger is
in trouw en nooit aflatende liefde,
Jezus Christus, uw Zoon, onze Heer.
Amen.

Keuzeteksten 13-14

[PERSOONLIJKE VERANTWOORDING]

TOEZEGGING OF VRAGEN

De partners staan op, geven elkaar de rechterhand en spreken achtereenvolgens

N,
ik aanvaard jou, mijn *vrouw/man*,
als een geschenk uit Gods hand,
en ik wil je naar het evangelie
liefhebben en trouw zijn.
(in goede en kwade dagen,
in rijkdom en armoede,
in gezondheid en ziekte,
ons leven lang).

De voorganger vraagt vervolgens aan beiden tegelijk
Wilt u zorg en verantwoordelijkheid dragen
voor elkaar,
en voor hen die aan u worden toevertrouwd?
Ja, dat willen wij.

of

De voorganger vraagt de partners achtereenvolgens
N, aanvaardt u
uw *vrouw/man* N
als een geschenk uit Gods hand

en wilt u haar
naar het evangelie
liefhebben en trouw zijn
(in goede en kwade dagen,
in rijkdom en armoede,
in gezondheid en ziekte,
*tot de dood u zal scheiden/
zo lang als u beiden zult leven*)?
Ja, van harte (met Gods hulp).

De voorganger vraagt vervolgens aan beiden tegelijk
Wilt u zorg en verantwoordelijkheid dragen
voor elkaar
en voor hen die aan u worden toevertrouwd?
Ja, dat willen wij.

Keuzeteksten 16-19

[RINGWISSELING]

Indien de ringwisseling niet op het gemeentehuis heeft plaatsgehad

partners tot elkaar

N, draag deze ring als het teken van mijn liefde en trouw.

of voorganger tot het paar

Draag deze ring als het teken van jullie liefde en trouw.

ZEGEN

Het paar knielt, de voorganger legt de handen op

De God van Israël,
de Vader van onze Heer Jezus Christus,
zal u zegenen en behoeden,
opdat u in vrede en vreugde samenwoont,
al uw dagen,
tot zegen van velen.

Amen.

Keuzeteksten 24-26

PSALM of GEZANG

Allen staan; het paar kan geknield blijven

Daarna gaat de gemeente zitten; het paar staat

Liedsuggesties blz. 871-875

[OVERHANDIGING TROUWKAARS]

De trouwkaars wordt ontstoken aan de paaskaars

OVERHANDIGING HUISBIJBEL

ouderling

Elke dag van ons leven kunnen wij zeker zijn
van de trouw en liefde van God.
Gods woord is nooit een leeg woord,
maar heeft altijd kracht van daad.
Vandaag hebben we gebeden
dat jullie liefde en trouw
even daadkrachtig zullen zijn,
weerspiegeling van Gods toewijding.
Om ook die heel gewone dagen van jullie leven
te beschijnen met het licht van de opstanding,
geven we jullie deze huisbijbel mee

of

geven we jullie een kaars mee, en deze huisbijbel,
opdat jullie je dagelijks bewaard weten
bij Gods woord van liefde en trouw.

Keuzeteksten 27

Het paar gaat zitten

INZAMELING VAN DE GAVEN

DANKZEGGING EN VOORBEDE

voorganger

Laat ons bidden.
... gebedsstilte ...
Schepper,
bron van ons leven,
wij danken U
voor de gave van de liefde
en de gave van het lichaam –
Gij hebt ze ons geschonken
opdat wij in vrede en vrijheid
genieten van elkaar
en van de mensen om ons heen.

Amen.

Mogen *N* en *N* zo leven samen,
dat de kracht van hun liefde
een weerspiegeling mag zijn van uw liefde
en het leven van ons allen mag verrijken.
God, in uw goedheid,
hoor ons gebed.

Moge wie eenzaam is, teleurgesteld,
en allen die gebrek of angst hebben,
door U gesteund worden.

God, in uw goedheid,

hoor ons gebed.

Geef aan ons allen, hier bijeen,
wijsheid, geduld en moed
om elkaar te dienen in Christus' naam.

God, in uw goedheid,

hoor ons gebed.

Laat vrienden en familie, die hier samen zijn,
en hen die door afstand van ons gescheiden zijn,
gesterkt en gezegend worden deze dag.

God in uw goedheid,

hoor ons gebed.

Wij gedenken, genadige God,
degenen die gestorven zijn in het geloof in Christus
en wij prijzen U om hun liefde.

Mogen wij gesterkt worden door hun voorbeeld.

Keuzeteksten 28-35

STIL GEBED

eventueel besloten met

God, die blijkens de kracht die in ons werkt
bij machte zijt meer dan overvloedig te doen
boven al wat wij vragen of denken –

U zij de heerlijkheid
in de gemeente en in Christus Jezus,
die ons leerde bidden:

Onze Vader ...

SLOTLIED

Liedsuggesties blz. 871-875

ZENDING EN ZEGEN

Gaat heen in vrede,
in de verwachting van de toekomst van onze Heer.

De genade van onze Heer Jezus Christus
en de liefde van God

en de gemeenschap van de heilige Geest
zij met u allen.

Amen.

Keuzeteksten 40-44

[INZAMELING VAN DE GAVEN

*Indien de gaven niet in de dienst zijn ingezameld, kan de inzameling
aan de uitgang plaatsvinden]*

Orde II – Schrift, zegen en gebed

BEGROETING

Vrede voor jou *N* en vrede voor jou *N*.
Alles wat goed is en gelukkig maakt,
het kome over jullie beiden.

Vrede voor u allen, zoals wij hier bij elkaar gekomen zijn,
van veraf en dichtbij, ieder op zijn of haar eigen wijze.
Om met elkaar te vieren
waartoe wij vandaag geroepen zijn:
getuige te worden van het trouwverbond tussen *N* en *N*,
zijn wij hier aanwezig.

Wees welkom in de kerk van Jezus Christus,
onze Heer en vriend,
die ons tezamen brengt in zijn Rijk.

Keuzeteksten 1-2

BEMOEDIGING of OPENINGSVERS

Onze hulp is in de naam van de Heer,
die hemel en aarde gemaakt heeft, *Ps. 124:8*
[die trouw houdt tot in eeuwigheid *Ps. 146:6*
en niet laat varen het werk van zijn handen. *Ps. 138:8]*

of

Prijzen wij God, onze Vader,
Schepper van alle goede gaven.
Geprezen zijt Gij in alle eeuwen.
Prijzen wij Christus,
bron van elke zegening.
Geprezen zijt Gij in alle eeuwen.
Prijzen wij de heilige Geest,
die ons het leven geeft.
Geprezen zijt Gij in alle eeuwen.

Keuzeteksten 3

PSALM of GEZANG

Liedsuggersties blz. 871-875

(OPENINGS)GEBED

Barmhartige God,
die mensen aan elkaar toevertrouwt –
een geschenk uit de hemel is het
wanneer twee mensen elkaar vinden.
Met *N* en *N* zijn wij hier samengekomen
om uw grote Naam te zegenen,
omdat U een en al liefde bent
en trouw aan ons mensen.
Wij bidden U:
zegen in uw barmhartigheid deze twee,
leg uw hand op hen
en bekleed hen met uw vrede,
dit uur, en alle dagen van hun leven.
Amen.

Keuzeteksten 4-8

LEZING uit de heilige Schrift

Schriftlezingen blz. 869

PSALM of GEZANG

Liedsuggesties blz. 871-875

OVERWEGING

PSALM of GEZANG

Liedsuggesties blz. 871-875

INLEIDING

'Het is niet goed dat de mens alleen is'

'Het is niet goed dat de mens alleen is.'

Gn. 2:18

'Je kunt beter met zijn tweeën dan alleen zijn, want – dat is zeker – samen zwoegen loont. Wanneer je bij elkaar slaapt, geef je warmte aan elkaar, maar hoe krijgt iemand die alleen slaapt het ooit warm? En iemand die alleen is kan zich niet verdedigen wanneer hij aangevallen wordt, maar met zijn tweeën houdt je stand. Een koord dat uit drie strengen is gevlochten, is niet snel stuk te trekken.'

Pr. 4:9,11-12

'Een trouwe vriend is een veilige schuilplaats; wie er een gevonden heeft, heeft een schat gevonden. Een trouwe vriendin is onbetaalbaar; tegen haar waarde weegt niets op.'

Sir. 6:14-16

Vriendschap en genegenheid deden David en Jonathan een verbond sluiten, waarin zij elkaar hulp en bescherming beloofden.

1 S. 19:1; 20:13-17

De vriendschap van Judith en haar kamenier betekende de redding van Israël.

Jdt. 8:10

Vrienden heeft Jezus zijn leerlingen genoemd; vriendschap werd liefde, toen Hij zijn leven inzette.

Joh. 15:13-14

Lazarus behoorde samen met Maria en haar zuster Martha tot de kring van zijn vrienden, in navolging van Hem noemen ook wij elkaar vrienden die in waarheid liefhebben en de ander vrede wensen.

Joh. 11:11; 3 Joh. 1:15

Vriendschap schenkt vreugde en biedt uitzicht op vrede.

Waar mensen elkaar vriendschap bieden, verbinden zij zich aan elkaar in liefde.

Op zulke vriendschap rust de zegen van de Allerhoogste die Abraham en Mozes zijn vrienden noemt.

Js. 41:8; Ex. 33:11

Zo zullen deze twee die hier voor zijn aangezicht staan, hun vriendschap bevestigen in een verbond waarin ze genegenheid voor elkaar uitspreken en liefde en trouw toezeggen. Moge de Heer hun vriendschap zegenen.

Keuzeteksten 15

[PERSOONLIJKE VERANTWOORDING]

TOEZEGGING of VRAGEN

De partners staan op, geven elkaar de rechterhand en spreken achtereenvolgens

N,
ik aanvaard jou, mijn vrouw/man,
als een geschenk uit Gods hand,

en ik wil je naar het evangelie
liefhebben en trouw zijn.
(in goede en kwade dagen,
in rijkdom en armoede,
in gezondheid en ziekte,
ons leven lang).

De voorganger vraagt vervolgens aan beiden tegelijk
Wilt u zorg en verantwoordelijkheid dragen
voor elkaar,
en voor hen die aan u worden toevertrouwd?
Ja, dat willen wij.

of

De voorganger vraagt de partners achtereenvolgens
N, aanvaardt u
uw vrouw/man N
als een geschenk uit Gods hand
en wilt u haar/hem
naar het evangelie
liefhebben en trouw zijn
(in goede en kwade dagen,
in rijkdom en armoede,
in gezondheid en ziekte,
tot de dood u zal scheiden/
zo lang als u beiden zult leven)?
Ja, van harte (met Gods hulp).

De voorganger vraagt vervolgens aan beiden tegelijk
Wilt u zorg en verantwoordelijkheid dragen
voor elkaar
en voor hen die aan u worden toevertrouwd?
Ja, dat willen wij.

Keuzeteksten 16-19

[RINGWISSELING]

indien de ringwisseling niet op het gemeentehuis heeft plaatsgehad

partners tot elkaar

N, draag deze ring als het teken van mijn liefde en trouw.

of voorganger tot het paar

Draag deze ring als het teken van jullie liefde en trouw.

GEBED

Het paar knielt

God van Abraham, Izaak en Jakob,
het huis van Israël hebt U gezegend
zoals U had beloofd
en eeuwig blijft U trouw aan uw verbond.
Wij bidden U
wil ook dit bruidspaar N en N zegenen
opdat zij samen, verenigd in liefde en trouw,
uit uw verbond mogen leven.
Leg uw hand op hen.

Stel hun huis onder uw hoede
en laat uw vriendelijk aangezicht
voor hen uitgaan
als een licht dat straalt over hun pad.
Ja, zie in goedheid op hen neer
en geef ze vrede op al hun wegen.
Vervul hen met uw heilige Geest
opdat zij uw zegen mogen ontvangen
in een gelovig hart
door Jezus Christus, onze Heer.

Amen.

Keuzeteksten 20-23

ZEGEN

De voorganger legt de partners de handen op

De God van Israël,
de Vader van onze Heer Jezus Christus,
zal u zegenen en behoeden,
opdat u in vrede en vreugde samenwoont,
al uw dagen,
tot zegen van velen.

Amen.

Keuzeteksten 24-26

PSALM of GEZANG

*Allen staan; het paar kan geknield blijven
Daarna gaat de gemeente zitten; het paar staat*

Liedsuggesties blz. 871-875

[OVERHANDIGING TROUWKAARS]

De trouwkaars wordt ontstoken aan de paaskaars

OVERHANDIGING HUISBIJBEL

ouderling

Elke dag van ons leven kunnen wij zeker zijn
van de trouw en liefde van God.
Gods woord is nooit een leeg woord,
maar heeft altijd kracht van daad.
Vandaag hebben we gebeden
dat jullie liefde en trouw
even daadkrachtig zullen zijn,
weerspiegeling van Gods toewijding.
Om ook die heel gewone dagen van jullie leven
te beschijnen met het licht van de opstanding,
geven we jullie deze huisbijbel mee

of

geven we jullie een kaars mee, en deze huisbijbel,
opdat jullie je dagelijks bewaard weten
bij Gods woord van liefde en trouw.

Keuzeteksten 27

Het paar gaat zitten

INZAMELING VAN DE GAVEN

DANKZEGGING EN VOORBEDE

voorganger

Laat ons bidden.
... gebedsstilte ...
Schepper,
bron van ons leven,
wij danken U
voor de gave van de liefde
en de gave van het lichaam –
Gij hebt ze ons geschonken
opdat wij in vrede en vrijheid
genieten van elkaar
en van de mensen om ons heen.

Amen.

Mogen *N* en *N* zo leven samen,
dat de kracht van hun liefde
een weerspiegeling mag zijn van uw liefde
en het leven van ons allen mag verrijken.
God, in uw goedheid,
hoor ons gebed.

Moge wie eenzaam is, teleurgesteld,
en allen die gebrek of angst hebben,
door U gesteund worden.

God, in uw goedheid,

hoor ons gebed.

Geef aan ons allen, hier bijeen,
wijsheid, geduld en moed
om elkaar te dienen in Christus' naam.

God, in uw goedheid,

hoor ons gebed.

Laat vrienden en familie, die hier samen zijn,
en hen die door afstand van ons gescheiden zijn,
gesterkt en gezegend worden deze dag.

God in uw goedheid,

hoor ons gebed.

Wij gedenken, genadige God,
degenen die gestorven zijn in het geloof in Christus
en wij prijzen U om hun liefde.

Mogen wij gesterkt worden door hun voorbeeld.

Keuzeteksten 28-35

STIL GEBED

eventueel besloten met

God, die blijkens de kracht die in ons werkt
bij machte zijt meer dan overvloedig te doen
boven al wat wij vragen of denken –

U zij de heerlijkheid
in de gemeente en in Christus Jezus,
die ons leerde bidden:

Onze Vader ...

SLOTLIED

Liedsuggeraties blz. 871-875

ZENDING EN ZEGEN

Gaat heen in vrede,
in de verwachting van de toekomst van onze Heer.

De genade van onze Heer Jezus Christus
en de liefde van God

en de gemeenschap van de heilige Geest
zij met u allen.

Amen.

Keuzeteksten 40-44

[INZAMELING VAN DE GAVEN

*Indien de gaven niet in de dienst zijn ingezameld, kan de inzameling
aan de uitgang plaatsvinden]*

Orde III – Schrift, zegen en Maaltijd van de Heer

INTREDE – A

[INTREDELIED]

Liedsuggesties blz. 871-875

BEGROETING

Vrede voor jou *N* en vrede voor jou *N*.
Alles wat goed is en gelukkig maakt,
het kome over jullie beiden.

Vrede voor u allen, zoals wij hier bij elkaar gekomen zijn,
van veraf en dichtbij, ieder op zijn of haar eigen wijze.
Om met elkaar te vieren
waartoe wij vandaag geroepen zijn:
getuige te worden van het trouwverbond tussen *N* en *N*,
zijn wij hier aanwezig.

Wees welkom in de kerk van Jezus Christus,
onze Heer en vriend,
die ons tezamen brengt in zijn Rijk.

Keuzeteksten 1-2

BEMOEDIGING

Onze hulp is in de naam van de Heer,
die hemel en aarde gemaakt heeft, *Ps. 124:8*
[die trouw houdt tot in eeuwigheid *Ps. 146:6*
en niet laat varen het werk van zijn handen. *Ps. 138:8*]

[INTREDELIED]

Liedsuggesties blz. 871-875

KYRIE

Laten wij op deze vreugdevolle dag
de Heer om ontferming aanroepen
voor wie geen vrede kennen,
geen vrede die hun leven zin en samenhang geeft.

Zo roepen wij om verbondenheid
over onze grenzen heen,
en prijzen wij de Naam van de Heer,
want zijn barmhartigheid heeft geen einde.

Keuzeteksten 9-10

GLORIA

GEBED VAN DE DAG

Barmhartige God,
die mensen aan elkaar toevertrouwt –
een geschenk uit de hemel is het
wanneer twee mensen elkaar vinden.
Met *N* en *N* zijn wij hier samengekomen
om uw grote Naam te zegenen,
omdat U een en al liefde bent
en trouw aan ons mensen.
Wij bidden U:
zegen in uw barmhartigheid deze twee,
leg uw hand op hen
en bekleed hen met uw vrede,
dit uur, en alle dagen van hun leven.
Amen.

Keuzeteksten 4-8

INTREDE – B

[INTREDELIED]

Liedsuggesties blz. 871-875

BEGROETING

Vrede voor jou N en vrede voor jou N.
Alles wat goed is en gelukkig maakt,
het kome over jullie beiden.

Vrede voor u allen, zoals wij hier bij elkaar gekomen zijn,
van veraf en dichtbij, ieder op zijn of haar eigen wijze.
Om met elkaar te vieren
waartoe wij vandaag geroepen zijn:
getuige te worden van het trouwverbond tussen N en N,
zijn wij hier aanwezig.

Wees welkom in de kerk van Jezus Christus,
onze Heer en vriend,
die ons tezamen brengt in zijn Rijk.

Keuzeteksten 1-2

BEMOEDIGING

Onze hulp is in de naam van de Heer,
die hemel en aarde gemaakt heeft, *Ps. 124:8*
[die trouw houdt tot in eeuwigheid *Ps. 146:6*
en niet laat varen het werk van zijn handen. *Ps. 138:8]*

[INTREDELIED]

Liedsuggesties blz. 871-875

VEROOTMOEDIGING

Voor U belijden wij, almogende God,
**voor heel uw kerk en voor elkaar,
dat wij gezondigd hebben
in gedachten, woorden en werken.**
... gebedsstilte ...
Ontferm U over ons,
**vergeef ons onze zonden
en geleid ons tot het eeuwig leven,**
door Jezus Christus, onze Heer.
Amen.

LOFVERHEFFING, DE TIEN WOORDEN

zie Dienstboek – een proeve, deel I blz. 159-160

GEBED OM VERLICHTING MET DE HEILIGE GEEST

Verborgen God,
wij leven met het oog op U,
ons hart is vol verlangen
naar uw aanwezigheid.
Hoor daarom ons bidden.
Kom met het levenslicht van uw Geest
in ons midden.
Opbloeien zullen wij
in uw warme liefde.
Wij danken en prijzen U
voor het voltooien van ons leven.
Door Jezus Christus, onze Heer.
Amen.

Keuzeteksten 11-12

DE HEILIGE SCHRIFT

Een of meer

LEZINGEN (met liederen) uit de heilige Schrift

Schriftlezingen blz. 869

PREDIKING

PSALM of GEZANG

Liedsuggesties blz. 871-875

ZEGENING

TROUWGEBED

'Zij zoeken uw zegen'

O lieve God,
wij bidden U
voor de bevestiging
van deze trouw,
want een gave van uw verbond is het
om het heilige vuur der liefde te bewaren,
om het aan te wakkeren
en toe te wijden.

Zend uw scheppende Geest
op deze twee *dienaars/dienaressen* van U
en op hun eenheid.

Gij hebt hen samengevoegd,
zalf hen met uw genade!
Zij zoeken uw zegen
op hun verbond,
geef hun die,
bidden wij,
o onze Vader,
door Hem die onze voorganger is
in trouw en nooit aflatende liefde,
Jezus Christus, uw Zoon, onze Heer.
Amen.

Keuzeteksten 13-14

[PERSOONLIJKE VERANTWOORDING]

TOEZEGGING OF VRAGEN

De partners staan op, geven elkaar de rechterhand en spreken achtereenvolgens

N,
ik aanvaard jou, mijn *vrouw/man*,
als een geschenk uit Gods hand,
en ik wil je naar het evangelie
liefhebben en trouw zijn.
(in goede en kwade dagen,
in rijkdom en armoede,
in gezondheid en ziekte,
ons leven lang).

De voorganger vraagt vervolgens aan beiden tegelijk
Wilt u zorg en verantwoordelijkheid dragen
voor elkaar,
en voor hen die aan u worden toevertrouwd?
Ja, dat willen wij.

of

De voorganger vraagt de partners achtereenvolgens
N, aanvaardt u
uw *vrouw/man N*
als een geschenk uit Gods hand
en wilt u *haar/hem*
naar het evangelie
liefhebben en trouw zijn
(in goede en kwade dagen,
in rijkdom en armoede,
in gezondheid en ziekte,
*tot de dood u zal scheiden/
zo lang als u beiden zult leven*)?
Ja, van harte (met Gods hulp).

De voorganger vraagt vervolgens aan beiden tegelijk
Wilt u zorg en verantwoordelijkheid dragen
voor elkaar
en voor hen die aan u worden toevertrouwd?
Ja, dat willen wij.

Keuzeteksten 16-19

[RINGWISSELING]

Indien de ringwisseling niet op het gemeentehuis heeft plaatsgehad

Partners tot elkaar

N, draag deze ring als het teken van mijn liefde en trouw.

of voorganger tot het paar

Draag deze ring als het teken van jullie liefde en trouw.

ZEGEN

Het paar knielt; de voorganger legt de handen op

De God van Israël,
de Vader van onze Heer Jezus Christus,
zal u zegenen en behoeden,
opdat u in vrede en vreugde samenwoont,
al uw dagen,
tot zegen van velen.

Amen.

Keuzeteksten 24-26

PSALM of GEZANG

Allen staan; het paar kan geknield blijven

Daarna gaat de gemeente zitten; het paar staat

Liedsuggesties blz. 871-875

[OVERHANDIGING TROUWKAARS]

De trouwkaars wordt ontstoken aan de paaskaars

OVERHANDIGING HUISBIJBEL

ouderling

Elke dag van ons leven kunnen wij zeker zijn
van de trouw en liefde van God.

Gods woord is nooit een leeg woord,
maar heeft altijd kracht van daad.

Vandaag hebben we gebeden
dat jullie liefde en trouw
even daadkrachtig zullen zijn,
weerspiegeling van Gods toewijding.

Om ook die heel gewone dagen van jullie leven
te beschijnen met het licht van de opstanding,
geven we jullie deze huisbijbel mee

of

geven we jullie een kaars mee, en deze huisbijbel,
opdat jullie je dagelijks bewaard weten
bij Gods woord van liefde en trouw.

Keuzeteksten 27

MAALTIJD VAN DE HEER

zie ook Dienstboek – een proeve, deel I, blz. 165v.

VOORBEDE

voorganger

Laat ons bidden.
... gebedsstilte ...
Almachtige God,
zie genadig om naar de wereld
die U gemaakt hebt,
en waarvoor uw Zoon zijn leven heeft gegeven.
Mogen *N* en *N* zo leven samen
dat de kracht van hun liefde
een weerspiegeling mag zijn van uw liefde
en het leven van ons allen mag verrijken.
God, in uw goedheid,
hoor ons gebed.

Moge wie eenzaam is, teleurgesteld,
en allen die gebrek of angst hebben,
door U gesteund worden.
God, in uw goedheid,
hoor ons gebed.

Geef aan ons allen, hier bijeen,
wijsheid, geduld en moed
om elkaar te dienen in Christus' naam.
God, in uw goedheid,
hoor ons gebed.

Laat vrienden en familie, die hier samen zijn,
en hen die door afstand van ons gescheiden zijn,
gesterkt en gezegend worden deze dag.
God in uw goedheid,
hoor ons gebed.

Wij gedenken, genadige God,
degenen die gestorven zijn in het geloof in Christus
en wij prijzen U om hun liefde.
Mogen wij gesterkt worden door hun voorbeeld.

Keuzeteksten 30-35

STIL GEBED

eventueel besloten met

God, die blijkens de kracht die in ons werkt
bij machte zijt meer dan overvloedig te doen
boven al wat wij vragen of denken –
U zij de heerlijkheid
in de gemeente en in Christus Jezus,
tot in alle geslachten
in de eeuwen der eeuwen.

Amen.

NODIGING

De Heer heeft zijn tafel bereid
voor wie op Hem vertrouwen en Hem liefhebben.
Christus nodigt ons
om dankbaar en gelovig
met de lofprijzing van zijn kerk in te stemmen
en brood en wijn uit zijn hand te ontvangen.

VREDEGROET

Allen staan

De vrede van de Heer zij altijd met u.

En met uw geest.

Wenst elkaar de vrede.

of

Geeft elkaar een teken van vrede.

De gemeenteleden brengen elkaar de vredegroet

Allen gaan zitten

INZAMELING VAN DE GAVEN

Terwijl de gaven worden ingezameld, brengen de predikant en de diakenen de tafel in gereedheid met de gaven van brood en wijn. Tijdens de inzameling kan worden gezongen en/of gemusiceerd

GEBED OVER DE GAVEN

Hemelse Vader,
Gij die genadig en barmhartig zijt,
tot U komen wij
met de gaven van uw schepping

(dit brood en deze wijn).
Wij bidden U:
openbaar in deze tekenen
het geheim van uw liefde.
Doe ons delen in het leven
van uw eniggeboren Zoon
en schenk ons uw heilige Geest
die ons tot nieuwe mensen maakt,
deze dag en alle dagen
tot in eeuwigheid.
Amen.

TAFELGEBED

De Heer zal bij u zijn.
De Heer zal u bewaren.
Verheft uw harten.
Wij zijn met ons hart bij de Heer.
Brenge wij dank aan de Heer, onze God.
Hij is onze dankbaarheid waardig.

Wij loven U, o onze God,
Gij koning van deze wereld,
want bij U is de bron van het leven,
in uw licht zien wij het licht.

Wij loven U dat Gij
mensen gemaakt hebt,
wij loven U dat Gij
ze maakt naar uw beeld.

Wij loven U dat Gij
de wereld behoudt
door de liefde op aarde
geopenbaard.

Wij loven U dat Gij
de vreugde gewild hebt,
het brood dat wij delen,
de wijn van het koninkrijk.

O Heer, laat dan
in stad en land

tot in de straten van Jeruzalem
de lofzang weerklinken,

want Gij hebt ons verblijd
met uw nabijheid,
uw trouw doet ons leven
en wij bestaan slechts in uw beeld.

Zo zingen wij met vreugde
de lofzang die weerklinkt
waar uw Naam plaats
vindt op de aarde:

Heilig, heilig, heilig ...

*vervolg zie Dienstboek - een proeve deel I, blz. 275 of 276-277
Keuzeteksten 36-38*

GEBED DES HEREN

ingeleid met de slotwoorden van het Tafelgebed, of

Laten wij bidden tot God, onze Vader,
met de woorden die Jezus ons geleerd heeft:

Onze Vader ...

GEMEENSCHAP VAN BROOD EN WIJN

GEBED NA DE MAALTIJD

Gij, die in mensen
uw welbehagen hebt,
verhoor onze gebeden
en schenk ons
al wat wij nodig hebben
om te kunnen leven:
geestkracht en vreugde,
hoop en goedheid, die mensen verbinden
en de weg doen gaan van Hem
die ons licht is: Jezus, onze broeder,
vandaag en tot het einde van onze dagen.

Amen.

Keuzeteksten 39

SLOTIED

Liedsuggesties blz. 871-875

ZENDING EN ZEGEN

Gaat heen in vrede,
in de verwachting van de toekomst van onze Heer.

De genade van onze Heer Jezus Christus
en de liefde van God
en de gemeenschap van de heilige Geest
zij met u allen.

Amen.

Keuzeteksten 40-44

Orde IV – Schrift, zegen en Maaltijd van de Heer

INTREDE – A

[INTREDELIED]

Liedsuggesties blz. 871-875

BEGROETING

Vrede voor jou *N* en vrede voor jou *N*.
Alles wat goed is en gelukkig maakt,
het kome over jullie beiden.

Vrede voor u allen, zoals wij hier bij elkaar gekomen zijn,
van veraf en dichtbij, ieder op zijn of haar eigen wijze.
Om met elkaar te vieren
waartoe wij vandaag geroepen zijn:
getuige te worden van het trouwverbond tussen *N* en *N*,
zijn wij hier aanwezig.

Wees welkom in de kerk van Jezus Christus,
onze Heer en vriend,
die ons tezamen brengt in zijn Rijk.

Keuzeteksten 1-2

BEMOEDIGING

Onze hulp is in de naam van de Heer,
die hemel en aarde gemaakt heeft, *Ps. 124:8*
[die trouw houdt tot in eeuwigheid *Ps. 146:6*
en niet laat varen het werk van zijn handen. *Ps. 138:8]*

[INTREDELIED]

Liedsuggesties blz. 871-875

KYRIE

Laten wij op deze vreugdevolle dag
de Heer om ontferming aanroepen
voor wie geen vrede kennen,
geen vrede die hun leven zin en samenhang geeft.

Zo roepen wij om verbondenheid
over onze grenzen heen,
en prijzen wij de Naam van de Heer,
want zijn barmhartigheid heeft geen einde.

Keuzeteksten 9-10

GLORIA

GEBED VAN DE DAG

Barmhartige God,
die mensen aan elkaar toevertrouwt –
een geschenk uit de hemel is het
wanneer twee mensen elkaar vinden.
Met *N* en *N* zijn wij hier samengekomen
om uw grote Naam te zegenen,
omdat U een en al liefde bent
en trouw aan ons mensen.
Wij bidden U:
zegen in uw barmhartigheid deze twee,
leg uw hand op hen
en bekleed hen met uw vrede,
dit uur, en alle dagen van hun leven.
Amen.

Keuzeteksten 4-8

INTREDE – B

[INTREDELIED]

Liedsuggesties blz. 871-875

BEGROETING

Vrede voor jou N en vrede voor jou N.
Alles wat goed is en gelukkig maakt,
het kome over jullie beiden.

Vrede voor u allen, zoals wij hier bij elkaar gekomen zijn,
van veraf en dichtbij, ieder op zijn of haar eigen wijze.
Om met elkaar te vieren
waartoe wij vandaag geroepen zijn:
getuige te worden van het trouwverbond tussen N en N,
zijn wij hier aanwezig.
Wees welkom in de kerk van Jezus Christus,
onze Heer en vriend,
die ons tezamen brengt in zijn Rijk.

Keuzeteksten 1-2

BEMOEDIGING

Onze hulp is in de naam van de Heer,
die hemel en aarde gemaakt heeft, *Ps. 124:8*
[die trouw houdt tot in eeuwigheid *Ps. 146:6*
en niet laat varen het werk van zijn handen. *Ps. 138:8]*

[INTREDELIED]

Liedsuggesties blz. 871-875

VEROOTMOEDIGING

Voor U belijden wij, almogende God,
**voor heel uw kerk en voor elkaar,
dat wij gezondigd hebben
in gedachten, woorden en werken.**
... gebedsstilte ...
Ontferm U over ons,
**vergeef ons onze zonden
en geleid ons tot het eeuwig leven,**
door Jezus Christus, onze Heer.
Amen.

LOFVERHEFFING, DE TIEN WOORDEN

zie Dienstboek – een proeve, deel I blz. 159-160

GEBED OM VERLICHTING MET DE HEILIGE GEEST

Verborgen God,
wij leven met het oog op U,
ons hart is vol verlangen
naar uw aanwezigheid.
Hoor daarom ons bidden.
Kom met het levenslicht van uw Geest
in ons midden.
Opbloeien zullen wij
in uw warme liefde.
Wij danken en prijzen U
voor het voltooien van ons leven.
Door Jezus Christus, onze Heer.
Amen.

Keuzeteksten 11-12

DE HEILIGE SCHRIFT

Een of meer

LEZINGEN (met liederen) uit de heilige Schrift

Schriftlezingen blz. 869

PREDIKING

PSALM of GEZANG

Liedsuggesties blz. 871-875

ZEGENING

INLEIDING

'Het is niet goed dat de mens alleen is'

'Het is niet goed dat de mens alleen is.'

Gn. 2:18

'Je kunt beter met zijn tweeën dan alleen zijn, want – dat is zeker – samen zwoegen loont. Wanneer je bij elkaar slaapt, geef je warmte aan elkaar, maar hoe krijgt iemand die alleen slaapt het ooit warm? En iemand die alleen is kan zich niet verdedigen wanneer hij aangevallen wordt, maar met zijn tweeën houd je stand. Een koord dat uit drie strengen is gevlochten, is niet snel stuk te trekken.'

Pr. 4:9,11-12

'Een trouwe vriend is een veilige schuilplaats; wie er een gevonden heeft, heeft een schat gevonden. Een trouwe vriendin is onbetaalbaar; tegen haar waarde weegt niets op.'

Sir. 6:14-16

Vriendschap en genegenheid deden David en Jonathan een verbond sluiten, waarin zij elkaar hulp en bescherming beloofden.

1 S. 19:1; 20:13-17

De vriendschap van Judith en haar kamenier betekende de redding van Israël.

Jdt. 8:10

Vrienden heeft Jezus zijn leerlingen genoemd; vriendschap werd liefde, toen Hij zijn leven inzette.

Joh. 15:13-14

Lazarus behoorde samen met Maria en haar zuster Martha tot de kring van zijn vrienden, in navolging van Hem noemen ook wij elkaar vrienden die in waarheid liefhebben en de ander vrede wensen. *Joh. 11:11; 3 Joh. 1:15*

Vriendschap schenkt vreugde en biedt uitzicht op vrede. Waar mensen elkaar vriendschap bieden, verbinden zij zich aan elkaar in liefde.

Op zulke vriendschap rust de zegen van de Allerhoogste die Abraham en Mozes zijn vrienden noemt. *Js. 41:8; Ex. 33:11*

Zo zullen deze twee die hier voor zijn aangezicht staan, hun vriendschap bevestigen in een verbond waarin ze ge-negenheid voor elkaar uitspreken en liefde en trouw toezeggen. Moge de Heer hun vriendschap zegenen.

Keuzeteksten 15

[PERSOONLIJKE VERANTWOORDING]

TOEZEGGING of VRAGEN

De partners staan op, geven elkaar de rechterhand en spreken achtereenvolgens

N,
ik aanvaard jou, mijn *vrouw/man*,
als een geschenk uit Gods hand,
en ik wil je naar het evangelie
liefhebben en trouw zijn.
(in goede en kwade dagen,
in rijkdom en armoede,
in gezondheid en ziekte,
ons leven lang).

De voorganger vraagt vervolgens aan beiden tegelijk

Wilt u zorg en verantwoordelijkheid dragen
voor elkaar,
en voor hen die aan u worden toevertrouwd?
Ja, dat willen wij.

of

De voorganger vraagt de partners achtereenvolgens

N, aanvaardt u
uw *vrouw/man* N
als een geschenk uit Gods hand

en wilt u *haar/hem*
naar het evangelie
liefhebben en trouw zijn
(in goede en kwade dagen,
in rijkdom en armoede,
in gezondheid en ziekte,
*tot de dood u zal scheiden/
zo lang als u beiden zult leven*)?
Ja, van harte (met Gods hulp).

De voorganger vraagt vervolgens aan beiden tegelijk
Wilt u zorg en verantwoordelijkheid dragen
voor elkaar
en voor hen die aan u worden toevertrouwd?
Ja, dat willen wij.

Keuzeteksten 16-19

[RINGWISSELING]

indien de ringwisseling niet op het gemeentehuis heeft plaatsgehad

Partners tot elkaar

N, draag deze ring als het teken van mijn liefde en trouw.

of voorganger tot het paar

Draag deze ring als het teken van jullie liefde en trouw.

GEBED

Het paar knielt

God van Abraham, Izaak en Jakob,
het huis van Israël hebt U gezegend
zoals U had beloofd
en eeuwig blijft U trouw aan uw verbond.
Wij bidden U:
wil ook dit bruidspaar *N* en *N* zegenen
opdat zij samen, verenigd in liefde en trouw,
uit uw verbond mogen leven.
Leg uw hand op hen.

Stel hun huis onder uw hoede
en laat uw vriendelijk aangezicht
voor hen uitgaan
als een licht dat straalt over hun pad.
Ja, zie in goedheid op hen neer
en geef ze vrede op al hun wegen.
Vervul hen met uw heilige Geest,

opdat zij uw zegen mogen ontvangen
in een gelovig hart,
door Jezus Christus, onze Heer.

Amen.

Keuzeteksten 20-23

ZEGEN

De voorganger legt de gehuwden de handen op

De God van Israël,
de Vader van onze Heer Jezus Christus,
zal u zegenen en behoeden,
opdat u in vrede en vreugde samenwoont,
al uw dagen,
tot zegen van velen.

Amen.

Keuzeteksten 24-26

PSALM of GEZANG

*Allen staan; het paar kan geknield blijven
Daarna gaat de gemeente zitten; het paar staat*

Liedsuggesties blz. 871-875

[OVERHANDIGING TROUWKAARS]

De trouwkaars wordt ontstoken aan de paaskaars

OVERHANDIGING HUISBIJBEL

ouderling

Elke dag van ons leven kunnen wij zeker zijn
van de trouw en liefde van God.
Gods woord is nooit een leeg woord,
maar heeft altijd kracht van daad.
Vandaag hebben we gebeden dat jullie liefde en trouw
even daadkrachtig zullen zijn,
weerspiegeling van Gods toewijding.
Om ook die heel gewone dagen van jullie leven
te beschijnen met het licht van de opstanding,
geven we jullie deze huisbijbel mee
of
geven we jullie een kaars mee, en deze huisbijbel,
opdat jullie je dagelijks bewaard weten
bij Gods woord van liefde en trouw.

Keuzeteksten 27

Het paar gaat zitten

MAALTIJD VAN DE HEER

zie ook Dienstboek – een proeve, deel I, blz. 165vv

VOORBEDE

voorganger

Laat ons bidden.
... gebedsstilte ...
Almachtige God,
zie genadig om naar de wereld
die U gemaakt hebt,
en waarvoor uw Zoon zijn leven heeft gegeven.
Mogen *N* en *N* zo leven samen
dat de kracht van hun liefde
een weerspiegeling mag zijn van uw liefde
en het leven van ons allen mag verrijken.
God, in uw goedheid,
hoor ons gebed.

Moge wie eenzaam is, teleurgesteld,
en allen die gebrek of angst hebben,
door U gesteund worden.
God, in uw goedheid,
hoor ons gebed.

Geef aan ons allen, hier bijeen,
wijsheid, geduld en moed
om elkaar te dienen in Christus' naam.
God, in uw goedheid,
hoor ons gebed.

Laat vrienden en familie, die hier samen zijn,
en hen die door afstand van ons gescheiden zijn,
gesterkt en gezegend worden deze dag.
God in uw goedheid,
hoor ons gebed.

Wij gedenken, genadige God,
degenen die gestorven zijn in het geloof in Christus
en wij prijzen U om hun liefde.
Mogen wij gesterkt worden door hun voorbeeld.

Keuzeteksten 30-35

STIL GEBED

eventueel besloten met

God, die blijkens de kracht die in ons werkt
bij machte zijt meer dan overvloedig te doen

boven al wat wij vragen of denken –
U zij de heerlijkheid
in de gemeente en in Christus Jezus,
tot in alle geslachten
in de eeuwen der eeuwen.
Amen.

NODIGING

De Heer heeft zijn tafel bereid
voor wie op Hem vertrouwen en Hem liefhebben.
Christus nodigt ons
om dankbaar en gelovig
met de lofprijzing van zijn kerk in te stemmen
en brood en wijn uit zijn hand te ontvangen.

VREDEGROET

Allen staan

De vrede van de Heer zij altijd met u.

En met uw geest.

Wenst elkaar de vrede.

of

Geeft elkaar een teken van vrede.

De gemeenteleden brengen elkaar de vredegroet

Allen gaan zitten

INZAMELING VAN DE GAVEN

Terwijl de gaven worden ingezameld, brengen de predikant en de diakenen de tafel in gereedheid met de gaven van brood en wijn. Tijdens de inzameling kan worden gezongen en/of gemusiceerd.

GEBED OVER DE GAVEN

Hemelse Vader,
Gij die genadig en barmhartig zijt,
tot U komen wij
met de gaven van uw schepping
(dit brood en deze wijn).
Wij bidden U:
openbaar in deze tekenen
het geheim van uw liefde.

Doe ons delen in het leven
van uw eniggeboren Zoon
en schenk ons uw heilige Geest
die ons tot nieuwe mensen maakt,
deze dag en alle dagen
tot in eeuwigheid.

Amen.

TAFELGEBED

De Heer zal bij u zijn.

De Heer zal u bewaren.

Verheft uw harten.

Wij zijn met ons hart bij de Heer.

Brengen wij dank aan de Heer, onze God.

Hij is onze dankbaarheid waardig.

Wij loven U, o onze God,
Gij koning van deze wereld,
want bij U is de bron van het leven,
in uw licht zien wij het licht.

Wij loven U dat Gij
mensen gemaakt hebt,
wij loven U dat Gij
ze maakt naar uw beeld.

Wij loven U dat Gij
de wereld behoudt
door de liefde op aarde
geopenbaard.

Wij loven U dat Gij
de vreugde gewild hebt,
het brood dat wij delen,
de wijn van het koninkrijk.

O Heer, laat dan
in stad en land
tot in de straten van Jeruzalem
de lofzang weerklinken,

want Gij hebt ons verblijd
met uw nabijheid,
uw trouw doet ons leven
en wij bestaan slechts in uw beeld.

Zo zingen wij met vreugde
de lofzang die weerklinkt
waar uw Naam plaats
vindt op de aarde:
Heilig, heilig, heilig ...

vervolg zie Dienstboek - een proeve deel I, blz. 275 of 276-277

Keuzeteksten 36-38

GEBED DES HEREN

ingeleid met de slotwoorden van het Tafelgebed, of

Laten wij bidden tot God, onze Vader,
met de woorden die Jezus ons geleerd heeft:

Onze Vader ...

GEMEENSCHAP VAN BROOD EN WIJN

GEBED NA DE MAALTIJD

Gij, die in mensen
uw welbehagen hebt,
verhoor onze gebeden
en schenk ons
al wat wij nodig hebben
om te kunnen leven:
geestkracht en vreugde,
hoop en goedheid, die mensen verbinden
en de weg doen gaan van Hem
die ons licht is: Jezus, onze broeder,
vandaag en tot het einde van onze dagen.

Amen.

Keuzeteksten 39

SLOTIED

Liedsuggesties blz.871-875

ZENDING EN ZEGEN

Gaat heen in vrede,
in de verwachting van de toekomst van onze Heer.

De genade van onze Heer Jezus Christus
en de liefde van God
en de gemeenschap van de heilige Geest
zij met u allen.

Amen.

Keuzeteksten 40-44

Keuzeteksten

Begroeting

1. Welkom *N* en *N*,
welkom aan u allen, familie, vrienden,
mensen van dichtbij, mensen van veraf,
gelovige mensen, zoekende mensen,
mensen geraakt door liefde,
soms ook gekwetst
en toch gekomen.
Welkom aan u allen!

We zijn hier bijeen in het huis van God.
In deze ruimte klinken keer op keer
de oeroude woorden van vrede, liefde en trouw.

(In het breken van het brood
herkennen wij Jezus Christus,
de Levende in ons midden.)

In deze ruimte zijn wij samengekomen
rond *N* en *N*.

Verschillende wegen hebben jullie hiertoe geleid.

Gezamenlijk willen jullie verder op weg.

Vandaag hebben jullie een verbond gesloten
in liefde, uit genegenheid.

Deze verbondenheid willen jullie delen
met ons, en met God.

Hij zal jullie zegenen.

2. *N* en *N*, familie en vrienden,
gemeente van Christus,
in deze kerk willen wij samen bidden
om Gods zegen.
Want jullie willen vandaag je samenleven
onder Gods bescherming stellen, Hem danken
en bidden dat Hij jullie zal leiden
en in goede en kwade dagen mag bijstaan.
Jullie behoren tot verschillende kerken,
maar het fundament van het geloof is hetzelfde.
Voor ons allen is er meer dat ons verbindt
dan wat ons gescheiden houdt.

Wij zijn hier vandaag ook samengekomen
om jullie te laten zien
dat jullie je weg niet alleen hoeven te gaan.
Moge jullie huwelijk een teken zijn
van het verlangen van zoveel christenen
en andere mensen van goede wil
om samen te leven in vrede en gerechtigheid op aarde.

Openingsvers

3. Wees hier aanwezig,
God van de machten,
Licht in ons midden.
Wees onze Heiland,
dat wij herleven;
wees hier aanwezig.

Openingsgebed/Gebed van de dag

4. Hemelhoog, Heer, is uw liefde,
tot in de wolken reikt uw trouw.
Uw rechtvaardigheid staat vast als een berg,
uw rechtsorde is ruim als de oceaan.
U redt mens en dier.
Hoe kostbaar, God, is uw liefde:
mensen mogen schuilen
onder de schaduw van uw vleugels.
Zij voeden zich met de overvloed van uw huis:
U drenkt hen met de stroom van vreugde.
Ja, bij U is de bron van het leven,
in uw licht zien wij het licht.
Uw Naam loven wij,
door Jezus Christus, onze Heer.

Amen.

5. Verheugd zijn wij naar hier gekomen
in dit huis van U, o God.
Want waar mensen elkaar beminnen,
zijt Gij te vinden.
Zie neer op deze twee, op hun liefde
die beeld is van uw liefde.
Maak hen één met elkaar,
neem bezit van hen, dag aan dag,

dat wij – nog jaren na deze dag – erkennen zullen:
groot is uw hart en goed is uw hand
die *N* en *N* bij elkaar heeft gebracht,
in Christus, onze Heer.

Amen.

6. Here onze God, hemelse Vader,
wij danken U
dat wij op deze feestelijke dag
mogen komen in uw huis.
Want uw huis is een huis van gebed
en om uw aangezicht te zoeken,
om uw zegen te vragen,
zijn wij hier.

Wij loven en wij danken U,
dat Gij in uw goedheid
de mens geschapen hebt naar uw beeld,
(man en vrouw,
en dat Gij ook *N* en *N*
tot het huwelijk hebt geroepen.

Wij bidden U
wil aan hen en aan ons allen
uw heilige Geest schenken,
opdat wij ons laten leiden door uw Woord.
Richt onze gedachten
op uw goedheid en trouw,
die Gij bewijst, van geslacht tot geslacht,
aan allen die U liefhebben
en uw heil verwachten.
Wil ook op deze dag
het licht van uw Woord voor ons ontsteken,
opdat wij in geloof de weg mogen zien,
die Gij ons wijst
door Jezus Christus, onze Heer.

Amen.

7. Eeuwige, onze God,
uw trouw en menslievendheid
spreken tot ons in menselijke woorden;
zo zijt Gij onze God.
Wij bidden U

dat wij geboeid mogen horen
naar de woorden van uw verbond met mensen
om zo met hart en ziel bij U te zijn
door onze Heer Jezus Christus, uw Zoon,
die met U in de eenheid van de heilige Geest
leeft en regeert in de eeuwen der eeuwen.

Amen.

8. Heer, onze God,
Gij die bewaart al wat leeft,
Gij die de mensenkinderen geschapen hebt
in uw beeld en naar uw gelijkenis,
Gij die de liefde in onze harten doet ontvlammen,
Gij die ons zo begenadigt dat wij deze dag
met deze twee mensen mogen vieren,
wij bidden U:
bewaars ons bij de vreugde om de liefde
die harten opent
en mensen schenkt aan elkaar
en laat uw gemeente zijn
als een vriendin die uitziet naar haar beminde,
dat zij de belofte niet vergeet
en haar stem niet verliest
om in deze wereld uw liefde te verkondigen.
Door onze Heer Jezus Christus, uw Zoon,
die met U in de eenheid van de heilige Geest
leeft en regeert in de eeuwen der eeuwen.

Amen.

Kyrie

9. Laten wij op deze gelukkige dag
de Heer om ontferming aanroepen
voor wie niet gelukkig zijn,
omdat niemand hun antwoord geeft,
geen hand hen vasthoudt en streelt.
- Zo roepen en prijzen wij de Naam van de Heer,
want zijn barmhartigheid heeft geen einde.
10. Laten wij ook op deze vrolijke dag
de Heer om ontferming aanroepen
voor wie geen geluk kennen dat hen draagt,
geen hoop die doet leven,

geen liefde die uitdaagt
tot wederkerigheid die het hart verheugt.

Zo roepen en prijzen wij de Naam van de Heer,
want zijn barmhartigheid heeft geen einde.

Gebed om verlichting met de heilige Geest

11. God, onze Vader,
wij geloven
dat U bij ons bent,
dat U ons hoort.
Daarom bidden wij:
laat ons bij U zijn
en U horen.
Vertel ons het geheim
van uw liefde
voor alle mensen.
Help ons
dat wij het vrolijk doorvertellen,
vandaag en morgen
en altijd opnieuw,
zoals ook Jezus deed,
uw Zoon, onze Heer.

Amen.

12. Heer, onze God,
laat uw Geest over ons komen
en bezit nemen van ons hart.
Geef richting aan ons denken
en leer ons te handelen overeenkomstig uw wil.
Laat ons niet gaan zonder uw zegen,
dat bidden wij in het bijzonder voor N en N:
schenk hun de kracht van uw nabijheid,
dit uur en alle dagen die komen,
in eeuwigheid.

Amen.

Trouwgebed (orden I en III)

13. **'Gij hebt ons aangeraakt'**

Heer, onze God,
Schepper van alle mensen,

wij danken U
dat Gij ons niet hebt overgeleverd
aan de eenzaamheid,
maar de mens hebt geplaatst
in een samenleving van mannen en vrouwen.

Wij danken U
dat Gij ons hebt aangeraakt
door uw Geest van leven en liefde
en ons de mogelijkheid geeft
om te delen in vriendschap en trouw,
liefde en vrede.

Zo kunnen wij het leven van elkaar helpen vervullen.

Wij vragen U:
bewaar deze twee die elkaar hebben gevonden
en hun leven met elkaar hebben vervlochten,
de één met de ander:
om samen te leven, samen te hopen,
samen vorm te geven
aan wat een mens zou kunnen worden
voor zichzelf, voor de ander
en voor al de schepsels van uw hand.

Laat door uw Geest
de grote liefde,
die Gij hebt laten zien in uw Zoon
Jezus, de Messias,
ook hen bezielen;
dat ze elkaar liefhebben
met heel hun hart, heel hun ziel
en alle krachten.

Amen.

14. 'God, zegen deze mensen'

God, zegen deze mensen, *N* en *N*,
met de gaven van uw Geest.

Maak hen vruchtbaar.

Gal. 5:22

Laat hun leven als een boom zijn,
die goede vruchten draagt
en schaduw biedt, waar nodig.

Ps. 92:13-16

Laat hun huis een goede woning zijn,
een onderkomen in kille nachten

Heb. 13:2

en een schuilplaats op warme dagen.
Laat hun leven een bedding zijn,
waarin verkwikkend water stroomt,
waarin vermoeidheid wordt verlicht
en welzijn wordt gevierd.
Laat hun arbeid vruchten dragen,
laat hun zwijgen spreken zijn,
laat hun woorden goedheid verspreiden
en laat hun slapen genade zijn.
Amen.

Ps. 90:17
Pr. 5:1
Jak. 3:9
Ps. 127:2

Inleiding (orden II en IV)

15. 'Geroepen door God'

De kerk van Jezus Christus,
belijdt dat God – gezegend zij Hij –
mensen roept om met Hem op weg te gaan
en dat Hij zo doende
hun leven inhoud en richting geeft.

Abraham riep Hij,
om zijn stad, zijn maagschap,
– zijn dierbaar thuis –
te verlaten
en op weg te gaan
naar een land dat beloofd was.

Mozes riep Hij,
om zijn veilige toevlucht
dat hij had bij zijn schoonvader
te verlaten.

Zijn eigen Zoon riep Hij –
zo roepende
formeert God een volk van mensen voor zich
dat Hij zal bevrijden en leiden
een nieuwe toekomst tegemoet.

Nooit echter
liet Hij mensen alleen op weg.

Sommigen
worden in het huwelijk geroepen
op te gaan als man en vrouw.

Ook Sara trok op uit Ur
en gaf heel haar vertrouwen
aan wat zij van de Heer had gehoord;
zo was zij één van lichaam met Abraham.

Anderen werden geroepen als broeders.

Aäron werd aan de zij van Mozes gesteld.

Johannes de Doper werd gegeven aan Jezus –

Een enkele keer zijn mensen geroepen
intiemer nog dan broeders
anders nog dan man en vrouw
op te gaan:

de kerk heeft de geschiedenis
van Sergius en Bacchus gekend:
twee soldaten zo verknocht aan elkaar
dat zij tot één adem zijn geworden
in één adem zijn gestorven
trouw aan de Heer.

Welnu, zoals zij
zijt gij vanmiddag hier gekomen
geroepen door God – gezegend zij Hij-
om gezamenlijk zijn toekomst
tegemeet te gaan.

Zo zult gij dan in alles zijn wil getrouw zoeken,
elkaar aansporen in liefde
tot God, tot elkaar
en tot uw naaste.

Wees standvastig in wat de Heer aan u geeft
een gastvrij huis voor elkaar
en voor uw naaste.

Oefen u in de kunst aandachtig te luisteren
naar elkaar
en naar hen die aan u gegeven zullen worden
en wees altijd bereid
van harte en daadwerkelijk respons te geven.

Waar wij in ons leven deel hebben
aan schuld en gebrokenheid,
leed en tegenslag,
zo mogen wij verzekerd zijn
van de lankmoedigheid van God
die Hij ons in zijn Zoon
steeds schenkt.

Hierna kunnen vragen nr. 19 volgen

Toezegging of vragen

16. *De partners zeggen elkaar toe*

N,
voor Gods aangezicht
noem ik met liefde jouw naam
en verlang
in één adem
met jou genoemd te worden.
Met liefde zeg ik jou toe:
trouw en volharding,
want met jou wil ik gezegend zijn
al de dagen onder de zon
en ook in het duister
wil ik van jouw liefde weten.
Samen met jou
wil ik de weg gaan
van vrede en recht,
als kinderen van het licht.
Dat God zelf
ons daarbij voorgaat!

17. *De partners zeggen elkaar toe*

N, God is mijn getuige
wanneer ik je vandaag
uit de grond van mijn hart zeg
dat ik niet meer zonder je kan.
Zonder jou kan ik niet meer mezelf zijn.
Met grote dankbaarheid denk ik terug
aan de dag dat jij in mijn leven bent gekomen.
Jij bent het beste wat me overkomen is.
Ik zou dan ook niets liever willen

dan dat wij er voor elkaar zullen zijn,
alle dagen die ons samen gegeven zullen worden.

18. *De voorganger vraagt de partners achtereenvolgens*

N, aanvaard je N uit Gods hand
als metgezel je geschonken
voor nu en de tijd die komt
en wil je *haar/hem*
met heel je leven liefhebben en trouw zijn
in vreugde en verdriet,
gedragen door Gods liefde?

Wat is daarop je antwoord?

antwoord

Ja.

De voorganger vraagt vervolgens aan beiden tegelijk

Wilt u zorg en verantwoordelijkheid dragen
voor elkaar,
en voor hen die aan u worden toevertrouwd?

Ja, dat willen wij.

19. *De voorganger vraagt de partners achtereenvolgens*

N, belijd je dat je door God zelf
geroepen bent tot liefde en trouw aan N,
en beloof je samen met *haar/hem*
getrouw te zoeken naar de wil van God,
standvastig te blijven
aan wat de Heer jullie geven zal,
en je te oefenen in het aandachtig luisteren
en daadwerkelijk respons geven
aan elkaar en aan jullie naasten,
en ben je bereid
deze gezamenlijke weg te gaan
totdat de Heer zal komen?

Wat is daarop je antwoord?

antwoord

Ja.

Gebed (orden II en IV)

20. God van het verbond
wij bidden U voor deze beiden,
verbonden in uw naam:
geef hen uw heilige Geest
en help hen
dat zij elkaar tot hulp zullen zijn.
Bewaar en vernieuw hun liefde en trouw
door uw nabijheid
en geef hen uw vrede,
door Jezus Christus, onze Heer.

Amen.

Hierna kan zegen nr. 24 volgen

21. Wij prijzen U, God,
Gij hebt de mensen geschapen
tot liefde voor elkaar.
Wij prijzen U, Jezus Christus,
Gij wilt wonen in ons huis en hart.
Wij prijzen U, heilige Geest,
Gij brengt ons in beweging
en vernieuwt onze liefde.
Wij bidden U, zegen *N* en *N*,
schenk hen vrede en vreugde bij elkaar.
Laat hen ademen en leven in uw Geest.
Zo zal hun liefde blijvend en vruchtbaar zijn
en uitstralen naar allen die zij ontmoeten.

Amen.

Hierna kan zegen nr. 25 volgen

22. Almogende en barmhartige God,
Gij hebt de mens geschapen naar uw beeld en gelijkenis.
Gij schenkt de mensen aan elkaar
om door liefde en trouw uw Naam te verheerlijken.

Gij geeft door uw genade
dat wij in het verbond van twee mensen
een afbeelding mogen zien
van de levensgemeenschap van Christus met zijn kerk.
Wij bidden U:
stort uw overvloedige zegen uit over *N* en *N*,
vervul hen met uw heilige Geest,

laat uw liefde over hen zijn
als een mantel om hun schouders,
als een kroon op hun hoofd,
en als een vuur in hun hart.
Zegen hen in al hun denken, doen en laten,
bij dag en bij nacht,
in vreugde en verdriet,
in rijkdom en armoede,
in leven en in sterven.
Bescherm hen tegen alle onheil,
bewaars hen voortdurend in uw goedheid
en laat hun huis zijn
een woonplaats van vrede en trouw.
Breng hen uiteindelijk thuis in uw hemelse bruiloftszaal,
waar al uw heiligen zich voor altijd verheugen
in uw oneindige liefde.
Door Christus, onze Heer.
Amen.

Hierna kan zegen nr. 26 volgen

23. Heer des hemels en der eeuwige liefde
wij danken U dat deze beiden in elkaar
zo grote liefde en trouw hebben gevonden,
dat zij hun levens willen verenigen
en samenwonen al hun dagen.
En aangezien wij zonder uw hulp niets vermogen,
bidden wij U dat Gij hen verleent
de genade van uw heilige Geest.
Help hen om zich met kinderlijk vertrouwen
te stellen in uw liefderijke hoede,
en in dit hun verbond te bouwen
op uw onveranderlijke genade,
door Jezus Christus, onze Heer.
Amen.

Zegen

- 24 Wees zo aan elkaar toegewijd
in een heilige verbondenheid
en de zegen van de almachtige God,
Vader, Zoon en heilige Geest
dale over u
en blijve altijd met u.
Amen.

25. Onze lieve God, die u geroepen heeft
om elkaar lief te hebben
en trouw te zijn,
Hij zegene en behoede u
en geve u zijn vrede.
Amen.
26. Wees dan gezegend, gij beiden,
tot één huis verenigd;
ontferm je over alle levende ziel
die God tot jullie zal zenden,
en wees vrolijk voor het aangezicht van Hem
die jullie bewaart op al je wegen
en die niet laat varen het werk dat zijn hand
aan jullie leven is begonnen.
Amen.

Overhandiging huisbijbel

De volgende tekst kan eventueel in de huisbijbel worden opgenomen

27. God heeft zich een huis gebouwd met woorden.
Hij woont in de taal,
de verhalen zijn de kamers waar Hij verblijft,
onder het dak van de grammatica vond Hij beschutting,
liederen dienen Hem tot zetel.

In dat huis is ook Jezus gaan wonen,
hier groeide Hij op en kwam Hij tot bloei.
Vanaf het dak zag Hij uit over zijn wereld,
Hij verkende de donkere kelders,
de nieuwe lente vond Hem in de tuin.
Hij gaf kleur aan de verhalen,
met Hem kwam het huis tot leven.

Deuren en ramen staan hier altijd open,
er waait een frisse wind
die het huis doorzoekt tot in punten en komma's.
Ook om het huis speelt de wind,
de bladzijden ritselen.
De Geest fluistert ons in de oren
wat Zij heeft gehoord en gelezen.
Zo raakten velen in deze verhalen thuis.

Hier woonden mensen samen met hun God, -
het huis van God heeft vele woningen.
Hier aten geliefden hun tranenbrood
en ging de beker rond van het plezier.
Hier sliepen geladen woorden
tot het uur waarop zij opstonden in liefde en passie;
hier bivakkeerde een eerlijke taal
die naakt en kwetsbaar maakte
toen zij werd uitgesproken;
hier wachtte een troostende poëzie
die verdriet verwoordde en de toekomstige tijd opende.

Het bestek van dit huis staat geschreven
in het heilige boek dat ik jullie geef
opdat je samen thuis raakt in zijn zinsverband,
en spraak en tegenspraak wordt
voor elkaar en de God die je roept.

Dankzegging

28. Hemelse Vader,
oorsprong, zin en doel van ons bestaan,
wij danken U
voor al uw goede gaven,
de gave van de liefde,
de gave van de geest,
de gave van het lichaam.

Wij danken U
voor de gave van het woord,
opdat wij elkaar horen,
en voor de gave van het zwijgen,
opdat wij elkaar verstaan.

Wij danken U
voor de gave van de vreugde
die gedeeld wordt,
voor de gave van het mededogen
om alles wat geschonden wordt:
al uw goede gaven
die hun bron vinden
in uw eindeloze goedheid.

Wij danken U
dat Gij ze ons geschonken hebt,
opdat wij vrolijk en vrij samen leven,
met het oog op de vriendschap onder elkaar
en de verbondenheid met velen om ons heen.

Dat wij de dankbaarheid niet verleren
al de dagen van ons leven,
dat bidden wij U vandaag
door Jezus, uw Zoon, onze Heer.

Amen.

29. Wij danken U, Heer onze God,
Schepper van alle dingen,
dat Gij deze beide mensen aan elkaar gegeven hebt,
dat zij elkaar mochten vinden
en dat zij gekozen hebben één leven te leiden.

Wij danken U, Heer, voor allen
die deze mensen hebben geleid en grootgebracht,
voor de zorg waarmee zij zijn omringd,
voor alle vriendschap rondom hen,
voor het geloof dat in hen werd uitgezaaid,
voor het vertrouwen waarmee zij nu deze weg willen gaan.

Zo bidden wij U:
houd hen bijeen, zoals Gij U met ons verbonden hebt,
en zoals uw gemeente niet meer is los te scheuren van U,
wij bidden het U in de naam van Jezus Christus,
uw Zoon, onze Heer.

Amen.

Indien gewenst kunnen andere voorbede-intenties volgen

Voorbede

30. God van ons hart,
Gij hebt U met ons verbonden
eens en voor al op leven en dood:
uw leven deelt Gij ons mee
en onze dood is uw grote zorg.
God van ons hart,
blijf ons vasthouden, als wij U dreigen los te laten,

blijf ons aanvuren, als wij de moed verliezen,
dat wij ons staande kunnen houden
als bondgenoten van U,
zo betrouwbaar als Gij.
... gebedsstilte ...
Zo bidden wij U tezamen:
Heer, ontferm U.

Maak ons tot bondgenoten van elkaar,
dat we van onze verschillen geen geschillen maken,
maar ons verheugen in onze verscheidenheid,
bereid zijn van elkaar te leren
en samen te zoeken naar wat hier en nu te doen is.
... gebedsstilte ...
Zo bidden wij U tezamen:
Heer, ontferm U.

Maak ons ook tot bondgenoten
van hen die niets of niemand hebben,
dat wij instaan en opkomen voor ieder mens,
veraf en nabij,
die het slachtoffer is van onze macht en rijkdom.
... gebedsstilte ...
Zo bidden wij U tezamen:
Heer, ontferm U.

Maak ons tot bondgenoten van allen
die anders denken en anders geloven,
dat wij er ons samen van bewust zijn
dat gerechtigheid gewild en gedaan moet worden,
dat vrede gesticht moet worden,
dat heelheid van de schepping geleefd moet worden
en dat wij mensen van Uwentwege
daartoe worden geroepen en bemoedigd.
... gebedsstilte ...
Zo bidden wij U tezamen:
Heer, ontferm U.

God van ons hart,
breng ons te binnen dat breken en delen
de woorden zijn van uw verbond met ons,
voorgedaan door Hem, die ons is voorgegaan,
uw liefde, uw verbond in levenden lijve.

... gebedsstilte ...

Zo bidden wij U tezamen:

Heer, ontferm U.

31. *Uit de volgende intenties kan een keuze worden gemaakt*

God van alle genade,
vriend en metgezel,
zie in uw goedheid op *N* en *N*
en allen die in trouw verbonden zijn.
Verdiep door uw liefde hun liefde,
versterk hun verlangen om hun beloften te houden.
Heer, in uw goedheid,
hoor ons gebed.

God, onze Schepper,
wij danken U voor de gave van liefde en lichaam,
dat deze beiden kunnen genieten van elkaar.
Laat *N* en *N* zich verheugen
in het nieuwe leven dat zij elkaar schenken
in vrede en vreugde, al hun dagen.
Heer, in uw goedheid,
hoor ons gebed.

God, die als een vader en moeder voor ons bent,
zegen de ouders van *N* en *N*,
die hun kinderen hebben opgevoed in liefde, in geloof.
Geef deze ouders – nu zij vandaag getuigen zijn
van de trouwgeloften van hun kinderen –
dat ook hun leven verrijkt wordt.
Zegen de beide families van dit paar,
dat zij mogen groeien in liefde en vriendschap.
Heer, in uw goedheid,
hoor ons gebed.

Eeuwige God, gever van alle goede dingen,
schenk *N* en *N* wijsheid en toewijding
om hun leven samen vorm te geven.
Mogen zij al hun dagen wonen in liefde en vrede,
elkaars vreugde delen
en elkaars lasten dragen,
zoals Jezus Christus met ons gedaan heeft.
Heer, in uw goedheid,
hoor ons gebed.

Goede God, Gij geeft mensen aan elkaar.
Wij bidden U:
vervul *N* en *N* met liefde en blijdschap,
dat zij elkaar en anderen een welkom thuis zijn.
Maak hun leven samen
tot een teken van de liefde van Christus
in de gemeenschap van uw Kerk
en in deze gebroken wereld.
Heer, in uw goedheid,
hoor ons gebed.

32. Vader in de hemel,
wij danken U
voor uw leiding en zorg,
voor uw goedheid en trouw
in het leven van *N* en *N*.
Wij danken U
dat Gij hen tot elkaar hebt gebracht
(om samen man en vrouw te zijn).
Wij danken U
dat Gij over hun weg
uw zegen wilt gebieden.

Here Jezus Christus,
Gij hebt de bruiloft te Kana
geëerd met uw aanwezigheid
en met uw tekenen;
wil ook voor dit paar
het water van het alledaagse leven
maken tot de wijn van uw Koninkrijk,
bruisend van vreugde
en vol van uw vrede.

Schenk hun daartoe
elke dag weer uw heilige Geest,
en geef dat zij in vreugde en verdriet,
in tijd en eeuwigheid,
zich geborgen mogen weten in uw genade
en gedragen door uw trouw.

Met dit paar zeggen wij U dank
voor de ouders,
die zij van U hebben ontvangen.

Wij zeggen U dank
voor alle liefde en zorg,
die door hen en door anderen
in hun leven is geïnvesteerd.

Maar ook alles wat daarin
niet geweest is zoals het moest zijn,
leggen wij in uw handen.
Wil dat genadig vergeven,
en laat het goede bewaard mogen blijven.

Op deze dag van feest en dankbaarheid
bidden wij U in het bijzonder
voor alle mensen
die in hun huwelijksleven zijn teleurgesteld;
voor allen
die nooit een levenspartner hebben gevonden;
voor allen
die hun man of vrouw zijn kwijtgeraakt
aan het leven of aan de dood.
Geef dat zij niet eenzaam zullen zijn
en laat hen bovenal bij U, barmhartige Vader,
hun toevlucht mogen vinden.

En met de woorden die Gij ons zelf geleerd hebt,
bidden wij U:

Onze Vader ...

33. *voorganger*

Heer, onze God, wij danken U
dat Gij de wereld liefhebt
en dat mensen elkaar liefhebben.
Wij bidden U:
wees dit paar nabij,
omgeef hen met uw goedheid,
zodat zij zich bij U geborgen weten.

één van de partners

Gelukkig zijn wij
dat wij elkaar gevonden hebben.
Blijf ons met uw trouw nabij.
Help ons, dat wij steeds begrip hebben voor elkaar,

dat we elkaar liefhebben en kunnen vergeven.
Breng ons tot onze bestemming.

ouders, familieleden, vrienden, eventueel anderen
Aan uw bescherming vertrouwen wij deze beiden toe.
Breng hen in contact met mensen
die hen aanvoelen en begrijpen,
die hen met raad en daad terzijde staan.
Geef ons de wijsheid hulp te bieden
wanneer zij die nodig hebben,
en terughoudend te zijn
wanneer zij zelf beslissingen moeten nemen.

één van de partners

Wees met onze familieleden en vrienden,
die ons vandaag begeleiden.
Wij danken U voor alles
wat Gij ons in hen geschonken hebt.
Bewaar ons in uw liefde,
laat ons met hen verbonden blijven.

voorganger

Heer, onze God, wij bidden voor dit paar,
voor hun familie en vrienden,
voor allen die zich aan elkaar verbonden hebben,
voor wie alleengaand zijn.
Help ons elkaar hoog te houden,
breng samen die elkaar nodig hebben,
bewaar de eendracht tussen hen die bijeenhoren.
Houd ons allen bijeen in de gemeente,
opdat wij U loven en danken voor uw goedheid.

34. Laten wij de Heer van het verbond bidden
voor mannen en vrouwen die op hún wijze
gestalte geven aan een leven binnen het verbond,
mensen die er bewust voor kiezen
zich niet te binden aan een partner
en niet beogen een gezin te stichten,
maar in een veelheid van relaties
tot hun recht hopen te komen
en anderen tot zegen zijn.
Zo bidden wij:
God van liefde, ontferm U over ons.

35. Trouwe God, wij danken U voor deze dag met heel ons hart. Wij ervaren het als een geschenk dat U mensen aan elkaar toevertrouwt. In onze eenheid komt uw beeld ons nabij, ontvouwt zich uw woord als de taal van het verbond, de taal van de liefde. Daarom is uw ontferming de maat van onze liefde, is uw trouw de maat van onze trouw.

Trouwe God, wij danken U om de liefde die ons weghaalt uit onszelf, die ons tot vrede brengt en ons een naam geeft. Wij danken U voor de trouw en vriendschap die N en N ontvingen van elkaar en van anderen in vaak pijnlijke en moeilijke tijden. Wees met allen die niet kunnen delen in de vreugde van hun liefde voor elkaar.

Trouwe God, behoed ons ervoor dat wij alleen maar bij de dag leven, zonder bestemming, zonder toekomst. Bewaar ons leven op goed geluk, bewaar ons voor de grijsheid, waarin wij niet meer kiezen. Bewaar ons ervoor geleefd te worden zonder verwachting. Bouw ons met uw aandacht tot een huis waar anderen zich veilig voelen, vol aandacht, liefde en vrede.

Tafelgebed

36. **'Van alle dagen deze morgen'**

zie Dienstboek - een proeve, deel I, blz. 304v.

37. **'Eeuwige Wijsheid'**

zie Dienstboek - een proeve, deel I, blz. 317v.

38. **'Met heel ons hart'**

U, God, danken wij deze dag
met heel ons hart,
omdat U mensen aan elkaar schenkt.
Elkaar mogen wij ontvangen
als uit uw hand.
Niet tot eenzaamheid
en niet tot hulpeloosheid
hebt Gij ons gemaakt,
maar tot vervulling van elkaar.
In onze eenheid
komt uw beeld ons nabij,
ontvouwt zich uw woord

als de taal van het verbond,
de spraak van de liefde;
is uw trouw
de maat van onze trouw.

U danken wij
om de liefde
die ons weghaalt uit onszelf,
die ons tot vrede brengt
en ons een naam geeft.
Wat wij van U ontvangen
vermeerdert zich
tot ruimte voor velen.
Dat stemt ons tot zingen!
Een hooglied van vreugde
mag hier gehoord worden
als wij blijven in het spoor
van allen die van uw liefde hebben geleefd:
Heilig, heilig, heilig ...

Een lied bovenal
om Hem, uw beminde Zoon,
die zichzelf met hart en ziel
gegeven heeft
en zo de wereld voor zich won.
Hij, die mensen zijn vrienden noemde,
hen riep
tot gezegende vrijheid.
Het geheim
van liefde die zich geven kan,
die weer opent wat gesloten is
en heelt wat is gebroken,
heeft Hij ons doen verstaan
en voor ons vervuld,
toen Hij
in de nacht dat Hij werd verraden,
het brood in zijn handen nam,
U dankte,
het brak en deelde
en daarbij sprak:
'Dit is mijn lichaam,
voor jullie gebroken.
Neemt het, en eet allen ervan.'

Ook de beker nam hij
bij de dankzegging.
Hij gaf hem rond en zei:
'Dit is mijn bloed,
vergoten voor jullie
en voor velen,
om zonden te vergeven
en het leven te helen.
Doe dit
om mij te gedenken.'

Onthoud ons uw geestesadem niet
alle dagen van ons samenzijn.
Maak de trouw
tot dagelijks brood
dat wij delen,
tot een beker,
die overloopt van vreugde,
steeds weer.
Sta ons immer voor ogen
zodat onze liefde gezien mag worden
en verwarmt
wie de weg met ons gaan.
Zegen ons
opdat wij elkaar zegenen
met de naam van Hem, uw Zoon,
die ons voorgaat, als wij bidden:

Onze Vader ...

Gebed na de maaltijd

39. Wij zeggen U dank, Heer,
dat Gij ons wilt samenbinden
in de heilige tekenen van het lichaam en bloed
van uw Zoon Jezus Christus.
Geef dat wij door elkander lief te hebben
mogen blijven in uw liefde,
al de dagen die Gij ons geeft.
Amen.

Slotzegen

40. De HEER zegene u en hij behoede u,
de HEER doe zijn aangezicht over u lichten
en zij u genadig,
De HEER verheffe zijn aangezicht over u
en geve u vrede.
Amen.
41. Zegene u de almachtige en barmhartige God,
Vader, Zoon en heilige Geest.
Amen.
42. De vrede van God
die alle verstand te boven gaat,
zal uw harten en gedachten bewaren
in Christus Jezus, onze Heer.
Amen.
43. God zij voor u,
om u de juiste weg te wijzen.
God zij achter u,
om u in de armen te sluiten
en te beschermen tegen gevaar.
God zij onder u,
om u op te vangen wanneer u dreigt te
vallen.
God zij in u, om u te troosten bij verdriet.
God omgeve u,
als een beschermende muur, wanneer alles
omvalt.
God zij boven u,
om u te zegenen.
Zo zegene u God,
vandaag, morgen en in eeuwigheid.
Amen.
44. De zegen van de God van Sara en Abraham,
de zegen van Jezus, de Zoon, geboren uit Maria,
de zegen van de heilige Geest,
die ons verwarmt als een moeder haar kinderen,
zij met u allen.
Amen.

Elementen voor een trouwviering van een christen en een niet-christen

INLEIDEND WOORD

voorganger

N en N,
samen willen jullie voortaan je weg gaan,
zo hebben jullie uitgesproken.
Voor elkaar wil je er zijn,
in voor- en tegenspoed, in ziekte en gezondheid.
In alle openheid en oprechtheid
willen jullie elkaar ontmoeten
en blijven aanspreken,
bedacht op elkaars geluk.

Wanneer wij in de kerk
de verbintenis tussen twee mensen vieren,
dan klinken de woorden
liefde, trouw, verbond, vrede.
Wij denken dan
aan de liefde van God die wereldwijd ziet
en die gestalte heeft gekregen
in het leven en de dood van Jezus,
aan de trouw waarmee God zich verbindt aan mensen,
zodat zij hun leven als zinvol kunnen ervaren,
aan het verbond dat de Eeuwige met Noach is aangegaan
en dat als een regenboog zich spant over alle mensen,
aan de vrede die al het goede dat de Eeuwige
voor mensen op het oog heeft samenvat,
opdat rust en heil hun toekomst zullen zijn
en er liefde en aandacht, vrolijkheid en vrede
van hen mag uitgaan.

N en N,
jullie komen uit verschillende tradities
en jullie willen samen, en ieder op een eigen wijze,
invulling geven aan deze woorden,
vol respect voor elkaars levensovertuiging.

Hier kunnen beide partners iets weergeven van hun gedachten over de invulling van de kernwoorden

Samen willen jullie je weg gaan.
'Al gaande wordt de weg gebaad'
luit de bemoediging voor de pelgrims –
wij bidden dat de lieve God jullie zal zegenen
op jullie levensweg.

Indien beide partners dit verlangen is hier de mogelijkheid tot het ontvangen van een

[ZEGEN]

Keuzeteksten 24-26

GEBED

Lieve God,
deze beiden *N*, en *N*, hebben voor elkaar gekozen.
Dankbaar zijn zij dat zij elkaar hebben gevonden,
hun liefde ervaren zij als een geschenk.
Zij willen elkaar trouw zijn in goede en kwade dagen.
Laat hun trouw de glans krijgen
van uw trouw aan mensen.
Wil uw licht over hun verbond laten schijnen,
laat hun huis vol worden van uw vrede.
Geef hun moed en vertrouwen voor de toekomst,
dat zij vol creativiteit hun weg uitzetten,
waarbij de een de ander uitnemender acht dan zichzelf.
Amen.

Gebedsdienst bij een gedenkdag

BEMOEDIGING of OPENINGSVERS

Onze hulp is in de naam van de HEER

die hemel en aarde gemaakt heeft,

[die trouw houdt tot in eeuwigheid

en niet laat varen het werk van zijn handen.

Ps. 124:8

Ps. 146:6

Ps. 138:8]

of

Prijzen wij God, onze Vader,
Schepper van alle goede gaven.

Geprezen zijt Gij in alle eeuwen.

Prijzen wij Christus,
bron van elke zegening.

Geprezen zijt Gij in alle eeuwen.

Prijzen wij de heilige Geest,
die ons het leven geeft.

Geprezen zijt Gij in alle eeuwen.

*of (tijdens het zingen van dit vers worden kaarsen
aangestoken)*

Wees hier aanwezig,
God van de machten,
Licht in ons midden.
Wees onze Heiland,
dat wij herleven;
wees hier aanwezig.

of

God, kom mij te hulp.

Heer, haast U mij te helpen.

PSALM of GEZANG

Liedsuggesties blz. 871-875

OPENINGSGEBED

Almachtige, trouwe God,
Gij hebt N en N tot elkaar gebracht

en hun huwelijk gezegend.
In goede en kwade dagen
bent U hen nabij gebleven.
Tot hiertoe mochten zij wonen in uw zegen.
Tot vandaag is uw liefde hen bijgebleven.
Wees hen ook vandaag nabij
en zegen ons allen met uw aanwezigheid.
Ga ons voor in de tijd die komen zal.
Dat vragen wij door Jezus Christus, onze Heer.

Amen.

of

Barmhartige, trouwe God,
Gij hebt in uw goedheid
N en N samengebracht,
en U bent hen nabij gebleven
in goede en kwade dagen.
Sterk en louter hun liefde,
opdat zij elkaar bijstaan op de weg tot U
en (met hun kinderen) in uw genade groeien mogen.
Door Jezus Christus, onze Heer.

Amen.

of

Grote God, die liefde zijt,
zie genadig neer op dit paar N en N
(en op hun kinderen en kleinkinderen,
die deze dag in vreugde met hen meevieren).
Gij hebt het begin van hun liefde gezegend
en U hebt hen de hand boven het hoofd gehouden
in de jaren dat zij lief en leed
met elkaar hebben mogen delen.
Leid hen op uw wegen,
ook in de tijd die komt,
en houd in deze mensen
uw eigen liefde onder ons gaande.
Dat vragen wij
in de naam van Jezus Christus, onze Heer.

Amen.

LEZING uit de heilige Schrift

Schriftlezingen blz. 869

OVERWEGING

PSALM of GEZANG

Liedsuggesties blz. 871-875

MOMENT VAN PERSOONLIJKE GEDACHTENIS

Vandaag ontmoeten jullie, N en N,
elkaar niet voor het eerst,
integendeel, al *zoveel jaar/langer* geleden
hebben jullie elkaar gezien
en jullie zijn elkaar blijven zien.
Gaandeweg werden jullie elkaars metgezel,
in liefde en trouw.
Zo gingen jullie tezamen en legden een weg af,
gevoed, zo hebben jullie ervaren,
door de trouw en goedheid van de Eeuwige,
getroost en gescherpt door Gods Geest,
samengebonden door goddelijke liefde.

Vandaag willen jullie opnieuw luid en duidelijk uitspreken
hoezeer jullie elkaar als een gave ervaren,
een geschenk uit de hemel.
In alle openheid willen jullie hier elkaars naam noemen
als dé metgezel, ook voor de jaren die komen,
om de jullie van God gegeven weg te vervolgen,
om samen geloof, hoop en liefde te delen en uit te stralen.

[HERNIEUWDE TOEZEGGING EN VRAGEN]

De partners zeggen elkaar achtereenvolgens toe

Opnieuw wil ik hier
voor God en zijn gemeente
aan jou, N, mijn trouw toezeggen.
Met vreugde wil ik
met jou onze weg vervolgen,
wetend van goede en kwade dagen,
maar blijvend verbonden in liefde,
gevoed door vertrouwen,
gedragen door hoop.
Moge God met ons gaan.

ZEGEN(BEDE)

De God van Israël,
de Vader van onze Heer Jezus Christus,
zal u (en uw kinderen zegenen) en behoeden,
opdat u in vrede en vreugde samenwoont,
al uw dagen,
tot zegen van velen.

Amen.

of

[De HEER is uw bewaarder,
Hij zal u bewaren voor alle kwaad.]
De HEER zal uw uitgang en uw ingang bewaren
van nu aan tot in eeuwigheid.

Amen.

of

Eeuwige God,
geef zegen en vrede aan dit paar.
Plavei hun weg met vreugde en geluk,
dat zij elkaar weten te bewaren
in goedheid, trouw en liefde,
gedragen door het licht van uw woord.

Amen.

GEBEDEN

Wij danken U, Heer onze God
voor uw liefde en trouw,
die het ons mogelijk maken elkaar lief te hebben
en trouw te zijn.
Wij danken U
dat Gij ons schiep om ons leven te delen,
als woord en antwoord, stem en tegenstem.
Wij danken U
voor deze beiden in ons midden,
dat zij zo lang al samen door het leven mogen gaan,
in goede en kwade dagen,
in rijkdom en armoede,
in gezondheid en ziekte.

U danken wij
dat zij elkaar dienen, helpen
en zo gestalte geven aan hun verantwoordelijkheid
voor elkaar, voor hun kinderen,
voor hun dienst in de samenleving.
Wij danken U
dat Gij N en N hebt geschapen
voor elkaars geluk.
Amen.

of

Eeuwige God,
vandaag stellen N en N zich voor U en uw gemeente
om uit te spreken dat zij elkaar gevonden hebben
en willen blijven vasthouden.
Zij hebben elkaar in goede en kwade dagen
leren kennen als bondgenoot,
als de vriend(in), voor het leven ontmoet,
die zij op hun verdere weg niet meer kunnen missen.

Wees een licht op hun pad,
zo bidden wij.
Laat goedheid en trouw hun metgezel zijn,
leg uw vrede en genade in hun hart,
smeed hun verbond met uw liefde,
gun hun een gelukkig en vruchtbaar leven.
Amen.

STIL GEBED

GEBED DES HEREN

LIED

Liedsuggesties blz. 871-875

Dit lied kan ook na de zegen gezongen worden

ZEGEN

Over onze harten, over onze huizen,
de zegen van God.
In ons komen, in ons gaan,
de vrede van God,
In ons leven, in ons geloven.
de liefde van God.

Aan ons eind en nieuw beginnen,
de barmhartigheid van God
om ons te ontvangen en thuis te brengen.
Amen.

[LIED]

Liedsuggesties blz. 871-875

Indien niet vóór de zegenbede gezongen

Schriftlezingen

Hooglied 7:6-8:7
Psalm 127
Efeziërs 3:14-19
Johannes 2:1-11

of

Spreuken 3:3-6
Psalm 133
Kolossenzen 3:12-17
Johannes 15:11-17

of

Hosea 2:13-19
Psalm 45
Openbaring 19:6-10
Johannes 2:1-11

of

Jeremia 32:36-41
Psalm 128
Romeinen 12:9-21
Matteüs 7:24-29

of (als men voor één lezing kiest)

Genesis 2:18-25; Job 28; 1 Johannes 4:7-21; 1 Korintiërs
12:31-13:13

Liedsuggesties

Afkortingen van liedbundels

LbK	Liedboek voor de Kerken
DB deel I	Dienstboek – een proeve, Schrift – Maaltijd – Gebed
ZG	Zingend Geloven
GvL	Gezangen voor Liturgie
OKG	Oud-Katholiek Gezangboek
LG	Liturgische Gezangen
EL	Evangelische liedbundel
Eva	Eva's Lied
Tr	Troost, Zingende Gezegend

Plaats in de orde	Eerste regel
aanvang kerkdienst	Met luider stem breng ik de koning hulde
	Zie toch hoe goed, hoe lieflijk
	Treedt aan! Zegent de Heer
	Het huis waarin wij wonen
schriftlied	Welzalig is een ieder
	Zie toch hoe goed, hoe lieflijk
	Gelukkig al wie de Heer vreest
	Gelukkig al wie de Heer vreest
	Al kon ik alle talen spreken
	In diepe nacht
	Al heb ik hoge woorden
Al spreek ik met tongen	
na de preek	Al kon ik alle talen spreken
	Nu bidden wij met ootmoed en ontzag
	De Heer heeft mij gezien
	De Heer komt met het woord
	Het huis waarin wij wonen
	De mens gemaakt uit aarde
	Zoals Tobias met de engel mee
	Wij krijgen elkander lief
	Liefde, eenmaal uitgesproken
	Delf mijn gezicht op
	Uit vuur en ijzer
	Al heb ik hoge woorden
	Veel te laat heb ik jou liefgekregen
na de trouwzegen	Zie toch hoe goed, hoe lieflijk
	De Geest des Heren
	God die in het begin
	O grote God die liefde zijt
	De Heer komt met het woord

Bundel	Opmerkingen
LbK Psalm 45	
LbK Psalm 133	
GvL Psalm 100-II	
ZG I/II, 112	
LbK Psalm 128	
LbK Psalm 133	
GvL Psalm 128-I	
GvL Psalm 128-II	
LbK 92	bij 1 Kor. 13
GvL 476 = OKG 517 = LG I, 91	
GvL 576 = OKG 544	
LG II, 20	
LbK 92	bij 1 Kor. 13
LbK 95	bij Ef. 3:14-21
LbK 487 = GvL 421 = OKG 823	
= LG I, 85	
contrafact LbK Psalm 119	
ZG I/II, 109 = OKG 765	
contrafact LbK 27	
ZG I/II, 112	
ZG I/II, 113	
ZG IV, 30	
ZG V, 65	als cantorijlied
ZG V, 85	
GvL 426 = LG I, 186	
GvL 531 = LG I, 138	
GvL 576 = OKG 544	
LG I, 226	melodie Oomen
LbK Psalm 133	
LbK 247 = GvL 419a = OKG 677	
= LG I, 73	
contrafact LbK 416	
LbK 369 = GvL 443 = OKG 761	
= LG I, 106	
contrafact LbK 416	
LbK 481 = OKG 820	
ZG I/II, 109 = OKG 765	
contrafact LbK 27	

Plaats in de orde	Eerste regel
	God die ons aan elkaar als wijn Zoals Tobias met de engel mee Kom God en schrijf uw eigen naam Wij krijgen elkander lief Wonen overal nergens thuis Behoed de liefde van de geliefden Vader, U loven wij
tafellied	God die in het begin God die ons aan elkaar
slotlied	Nu bidden wij met ootmoed en ontzag Hier is een stad gebouwd Wij danken U, o God Liefde, eenmaal uitgesproken Delf mijn gezicht op Wonen overal nergens thuis

Bundel	Opmerkingen
ZG I/II, 110	
ZG IV, 30	
ZG IV, 31	
ZG V, 65	als cantorijlied
GvL 551 = LG I, 194	
GvL 579	
EL 166 = Tr 244	
LbK 369 = GvL 443 = OKG 761 = LG I, 106	
contrafact LbK 416	ook bij jubileum
ZG I/II, 110	
LbK 95	bij Ef. 3:14-21
LbK 490 = GvL 465 = OKG 836 = LG I, 217	GvL en OKG: tweede melodie
ZG I/II, 111	
ZG V, 85	
GvL 426 = LG I, 186	
GvL 551 = LG I, 194	